

ოლე

სპეციალური ნომერი

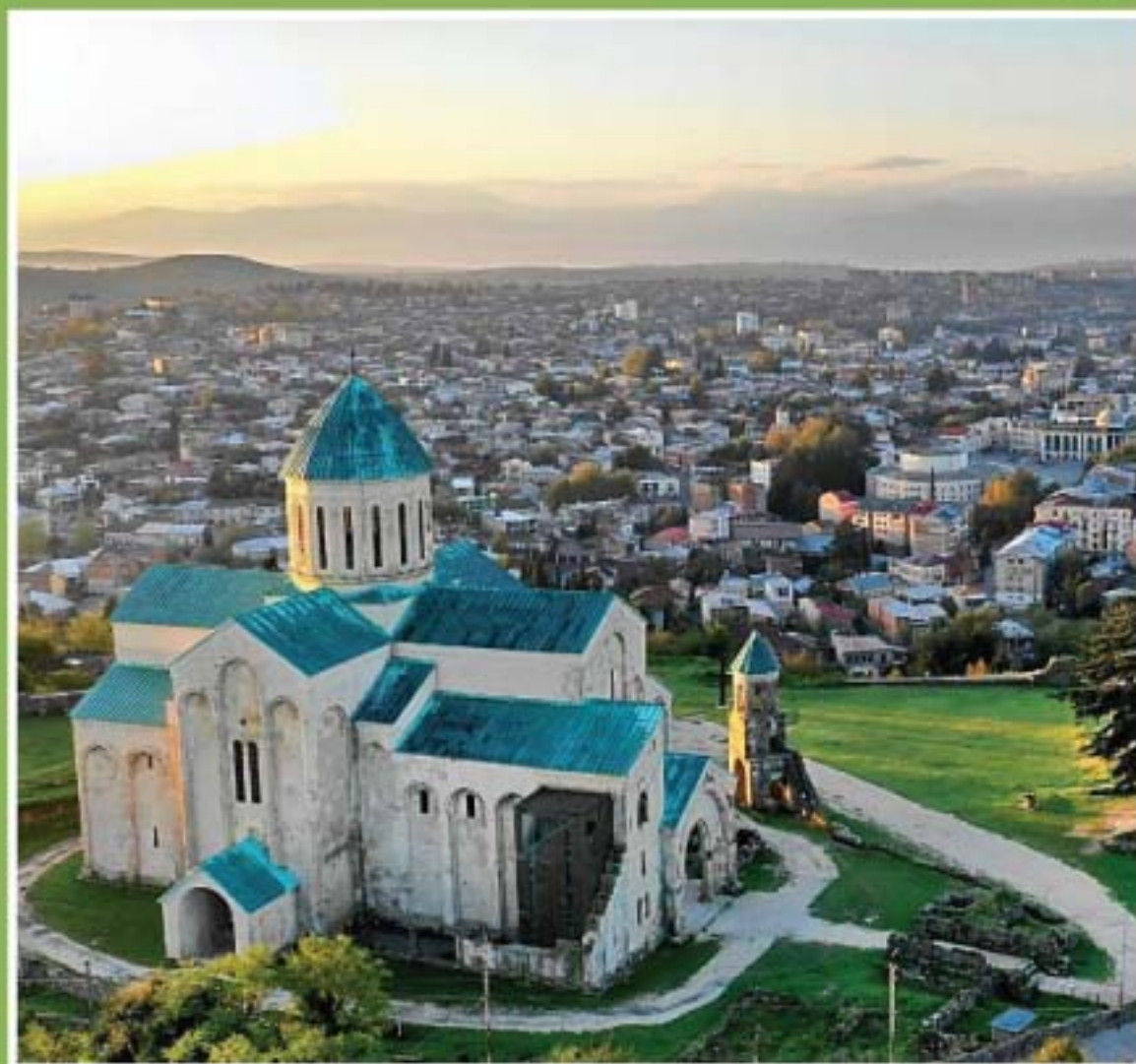

№ 3 (50)

დისტრიბუციური ჟურნალი

ოლეოლეოლეოლეოლეოლეოლეოლეოლეოლეო

2021

ჟურნალი „ოლე“ მასპინძლობს იმეარეთში მცხოვრებ მწერლებს

ოლე

მწერალთა ასოციაცია
„ლიტერატურული კახეთის“ გამოცემა

The Literary Magazine OLE

ჟურნალი გამოდის 2004 წლის ივნისიდან
ISSN 1512-3995

ოლე – ბრყენა, გინა მოგრძე ტყე ველთა შუა
სულხან საბა

ოლე – ახომი საჩრდილობლად დატოვებული
ხე
ქართული ენის განმარტებითი ლექსიკონი

ოლე – გიორგი ლეონიძის პოეტური შედეგები

მთავარი რედაქტორი
აკაკი დაუშვილი

რედაქტორები
ფარნა რაინა
ნუნუ ძამუკაშვილი

მხატვრული რედაქტორი
სოფიო ქელიძე

მისამართი: 2200 თელავი
ერეკლე II-ის გამზირი №6
III სართული
მობ: 555 46 44 29
მწერალთა ასოციაცია
„ლიტერატურული კახეთი“
მობ: 558 48 24 80

„ოლეს“ რედაქციაში შემოსული მასალა
არ რეცენზირდება და ავტორს არ უბრუნდება

მასალების გამოგზავნა შეგიძლიათ
ელექტრონული ფოსტით
E-mail: akakidau@mail.ru

ჟურნალ „ოლეს“ წინა ნომრების წაკითხვა
შეგიძლიათ საქართველოს პარლამენტის
ეროვნული ბიბლიოთეკის საიტზე [www. nplg. gov. ge](http://www.nplg.gov.ge) —
ციფრული ბიბლიოთეკა „ივერიელის“
ვებგვერდზე.

ჟურნალი „ოლე“ გამოიცემა თელავის მუნიცი-
პალიტეტის მერიის (მერი ბატონი **შოთა ნა-
რეკლიშვილი**), თელავის მუნიციპალიტეტის
საკრებულოს (თავმჯდომარე **არჩილ თხლაშიძე**)
მხარდაჭერით.

დაიბეჭდა გამომცემლობა „მერიდიანში“

მარტი, ივნისი, (სექტემბერი), დეკემბერი №3, (50), 2021

გამოდის სამ თვეში ერთხელ

„ოლე“ ლიტერატურული ჟურნალი

შინაარსი

- 3. **თეიმურაზ ლანჩავა.** ლექსები
- 7. **ზაალ ეხანოიძე.** ლექსები
- 12. **ცირა შალაშვილი.** ლექსები
- 17. **ოზარ გვიტაძე.** ლექსები
- 20. **ელისო ქაროსანიძე.** მოთხრობები
- 25. **ლია გვენეტაძე.** ლექსები
- 28. **თამარ მამისაიშვილი.** ლექსები
- 30. **ნოზალი გარსია.** თამარ მეფის განლმრთობასთან დაკავშირებით
- 32. **ირმა ქურასკაძე.** ლექსები
- 35. **მურთაზ კანკაძე.** ლექსები
- 38. **მირიან ეხანოიძე.** სერგო. მოთხრობა
- 41. **მარიამ რევიშვილი.** ლექსები
- 44. **აკატარინე აბუთიძე.** ლექსები
- 47. **ლევან გორკანელი.** გამოხმაურება თეიმურაზ ლანჩავას წიგნის („ფიქრის გასამართლება“) შესახებ
- 50. **მარიამ ვაჩიბარაძე.** ლექსები
- 51. **გაქა ქაბულაძე.** ლექსები
- 53. **მარიამ მარჯანიშვილი.** ისტორია ანმეოსათვის
- 57. **თამაზ მონიავა.** ლექსები
- 59. **მამა ეპთიმი ჩივაძე.** ლექსები
- 61. **ავთანდილ ნიკოლიშვილი.** ტერენტი ყიფიანი (ვახტანგ ურდოელი) – უჩინარი სახელი ქართულ პოეზიაში

გარეკანის პირველ გვერდზე
ქუთაისი. გაბრატის ტაძარი

უპოვითობები უნდა გაგრძელდეს

კარგახნის წინათ ჩამოყალიბებული ჩვენი ურთიერთობები მარად ახალია და ერთმანეთის შემოქმედებით ვხარობთ. ამღვრეულმა დრომ და პოლიტიკამ მოისურვა შემოქმედებითი ცხოვრება დროებით მიჩქმალოს, მაგრამ მწერლის ცოცხალი სიტყვა ყველა საზღვარს არღვევს და ადამიანებს „აიძულებს“ მეტი იფიქრონ ერთმანეთზე, მომავალზე.

ლიტერატურული ურთიერთობები და ერთმანეთისადმი შეხმიანება გრძელდება.

ამის საუცხოო დადასტურება მწერალთა შემოქმედებითი ორგანიზაციების ვერშეღვევა დროსთან და სინამდვილესთან ორიენტირება.

„ლიტერატურულ კახეთს“ მწერალთა და ხელოვანთა ლიტერატურულმა გაზეთმა ერთი ნომერი მთლიანად დაუთმო. იყო მილოცვები და სიხარული იმის გამო, რომ ჩვენი მეგობრობა გრძელდება.

ჟურნალ „ოლეს“ დღევანდელი ცდა იმერეთში მცხოვრებ მწერალთა შემოქმედება დასტამბოს და მის მკითხველებს წარუდგინოს სამაგალითო და მისაბაძი.

ბატონ ფარნა რაინაულთან ჩვენი ხშირი შეხმიანება დადასტურება ერთმანეთის არდავინწყების.

ვიმედოვნებთ ასე იქნება შემდგომშიც, შემოქმედებითმა რთულმა გზამ ყველგან უნდა შეაღწიოს და მნიშვნელოვნად ჰყვაოდეს.

ქუთაისში მცხოვრები მწერლების შემოქმედება, რომელსაც ჟურნალ „ოლეს“ ვუგზავნი დასაბეჭდად, არის საიმედო ნაბიჯი, რათა ერთმანეთის შეფხიზლებას ვემსახურებოდეთ.

დიდი პატივისცემითა და სიყვარულით მივესალმები კახეთს, ჟურნალ „ოლეს“ რედაქციას, ყველას, ვისთანაც ხელი მიმიწვდება სამეგობროდ.

იყავით წარმატებული და ბედნიერი. გამარჯვებებს გისურვებთ შემოქმედებით საქმიანობაში.

სიყვარულით და პატივისცემით

თეიმურაზ ლანჩავა

საქართველოს სახალხო მწერალი, ხელოვნების ქურუმი, მწერალთა, ხელოვანთა და მეცნიერთა ეროვნული აკადემიის პრეზიდენტი.

შემოგვკლუ,

იმერეთო!!!

ვუძღვნი ჩემს იმერელ

შვილიშვილებს: პაატა,

ავთანდილ და ნათელა

შალამბერიძეებს.

ნიფის გვირაბს

გავცდი...

ირგვლივ —

მზე შლის

სხივთა გვირილას...

სიყვარულით

მოხვანცალებს:

ეს, —

ყვინჩილა

ყვირილა...

ემღერებათ

ნაკადულებს, —

ბანცალებენ

მთვრალეები...

მომანათა

იმერეთმა —

სერაფიმის

თვალები...

აქ, —

უმალვე გადაიყრის:

ნისლში ვინაც

ძირულა...

ტაშს უკრავენ

ვერხვები და,

ცერულს

ცეკვავს

ძირულა...

კორტოხებზე

კუნტრუშობენ

ფრთახატულა

ოდები...

გეხუტები —

ზესტაფონო, —

მოველ,

განა გშორდები?..

სულ, —

ვარდებად ილაღანე:

დღემდე თქმულო,

არ თქმულო,

გენაცვალე, ქუთაისო, —

მასპინძლობით

განთქმულო!..

თუ რამ, სადმე,

თაფლი იყო,

ზედ წავისვი, —

ენაზე,

შემოგვკლუ:

იმერეთო, —

გულმზეო და

ენამზე!!!

2. V. 2010

ზარნა რაინა

**თაიიშურაზ
ლანჩავა**

მ
ლ
ა
ნ
ჩ
ა
ვ
ა

მ
ლ
ა
ნ
ჩ
ა
ვ
ა

მ
ლ
ა
ნ
ჩ
ა
ვ
ა

მ
ლ
ა
ნ
ჩ
ა
ვ
ა

მ
ლ
ა
ნ
ჩ
ა
ვ
ა

მ
ლ
ა
ნ
ჩ
ა
ვ
ა

მ
ლ
ა
ნ
ჩ
ა
ვ
ა

მ
ლ
ა
ნ
ჩ
ა
ვ
ა

მ
ლ
ა
ნ
ჩ
ა
ვ
ა

უნდა შეიძლო იმედს ისხამდე,
სიზნელოს მზერით შუქი მოჭფინო,
უნდა შეიძლო ღმერთთან მისვლამდე
არავინ დაგჩრქეს უკმაყოფილო.
შენ თავთან უნდა იყო მართალი,
გზა გაუნაღდო მტერს და მოკეთეს
და ისხენებდე, რომ არსაკიძეს
მკლავი რატომ და რისთვის მოკეთეს.
შეიძლო ზედში დროის ძიება,
განსაწვიფრებლად იყო დამთბარი,
იგრონო რა მშვიდად დაგეძინება,
გაზაფხულოდება შენი ზამთარი.

თ. ლანჩავა

მ
ლ
ა
ნ
ჩ
ა
ვ
ა

მ
ლ
ა
ნ
ჩ
ა
ვ
ა

მ
ლ
ა
ნ
ჩ
ა
ვ
ა

მ
ლ
ა
ნ
ჩ
ა
ვ
ა

მ
ლ
ა
ნ
ჩ
ა
ვ
ა

მ
ლ
ა
ნ
ჩ
ა
ვ
ა

მ
ლ
ა
ნ
ჩ
ა
ვ
ა

მ
ლ
ა
ნ
ჩ
ა
ვ
ა

მ
ლ
ა
ნ
ჩ
ა
ვ
ა

მ
ლ
ა
ნ
ჩ
ა
ვ
ა

* * *

ტიროდა მარტი ზამთრის წასვლას,
იები წვიმდა,
იყო რალაცა თოვლზე თეთრი
და თეთრზე წმინდა.
შემოდოდა გაზაფხული,
ფერს ცვლიდა ფერში,
ვილაცას ლურჯი ყვავილები
ეჭირა ხელში.
შორს, ჰორიზონტზე შეჰკიოდა
ყარყატი სივრცეს,
ეს იყო ის დრო, ზამთარი რომ
გაზაფხულს იცმევს.
ვტკეპნიდი ჩემს ჩრდილს,
როგორც საფლავს და
ცრემლებს ვღვრიდი,
ვჭირისუფლობდი,
საკუთარ თავს
მომენით ვღრნიდი.

* * *

მე ვხედავ როგორ იყოფა ორად
ქვეყანა კერძო სურვილის ფასად,
ამტკიცებს ერთი, მეორედ მოვალთ,
ამბობს მეორე, არ წავალთ არსად.
გამაყებულს ვერ ვხედავ მზერას,
რომ დამაჯეროს ნდობის ღირსია,
ყველა კუთხიდან ასპიტი გვზვერავს,
დასაშინებლად ტყვიას ისვრიან.
ვართ ძლიერ ბევრი და მაინც ცოტა,
სამართალს უნდა ვსჯიდეთ გონებით,
დაფვიქრდეთ, იქნებ ხანდახან ვცოდავთ,
თუმცა არავის არ ვემონებით.
სურვილით მძაფრით ვზრუნავდეთ ერთად,
გამთლიანებამ ქვეყანა მართოს,
დასანანია სიმართლე ვერ ვთქვათ,
ვისაც სამშობლო უყვარს და ართმობს.
კაცი სჭირდება ქვეყანას მკაცრი,
ვინც შესძლებს ლხენად აქციოს ოხვრა,
ჩამოგვარეცხოს სისხლი და მარცხი,
და ამაყობდე ქართველი რომ ხარ.

არ გაყინულა მჩქეფარე სისხლი,
დავითის სისხლი, თამარის რწმენა,
და მნამს არასდროს არ მიგვატოვებს,
ჩვენი უფალი და ბედისწერა.

* * *

სასჯელი ხშირად სიყვარულს ნიშნავს,
განმარტოების, ტკივილის ფასად,
არის დრო, როცა ნუხ-არაგიმავს,
ცხოვრობ, არსებობ დუმლის მსგავსად.
აქვს მწუხარებას ნამლად ნუგეში,
თუ მონყალებას ღმერთი იმეტებს,
როცა მზის ნარჩენს ეძებ ღრუბელში,
ბოროტებაშიც ხედავ სიკეთეს.

* * *

მგელის ყმუილი სიმშვიდეს მართმევს
და ყურადღება ხმაურს ეთმობა,
სასჯელად ერგო საბრალლო ქართველს,
პირველობა და ერთადერთობა.
საუბედუროდ მარტო ვართ ხშირად,
მიტოვებული ბედისამარა,
ვინც მიგვიღო და გვინამა შვილად,
ხელბორკილებით დაგვასამარა.
ხშირად მონები ვართ მეფის როლში,
გაურკვეველი, ჭრელი ნიღბებით,
მეფესთან ერთად ჩვენ თავს ვთამაშობთ,
და სხვის მაგივრად ჩვენ ვიღრინებით.
ყმუი, ცხოვრებამ გამხადა მგელი,
ამ ხერხით ჩემს თავს და მოდგმას ვიცავ,
ვგრძნობ შორიახლოს სისინებს გველი
და შიშის გამო ნუხს დედამინა.

* * *

თითქოს გამჩენმა ზურგი გვაქცია,
გაუმაძღრობა მოსწყინდა კაცის,
ხედავს ცხოვრება რა თვალთმაქცია,
და თვალთმაქცობას ხელიდან გვაცლის.
მდიდრდება მინა ჩვენი გვამებით,

სიცოცხლე ჰკარგავს სითბოს და ძალას,
ლხინობს სიკვდილი არდანანებით,
და ერთმანეთის სიყვარულს კრძალავს.

* * *

ზღვა დანყნარდება ფიქრის და იგრძნობ,
რომ მარტო უნდა იცურო ზღვაზე,
სხვა რომ შემოსო, ამისთვის იძრობ,
ხარ იმედის და არყოფნის ზღვარზე.
შენ შეგიძლია ნაშალო იჭვი,
იგრძნონ გვირგვინით შენ თავს არ ამკობ,
მთავარი არის მოთმენის ნიჭი,
რამდენიც უნდათ ილაპარაკონ...

4

* * *

შევყვარებივარ პატარა გოგოს,
მიმზერს, სიყვარულს თვალებით მიხსნის,
ვკიცხავ, ვაგინებ სიბერის მომგონს
და გულისცემა ხმამაღლა ისმის.
ჩვენ შორის ბევრი გზა და ხიდია,
საეგებო მიზეზი მენდოს,
გაუგემურდნენ წლები, მიდიან,
არ მადარდებდა ასაკი ერთ დროს.
როდესაც სათქმელს ჩურჩულებს კრძალვით,
მოსჩანს თვალეში ბავშვური რიდი,
ასაკის გამო, ასაკის ძალით
ჩატეხილია ჩვენს შორის ხიდი.
შევყვარებივარ პატარა გოგოს,
ვგრძნობ თვალებიდან
სიმშვიდის ნათელს,
შორეულია, ჩემს ახლოს ცხოვრობს
და სიყვარულით სიბერეს მართმევს.
ვთხოვ განმერიდოს, იფრინოს ცაში,
და ახლდეს ტრფობა ჩემი მარადი,
და როცა მისგან გაქრება ბავშვი,
მიხვდეს მის სახელს რატომ ვმაღავდი.

* * *

ისე მხურვალე თითები გქონდა,
რომ არ დაგეწვი, ვერ გეხებოდი,
შენ რომ გეგონა, გრიგალი ქროდა,
მაშინ საკუთარ თავს ვეხლებოდი.
ჩადგა გრიგალი, გამოიდარა,
ძალა დაკარგეს ჩემმა თითებმა,
ახლა კი მომაქვს ყვავილი შენთვის,
მაგრამ ყვავილად აღარ ითვლება.

* * *

ჩემი ოცნების ყვავილი,
განმარტოებას ისხამს,
ვერ ასწრებს მისი სურვილი,
ზეციურამდე მისვლას.
გამოანათებს, დაჭკნება,
აქვს უთანხმოება თვალთან,

ვერ მიიტანა სურნელი
ჩემი ოცნების ქალთან.
მშვენიერებას თან ახლავს
თვალთა საცქერი მშვიდი,
შვებით აავსებს დამნახავს,
შენ რომ ხსოვნაში შლიდი.
არა და სანუხარია,
არ ათბობდე და ენთო,
სულსწრაფობ, თან გიხარია
რომ პირველობას ვერ თმობ.
ჩემი ოცნების ყვავილი
განმარტოებას ისხამს,
ვერ ასწრებს მისი სურვილი
ზეციურამდე მისვლას.

* * *

ნიჭი აშენებს სასახლეს,
უნიჭოს ერგო ქოხი,
რას დაარქმევდი სხვა სახელს,
თავს ნიჭის გამო რომ ხრი.
ჰორიზონტს იქეთ კიდეა,
რალაც სხვაგვარი, ვერ ვგრძნობთ,
ცას ვარსკვლავები ჰკიდია,
იქნებ მოწყვეტა შევძლოთ.
გამრავლებულა ბახალა
ყორანისა და ყვავის,
ცხოვრებამ არ გაახარა,
ახლა მკვდარს ვჩუქნით ყვავილს.
რალა დროს, დაკარგულია
სურნელება და მადლი,
გვიან შევიგრძნეთ რატომღაც
ნიჭიერების ყადრი.
ყირას გადადის ჯამბაზი,
ოინბაზობით გვართობს,
ტაშით ინგრევა დარბაზი,
ნიჭი არენას ართმობს.
წუთისოფელი შეირყა
ნაყრუებით და ცოდვით,
მეფე გამხდარა შენი ყმა,
გაუგებრობით ცხონდით...
ოვაციები როგორი
და არნახული როკვა
ლამაზს მოუკვდა პატრონი,
შემთხვევითობამ მომკლა.
ყრია ქუჩაში ნიღბები
ლომის, კურდღელის, ვირის,
არჩევანი გაქვს, იღლები,
ყველა მათგანი ტირის.
ყური ისმენს და გონებას
ინფორმაციას ანვდის,
მითვლემილია სხეული,
აღქმა არა აქვს განცდის.
ფარფატებს თეთრი პეპელა,
თავის დაწინკლულ ფრთებით,
კმაყოფილია არსებობს,
მოთმინებით და თქვენით.

* * *

ჩემი თქვენდამი ლტოლვა მარადი მსურს გახშირდეს ექოდ, ყველამ გაიგოს დროს რომ მპარავდი, ახლა იმ დროში მეფობ.

გზავვარედინზე ჩემთან შეჩერდი, გაითამაშე ფლირტი, დამიმორჩილე, იმას შევეჯერდი რასაც მონობად ვთვლიდი.

მოხდა ორთავემ დრო შევაჩვენეთ, ერთ სადარდებელს ვებრძვით, აღარ ტრიალებს ჩვენ შევაჩერეთ ამ დედამინის ღერძი.

მიგვერეკება გაუსაძლისში აჭრელებული შოლტი, მე რომ შემედლოს, აგაორთქლებდი და ხელმეორედ გშობდი.

მე რომ შემედლოს შენში რაცაა ხელოვნური და ფარსი შემოგაცლიდი, რომ გცოდნებოდა ბედნიერების ფასი.

* * *

ვაი, ჩვენს პატრონს თქვა მუხრანმა, თქვა და დაწერა, ბევრჯერ წარსული შევურაცხვევით, თავი, ან რწმენა.

ითმენს გამჩენი, შეეჩვია ღმერთიც მოთმენას, ვგრძნობ პიჯვრის წერა დაავინწყდა ცრუს და გოთვერანს.

ვაი, ჩვენს პატრონს, თქვა მუხრანმა, მოკვდა, დამარხეს, ცრემლი ასველებს მთანმინდაზე ძვირფას სამარხებს.

* * *

ვინ მოგასწავლა ჩემამდე, არამგონია გილხინდეს, ტკივილის გადაჩვევამდე გულს მოთმინება გიღრღნიდეს.

როგორ წაართვი სიმშვიდეს თავი, სად გამოგეყოფა, როგორ შესძელი სიმართლის უსამართლობით ხელყოფა.

შენ ჩემთვის ცივი წვიმა ხარ, ამინდი აღარ ამინდობს, ერთი ნაბიჯით წინა ხარ, ასაკი აღარ დაგინდობს.

* * *

შენს თავთან უნდა იყო მართალი, დრომ შუაგზაზე რომ არ გიყელოს, უნდა შეიძლო შენი ზამთარი, სხვამ გაზაფხულად გამოიყენოს.

თაიშურაზ ლანჩავა

უნდა წაართვა წლებს ყველა წუთი, დრო მოახმარო ფიქრს და იმედებს, შემოირიგო, ის ვისაც სძულდი, ვინც მოფერებდა ველარ იმეტებს.

უნდა შეიძლო იმედს ისხამდე, სიბნელეს მზერით შუქი მოჰფინო, უნდა შეიძლო ღმერთთან მისვლამდე არავინ დაგრჩეს უკმაყოფილო.

შენ თავთან უნდა იყო მართალი, გზა გაუნაღლო მტერს და მოკეთეს და იხსენებდე, რომ არსაკიძეს მკლავი რატომ და რისთვის მოკვეთეს.

შეიძლო ბედში დროის ძიება, განსაცვიფრებლად იყო დამთბარი, იგრძნობ რა მშვიდად დაგეძინება, გაზაფხულდება შენი ზამთარი.

* * *

შეხე, პეპლები მოუსხამთ ყურებს, სურთ მოთმინება პეპლის გადაგვდონ, არ უხარიათ სიჩუმე ყურებს, თავის სიყრუე უნდათ გადაგვდონ.

მე მაინც ვეტრფი დაფრენილს პეპლად იმ საოცრებას, მხნედ რომ დაგვყურებს და მიხარია არსებობს ქვეყნად და უთრთის ფრთები პეპლის საყურეს.

* * *

ერთხელ საკუთარ თავს ვულალატე, ვითხოვე შენი ჩემში დარჩენა, ღმერთმა დამწყევლოს გულს ვუმაღავდე, თავს შენთან ყოფნა რამ აჩქემა.

თუმცა ცალ-ცალკე ვართ და ვარსებობთ, მარადიულად გული ერთია, გთხოვ სიყვარული აღარ ვახსენოთ, დროს მივაბარეთ არ წაერთმია...

შენ მაშინ მოდი, რაც მქონდა ვგმობდი, სიხარულისთვის აღარ მეცალა, დაგვიანებულს სამძიმარივით... სიყვარული რომ გარდამეცვალა.

* * *

მოყვარეც მტერი გამიხდა, ცოცხალი გარდამეცვალა, ღამის სიზმარი ამიხდა, სიზმრისთვის ან სად მეცალა.

შენს გამო ცეცხლი წამკიდეს, ისურვეს გული დამეთმო, იქნებ სათქმელად არ ღირდეს, ტკივილი გვექონდა საერთო.

წაიღეს ჩემი ზაფხული შემოდგომაში გაცვალეს, გამძარცვეს, გამაპარტახეს,

სიკვდილი აღარ მაცალეს.
მაინც შენ შემრჩი იმედად
და მამაჩემის ცხოვნება,
თქვენ რომ გონებას მირევდეთ,
გაფრინდა ჩემი ცხოვრება.

* * *

მარტო ვარ, მცივა და მაკანკალებს,
ყინავს და სუსხი ბზარავს მოლოდინს,
შემოაფრინდა უკანა კარებს
ყვავი, სტუმარი ჩემი ბოლო დღის.
ხანდახან ჩემს თავს ვტანჯავ შენიშვნით,
უკმაყოფილო, შენით დამთბარი,
ნუ შემაყოვნებ, გულში შემიშვი,
მსურს შენთან დავრჩე მთელი ზამთარი.
მთვარე გრძელ ღამეს შეეშველება,
ფიქრი სამოთხის კარებს უხატავს,
თვლემს ჭრელი კატა, ჩემი მშვენიერება
და თავის სიზმარს ათბობს ბუხართან.

* * *

თოვს გაზაფხული ტყემლის ხეებად,
გადამდებია ატმის აღმური,
იხარჯებიან წლები დღეებად
და ემატება დროს სინანული.
ვერ გაქცევებარ დროის სირთულეს,
თუმცა ვხვდები რომ წუთიც ხალისობს,
შენ არ ანათებ, მაინც ასრულებ,
დაუმაძღვლებად, ხშირად, მთვარის როლს.
თოვს გაზაფხული და სითეთრეში
ხატავს იმერეთს თეთრი ფერები.
იყავი ჩემთან, არ მოიწყინო,
მე უსათუოდ მოგეფერები.

* * *

გჩუქნი რაც გამაჩნია,
ესე იგი არაფერს,
მნახულობენ, ამბობენ
ვინც არ მოსწონს, არ აქებს.
ნოეს კიდობანიდან
რაც გადმომყვა, ვყოფინობ,
არასოდეს ვყოფილვარ
ბედის უკმაყოფილო.
ვარ მოშიში გამჩენის
დრომ სურვილი შელახა
ვამბობ შენთან დავრჩები,
ვგრძნობ იმედი შენახარ.
გაშოლტილი მინაზე,
ზეციურ თალს შევცქერვი,
ვერაფერი მოვნახე
მზგავსი, შენი შემცვლელი.
გჩუქნი რაც გამაჩნია

ესე იგი არაფერს,
რაც არავის არ მოსწონს,
რასაც არვინ არ აქებს.

* * *

დარჩა სურათი მოწმე წუთების,
როცა შეიხსნა მინამ იარა,
მერე მოვიდა მინა ბალახად,
გულზე სიმწვანედ გადაგვიარა.
რა ცოტა დავრჩით. ტკივილებს გვაჩვენებს
სანუთრო მწარე ქცეული რისხვად,
ტკივილმა ყველა გაგვხვია დარდში,
რომ დარდი ისევ ტკივილით ვიხსნათ.

* * *

გამიშვლებული სამყარო
ჰგავს უპატრონო ბორდერს,
გთხოვ თავი არ შემაყვარო,
ჩემი იმედი გქონდეს.
ჩემი ნაკოცნი ძუძუდან
სხვას არ დავუთმოზ მისხალს,
ჩემი ტუჩები თუ გძულდა,
რატომ მაღავედი რისხვას.
რატომ წამართვი რაც მქონდა
საინტერესო მგოსანს,
სულ რატომ აგვიანებდი
სხვებიდან ჩემთან მოსვლას.
მზერა სულ გზისკენ მეჭირა,
სავსე შენს გამო თრთოლვით,
რად გამიჩინე ეჭვი რად,
გზა გამითეთრე თოვლით.
ახლა რალა ვქნა, ველარ გთმობს
გული, გონება, განცდა,
თუმც ძველებურად აღარ თოვს
ვერ დამიბრიყვა მარცხმა.

* * *

წუხელი ღამე ვუთიე ფიქრებს,
ეჯიბრებოდნენ სურვილს განცდები,
მითხრა ვილაცამ დრო სათქმელს გიქებს,
დრო გიპატრონებს, არ დამარცხდები.
და თვალხილულმა ვნახე სიზმარი,
დრომ ამოაშრო სევდა გულიდან,
წუხელ დანერულ ჩემს ლექსს გიგზავნი,
მოპარულს შენი გაზაფხულიდან.
გჩუქნი, ნაილე სიბრძნის მდომელი
მარადიული ხსნის რელიქვია,
ვით სათნოება მიუნვდომელი
მე რომ შევქმენი და შენი ჰქვია.
მოულოდნელი მაჩუქე განცდა
მე რომ სიცოცხლე მეპოვა შენში,
არ შეგაშინოს დროებით მარცხმა,
შენ ჩემი გული გიჭირავს ხელში.

და მეც აქა ვარ, ცა მახურია,
აჟღერებული ხეივნების მჩატე სამოსით;
ეს ერთგულება მხოლოდ შენი სამსახურია
და მოლოდინი – ერთხელ მაინც ფეხად ჩამოსვლის.

ჩვენ შორის ზოგჯერ – სიფრიფანა წვიმის მესერი,
ზოგჯერ პირიქით – გაუვალა რამე წყვილი,
სწორედ ასეთ დროს შემახსენებ მინდვრის ხელწერით
თავს და ხელახლა ვინათლები ცის სიღიადით.

ზაალ ებანოძე

8

თოხი

ვისაც არ უთოხნია – ნუ ნაიკითხავს!

ჭალის ყანიდან ცალი თოხის კაპასი ისმის,
არ მოჩანს გლეხი – ეფარება საყანე ფერდობს,
ახურავს ალბათ ფაფანაკი – რძისფერი ნისლი –
შორიდან უნდა წარმოსახვას მე ჩემსას ვენდო.

ხელიდან ხელში განაცვლებას გაამხელს თოხი,
ცოტა ზედმეტი დაყოვნება ჩადგება ხმაში, –
ან როცა სიმინდს ამოზრდია გლერტა და მოხრილ
კაცს უნდა ფრთხილად ააცალოს, თითებით – მაშინ.

ვერ ვხედავ, მაგრამ უშეცდომოდ მაყენებს კვალზე
გუმანი გლეხის – წილნაყარი პოეტის წვასთან,
როცა იდაყვით დაეყრდნობა დროდადრო ტარზე –
თოხის დუმილი მაშინ უფრო ხანგრძლივად გასტანს.

ხანდახან მჩატე, ზერეღე ხმა – გადავლას რომ ჰგავს
და ყურზე ადრე ტანი რომ გრძნობს და ტანი ისმენს,
რაც იმას ნიშნავს: ნატურფალი ჩაფარა თოხმა,
აოშილ მინით და ხელახლა შეტევას იწყებს.

და როცა მწყერის დაღლილ კუთვას ჩაირევს ჩქამი
(ყუთით კოლბოხის ჩაშლას ასდევს ამგვარი რამე),
აუხირდება ცელქი სიო ჩახუთულ ამინდს
და ჭალა-ჭალა სულის მოთქმის არიგებს წამებს.

გამოებმება ხელმეორედ ამ წამებს თოხი –
სვრელის გატანის სინარულთან წილნაყარს რომ ჰგავს,
და ტყდება ყანაც ნიავის ქვეშ და ჩემში ორმხრივ
განცდას, ნაადრევს ჭირნახულად, ეს ლექსი მოჰყავს.

შიმშილი

ღრუბელი – ჯანღში გადასული. ბურუსი. გვიბე.
სადღაც შორს – ცოტა ახირება – შუქი ნათურის...
სიზმარი. მიძიმე ხასიათი და მჩატე ჯიბე.
ჯიბესთან – ჩემზე ბედნიერი – ქურდი ფათურობს.

დაცურებული ნილაბიდან მანუხებს სოფლის
ძილშიც ელამი, ძილშიც ხარბი და ჭროლა თვალი,

და შუბლზე ცივი ქვირითივით დაყრილი ოფლი
დღეიდან აღარ შემშრალდება ამბორით ქალის.

„გულში მჭირს“ შენი მოფერება, „რჯულდალო, გულში“
და ღარიბდება სისხლით ვენები,
და ხორკლიან ხელს რომ მკიდებ ყურში –
ფეხისწვერებზე წამონევით თავს ვეშველები.

თაღხი ღიმილი დაყვება სალამს,
ხშირდება შიში გამოშვერილ მარჯვენის ხარჯზე
და წუთი-წუთზე ახლა ისე მეღევა ძალა,
რომ ლამის ქუდი მოვიხადო და გზაში დავვდე.

გათენდა, სიზმარს დავაფინე ძმრიანი ტილო
და მერე ფიჩხი შემოვივლე თავზე და დავწვი...
მომაგნო მაინც, ვინაც ჩემთან მოყვრობას ცდილობს –
ვახლავარ შიმშილს! – სიმპათიურ და გამხდარ ყმანვილს.

შეგუების მალამო

ანუ...

წერხლი ღობეზე!

მათი კეთილები შენიც ზიარია,
მაინც ბნელაა და მნათი არ ამოდის,
ზიხარ გულნატკენი და მკერდს იარიანს,
იზელ შეგუების გრილი მალამოთი.

შენი ერთგულებით ბევრჯერ დაისაჯე,
ცოტას ორგულების ხელიც გეშველება,
პირზე დანისაზე, პირზე დანისაზე
შემდგარს ელოდება ხშირად შეჩვენება.

ცეცხლის მოკიდებას აღარ გამადლიან
(სხვა დროს ჩამოვთვალეთ ცოდვა დანარჩენი),
ღობეს რომ ახურავს მჭვარტლის ნაბადია,
მჭვარტლით ამოვსებულ სულის განაჩენით.

ტანში ჩაბუდებულ შიშის გამო იტან
ამდენ სიბრიყვეს და ტირილს ეღირები,
ხალხის ხორხოციდან ჩრდილს რო გამოიტან,
უკვე გადამწვარი დგანან ხეხილები.

მიხედ-მოხედავ და ყველა მართალია,
ყველა უცოდველის სახით იყურება;
ახლა თვალთმაქცობა ქრელი ფართალია –
გზად რო გამოყარეს ვაჭრის ჯიხურებმა.

მათი კეთილებიც შენი ზიარია,
მაინც ბნელაა და მნათი არ ამოდის,
ზიხარ გულნატკენი და მკერდს იარიანს,
იზელ შეგუების გრილი მალამოთი.

თვალჩავარდნილი სამყარო

ზენიტზე ახლაც პალმები დგანან,
შორს – ჰორიზონტი თუ თეთრი ვენა;
და სიზმარ-სიზმარ და ქალა-ქალა
წინა წლის ჩალა ამძაფრებს მზერას.

ფერიდან ფერზე ასხლტება სხივი
და ლელავს ყანა ჭვავის და პურის;
და ღობე-ღობე ჭინჭრაქა ჩივის
და მარცვალ-მარცვალ აგროვებს ყური.

ეს ყველაფერი – შენში და შენად
აყვება რა რო გაჩენილ კითხვას,
თანდათან უნდა გარდაქმნა ენად
ან საგნად უნდა აქციო სიტყვაც.

აღფრთოვანება – მონყენის მერე
და ცრემლის კვალზე გამდგარი ნამი;
და ხედავს თვალი აფოფრილ ლელეს
და აწვდილ ხელებს ჩამშრალი ხრამის.

სევდიან ნალკოტს ამატებ ტვირთად
საკუთარ სევდას და დგები განზე;
გადაიარა თვალდათვალ ზვირთმა
შუადლის ხვატში ტბის სილამაზე.

და მიზეზ-მიზეზ აყოლა უნდა
ამ ჭალებს, როცა პოეტის სიმზე,
აიტკენ მარჯვენს, მიტანილს გულთან
და გამოხედვას, გაქცეულს ცისკენ.

გაქცეულ სიტყვის ბილიკზე დგახარ
და აქეთ-იქით გენევა ლექსი,
და მალლა – ჩაღლით დახურულ თავანს
თუ ცას ხანდახან ნაპერწკალს ესვრი.

ამძიმებს სმენას დუმილი ჭარბი,
ამჩატებს მზერას ლალი და შინდი;
და ცისარტყელის გახეთქილ წარბით
მოდის სალამო და მოდის ბინდი.

წარღვნის წარჩენი და წარღვნის კვალი
აქა-იქ ახლაც ლივლივებს ტბორად;
წაიყრის ფოთოლს და ზენა ქარი
გაიარს თვალში შეფერილ ზოლად.

გადიფრენს ცაზე უეცრად ძერა
და აფრთხობს მზერას ფარფაცა გრილო;
და თვალჩაყვარდნილ სამყაროს კერავს
და თუ ვერ კერავს – ხომ მაინც ცდილობს.

პირველყოფილი საზურველი

მშვენიერს, ძნელად მოსახილველს,
ეპატრონება მფლობელი ცათა,
ოცნებაში ნათლის მჭვრეტელო?!

გადასძლევს მინას მოციაგე სინათლის ჭავლი
და უნებლიეთ ამახედებს:

იქ, უვარსკვლავო სივრცეებშიც
სჩანს შენი სული ნათენები,
ხოლო ჩვენ შორის დააბიჯებ ლანდური სახით.

დიდხანს ეძებდი, უპოვარი,
და გამხმარ ბულულს
ყვავილწნულივით უგალობდი?

აჰა, გაბრწყინდი:

მოლი მოისახა მოვერცხლილი
გორაკის თავზე,
თუ დათრთვილული ყანებიდან
ადგა სინათლე...

თენდება ეს დღეც,
მოიხილე შემოგარენი, რომ გახმიანდეს
სიტყვათა შენთა სურნელება,
მამულის მწყემსო!

ვინ აარიდა მზერა დღემდე
მშვენიერების მაცდურ სინათლეს?! –
მარადიულ მიზეზს ცოდვისას?!
შენაც იგემე სამოთხის ვაშლი?!

ივლი! – მედინი წყლების გასწვრივ
გზა უპოვართა,
უბრალოებით დამშვენიებული;
შორს კი – მინდორი უსამანო,
მონანიებად მიდრეკილთათვის.

ჩნდება ტაძარი თუ სინათლით იმღვრევა ბნელი,
სად ხელმეორედ იმოსება სიმწვანით ხმელი
ტოტების სილუეტი.

რას, რას დაერქვას მიზნისთვის ბრძოლა? –
მოქმედებას თუ
სიზმარეულ ფიქრებში წოლას?!

ცა – ლმობიერი თითბრის ზარი,
ვინ ჩამორეკოს და თქვას – აი, პასუხი!
ვისი ბაგიდან გამოიცრას ცივი სიმართლე?!

როცა საკუთარ ბილიკს დალანდავ,
წონასწორობის ერთადერთ საყრდენს
და გადაუსვამ მთრთოლვარე ხელს
შემინდვრულ ქედზე,
ყვირიხარ – დადგა ცის გადახსნის
ნანატრი წამი?!

ეს განწყობაა,
ფეხის ცერებზე შედგომაა,
მიმინოს, ძერის გამოხედვის სიფიცხეა,
შეზავებული ადამის გონთან.

ხელის ცეცება ემატება,
ბალახის სილბო ემატება,
ჩქამი ემატება იღუმალი
და სახეზეა ყაიმეთის გამჭოლი სხივი –
იარალი ძიების, შექმნის.

და მაინც რჩება უპასუხოდ
ათასი კითხვა?!

ნუ, ნუ ინდომებ,
არსებობის ერთადერთ მიზეზს,
ჩამოახიო საზურველი პირველყოფილი,
თუ გსურს გადარჩეს ბოლო ფოთოლი
და ნატერფალში ჩამდგარი შუქი.

მინის დაზაღება

მდორე დინება... აქა-იქ ქაფი...
წყალზეც თუ ითქმის – რონება წელის...
და იკერება სხივების ძაფით
გალმა-გამოღმა ველები ვრცელი.

და იღუმალი ბგერა და ჩქამი,
და შეფარული თამაში სიტყვის;
ქმნიდა ყოველთვის სამყაროს ამინდს
ეს საამაყო და მძიმე ტვირთი.

ვინც აიმატა – ფაქიზი სმენით
და მოწამებრივ რიდით და ხათრით;
და ბიბლიური მოთარგმნა ენის
სწორედ ამიტომ ღმერთამდე ადის.

ლექსიდან – ლექსი, მითიდან – მითი,
შუქიდან – შუქი, ხმებიდან – ხმები
ამოდის, როცა იშლება კვირტი
ღმერთის კარნახით და ღმერთის ნებით.

ჭორიკანობამ გახადა შავი
ყორანი თურმე – თავიდან თეთრი;
ხელზე მარცვლები გიყრია ჭვავის,
ჭვავის მარცვლები თუ მინის დენთი.

ცრემლიან თვალში წარსული ჩასვი
და ტყდება ნავსი – იმღვრევა ბნელი;
აგერა ხმელი ჩალა და ხავსი
და წყალი – ხანძრის თხევადი მტვერი.

ფორმიდან ფორმას მოირგებს ორთქლი
და წყლიდან მოთქმით ამოდის მინა:
გრძელდება ასე – სიზმარში რო თქვი,
სიზმარში რო თქვი და ცხადად იქცა.

მყნჭი ზედნიერება

რა ხმები, რა ხმები გამოისმის,
მთვარე რომ წარმოსახვას კარს უღებს;
შიგნიდან მარჯვენს რომ გამოიწვდი,
გარედან თავის დაკვრით პასუხობ.

და მოჩვენარობა ალამაზებს
საგნებს და დახატვას გაძალებს;
და ცვრიან მინდვრების დანახვაზე
შემთვრალი კაცივით ბანცალებ.

თავლადი ხასიათის გამო არის
ცაში რომ უსხეულოდ ადიხარ,
თუ ცეცხლზე შემდგარი სამოვარის
ორთქლიდან ამოზრდილი ლანდი ხარ.

„სიცოცხლე ჰაერით თრობაშია“ –
ამბობ და ხეტილით ერთობი;
შენივე ფანტაზიამ მოგაშია
და თვალში ჩაიყენე ფერდობი.

თვალთვალი, თვალთვალი შეგიძლია
და ფიქრი შეგიძლია – ასევე;
ბერდები, მხარი არ შეგიცვლია –
ჯიუტად ანგრევ და აშენებ.

და გული, ბებერი – თუა მთელი,
სურათიც ერთია მარადის:
ფოთლების, ფოთლების ჟრუანტელი
ფეხდაფეხ დუმილში გადადის.

დუმილი გრიგალის სამოსია –
საცაა შემოიხვეს მგონია:
თანდათან ქარქაშიდან ამოსნია
ხმალი და ტაშს უკრავ გოლიათს.

ალავერდს გადადის ქარებთან
(მთავრდება იმათი გარინდებაც);
და გულს რო ხურჯინივით დაბერტყავს –
მტვერიდან სიტყვები ყალიბდება.

ვილაცა ჩურჩულებს – „ღვთისათანა“
და იწყებს ლოცვას და ფერებას
და ფიქრი უფალთან მისატანი,
იმოსავს მუნჯ ბედნიერებას.

თავის ვადავენა

*ჩემი მეგობარი, ჯანსუღ ლვინჯილია,
ჭარბი ლაპარაკის გამო, სიყვარულით,
„ყბამონგრეულს“ მეძახდა...*

მე ვარ და შენ ხარ და სხვაც არის
და ჟამი – არაქათგამოცლილი
„ასკოდი-ბლვეერო ნაცარი“ –
რეფრენი ლოცვიდან ამოჩრილი.

რა იყო, რა არის, რა იქნება.
სულ ასე თანდათან მეტანება;
და მჯერა, არასდროს ჩამიქრება
სხეულში იმ ჩქამის ნეტარება.

ბალახის ჩანგიდან ამოისმა
და მერე ყურდაყურ გადამისწრო,
ქენნამ რო კვირტები გამოისხა
და თვალწინ დაგვიყენა ადამის დრო.

სამივე, სამივე ვხარობდით,
დიმით და როხით და ბაგინეთით;
ზიარად ვიღებდით ხაროდან
მარცვალს და ცხელ მინას ვაგრილებდით.

პიტნის მარმელადივით მწვანე
თვალეები სიმშვიდეს იფერებდა:
ვუმზერდი. ტკბებოდი. მკლავებს
და მუხლებს ართმევდა სიბერე და

ჩემი და შენი და მისი და
სათქმელი მე კი არ მესიზმრება,
ცხადში მოიყენებს სისხლი და
მორჩილად თავს ვუხრი ღმერთის ნებას.

სამივეს მაგიერ ვყვები და
მსურს თავი ამ საქმეს გადავავო:
არადა – დამენგრა ყბები და
არადა – სულ მართალს ვლაპარაკობ.

იყო რა უფრო ნამდვილი, უფრო წარმტაცი ღიმილი ფერთა, და მერე – ის რომ გაიყო სამად (მეხსიერება რას არ ინახავს), ის სასწაული, სამოთხის დარი, არსად არასდროს აღარ მინახავს, და „იყოსა“ და „იქნება“ შორის, ნეტავ, სად სუფევს საჩვენო „არის“, ამ ფარღალალა დრო-ჟამის ხელით უცხო მოტივზე მუსიკობს ქნარიც.

და განა რა სურს ამ სანუთროში განგების ნებით მოწვეულ სტუმარს, თუ მართლა სწორედ აქ მოავლინა და გასართობად არ გაეხუმრა:

სიცოცხლის წყალი – სულ ერთი პეშვი, არსობის პური – სულ ერთი ლუკმა, სამშობლო და ის – მისი მეორე და – სასრულია ედემის რუკა.

მაგრამ, სამშობლო თუკი ველარ გცნობს, გაუცხოების ნისლში წრიალებს და აღარც ის ჩანს, შენი მეორე, – არსად, პლანეტის თვალსაწიერზე, დამადლებული ლუკმა ცრემლივით რომ გეჩხილება ამომშრალ ყელში, ამღვრეულია სიცოცხლის წყალიც და თებერვალი ბებრულად ხვნემის, – რალა უნდა ქნა!

ამ სამანს იქით ყოფნა რა ხილვებს დაემყარება,

დინოზავრებსაც, სულ ასე – გზაში, წამოენიათ გამყინვარება, ისე სწრაფად, რომ ველარც კი იგრძნეს მინად მიქცევის იდუმალება და ვერც მოასწრეს ერთიმეორის ვერც შენდობა და ვერც შეწყალება...

ყველა ფიფქს თავის წილი ბედი აქვს – ხეები, კოშკი, ან – ერდო სახლის, ფიფქი და თოვლი ისეა ერთად, როგორც ადამი და როგორც ხალხი, მიმოფანტული ცეკვავს ფანტელი, ხან შეწყვილდება, ხანაც კენტდება, სანამ ფარფატი, თოვლს დამინებულს, უხმაუროდ არ შეუერთდება...

ეტიუდი

მიყურდა ღამე. დღის ნატყვიარებს ეს მერამდენედ იშუშებს მწუხრი, სიჩუმე ლოკავს ღია იარებს და ჩაუხრია ღამის წინ მუხლი. შემქამა ნაირ-ნაირმა შურმა, განსხვავება რომ ეუკეთურა, გამოველ თუ არ თბილი თიხიდან, მყის სამარტოო ცა მომეხურა, გარემიქცა ჩემგან ყოველი – სასიხარულო და სანეტარო და „სიცოცხლეზე აღზევებული უმეცარებით“ ყვავის სამყარო, ველარ აღივსო პირი სიცილით და ენა ჩენი წმინდა გალობით, აღმომიყვანე ამ ჯოჯოხეთით და მინყალობე, რასაც მწყალობდი, მარხვით ვიფარე მე სული ჩემი, შემოვიხვიე მადლის არშია და ვიდრე ბერნი ჟამის მსტოვრები, ჩემს წინ უკვალო დღეებს ნაშლიან, მივდექ უცნაურ ჩემს ბედისწერას, ცეცხლი როგორაც მისდევს თავის თავს, სამშობლო დამრჩა კიდობნის გარეთ და ჩემს სიცოცხლეს რალა აზრი აქვს.

დარჩენილ დღეებს ისე უნდილად და უგემურად იცოხნის ჟამი, აღარაფერი შემომრჩა სულაც ამ ქვეყანაზე საკუთრივ ჩემი, გავდივარ ჩემგან – სივრცეთა მიღმა რა დაფნა უნდა დიდებით დაღლილს, ნატვრის აჩრდილიც აღარ ფარფატებს, ფერგაცრეცილა ედემის ბალი.

„ხვალ“ საუკუნის მანძილზე დარჩა, სულ მიილია და ჩუმად გაქრა, შემოზღუდულა მთლად სამყოფელი, შემომახია სამოსი ქარმა, უნიშნო ნისლი ჰფენია ბილიქს, ვინ დაეხსნება ჟამეულ წყვდიადს, აქ ნაპრალების და უფსკრულების ქარნი უცნაურ ბგერებით ქრიან, უცვლელობს მხოლოდ მარადი ცვლადი და მოთმინებას დუმილად ინნავს, ჟამს იქით ილტვის შიშველი ცა და შეშინებული გამირბის მინა, რაი მყოს კაცმა, უფალი როცა შემწედ მყავს ყოვლით და მადლით მფარავს, გამოფენილან სახილველეეთში მტერნი ურიცხვნი – მგესლავთა ფარა.

არა ხილვად ვყოფ ამ ყოფიერში, სანუთრონათევს რაც მიძევს ჩემი, ჰგავს ხილვა შენი კიდობნის ნატვხს, ამ წარღვნისაგან თავგადამრჩენი.

* * *

შენ – სიცოცხლიდან სიკვდილში მიმავალ გზაზე შემხვდი...

ინვოდა ზამთრის უდაბნო უსურვილობის ცეცხლით,
შორს დარჩენილი ჩრდილობდა მწვერვალთა მუქი ლანდი,
და მეც სულ ერთი ნამცეცა წუთისოფლის ჩიტს ვგავდი,

გავლილი მქონდა უკვალოდ, გზის ნახევარზე მეტი,

შენ – სიცოცხლიდან სიკვდილში მიმავალ გზაზე შემხვდი...

უთოვლოდ თებერვალობდა ჟამი ქარიდან ქარში,

მინა დღესასწაულობდა ყვავილთა მიმოხვრაში,

არ გერეოდი ჯერ კიდევ, მაშინ, სხვასა და სხვაში
და მიცურავდა ხომალდი მბორგავი ხალხის ზღვაში...
აღმართისა და დაღმართის შეკრული იყო წრედი,
შენ – სიცოცხლიდან სიკვდილში მიმავალ გზაზე შემხვდი...
ნატვრას არ ჰქონდა საზღვარი, არც სურვილს ახლდა ჩრდილი,
დროს არაფერი ახსოვდა, არც ღამისა, არც – დილის,
ზღაპარს ჰყვებოდა ზამთარი – ალერსიანი, თბილი
და მეუფებდა სიზმარი, საყვარელი და ჩვილი...
ეჭვიც არ მქონდა – იყავი, უცილობელი ხვედრი...
შენ – სიცოცხლიდან სიკვდილში მიმავალ გზაზე შემხვდი...
ყვავები დაყრანტალეზდნენ დამზრალ მინაზე შავად,
ეს – მერე მივხვდი – რალაცა რომ მიმენიშნა ავად
წამი, სამოთხით გამკრთალი, უცებ რომ გამემწარა –
ჩვენეულ ჟამგადავლილი, ამ გზით, საითღა წავალ...
ნატვრის ხესავით ელავდა ტრიალ სიზმარში ვერხვი,
შენ – სიცოცხლიდან სიკვდილში მიმავალ გზაზე შემხვდი...
ჟამი გაჩერდა, გაყურდა, მონუსხულივით შედგა
თურმე, რაც ვიყავი აქამდე, უჩემო სული ედგა,
ნაძვი ფუტე და გამხმარი, ჩემს წინ აყვავდა ნედლად,
გეგონება, ცამ, ცისკარის ღიმილით გადმომხედა,
გაუგონარი სიღბლით ინვნენ ღრუბლები ფერხით...
ჩვენ – სიბნელიდან მიმავალ სინათლის გზაზე შევხვდით...

ცირა პალაშვილი

ფსალმუნთა რაფსოდია

ლამის დასახლდეს ჩემი სული მდუმარებაში,
ნანგრევებიდან სევდა ჟონავს ბუკიოტების,
ჟამის წიაღში უცნაურად ფერნაოტები,
არც ავსებულა, მთვარე ისე მიდის კლებაში –
ლამის დასახლდეს ჩემი სული მდუმარებაში.

ვინ დაანათლა ამ სამყოფელს უტყვი სასჯელი,
სიყვარულისგან მოვლინებულს ტანჯვით მკვებავენ,
არც ავსებულა, მთვარე ისე მიდის კლებაში,
ამაობით ილხენს ნება ყოფის მხარჯველი,
თითქოს სანუთროს დასდგომია ჟამი რევანშის –
ლამის დასახლდეს ჩემი სული მდუმარებაში...

წამომეწივნენ ცოდვები და კიდევაც გამცდნენ,
უფსკრული უფსკრულს სადღაც ასწრებს
ჩქამის ტერფებით,
ყოფის კაცები – საკუთარი თავის კერპები
მკვდარი თვალებით შეჰყურებენ ღამეულ მაცნეს –
საყოფიერო წამს ითვლიან თავის ქებაში...
ლამის დასახლდეს ჩემი სული მდუმარებაში.

გლოვის მინდორზე მოარულნი, როგორც სოფელში,
წყაროს ეძებენ უსასოოდ, ნატვრის კურთხევად,
რას შესთავაზებს ბედისწერა, რით ემუქრება,
სიხარულისთვის მივლინებულს ამ სამყოფელში.

ბაგეს იამებს მწყურვალება წვიმის ზედაშით,
ლამის დასახლდეს ჩემი სული მდუმარებაში....

თეოლინე

თეოლინე,
თეოლინე,
ჩემს ცას როგორ მოევილინე,
რომელ ვარსკვლავს აემგზავრე,
სამზეო რომ დამითბილე.
უცბად ისე მომენატრე,
უცბად ისე მოვიწყინე,
იმ წვიმიან აბდაუბდას
რა ფარფატიტ განმარინე,
იით ნაქსოვ სიხარულში
რა სიამით ჩავიძირე...
თეოლინე,
თეოლინე,
მეხანმეტა ჟამი მცირე,
არც ბედი და არც ილბალი
ჩემთან ყოფნას არ აპირებს,
ყველა ცრემლი გადავყლაპე,
ყველა შხამი დავითმინე,
ასხლეტილი ისრებიდან
ვერცერთი ვერ ავიცდინე...
თეოლინე,
თეოლინე,
ფრთებქვეშ ქარი დამიფინე,
სული ფერად ღრუბლებს მისდევს –
თეოლინე,
თეოლინე!..

* * *

შენ თქვი, რომ ქარიც გაგიუცხოვდა,
და ღამეებიც თავის ხიბლს კარგავს
და ჩაბნელებულ ყოფის სცენაზე
უცბად იელვებს
კარმენის კაბა!
ვინ – მწყურვალ სურვილს
კარგავს გზადაგზა,
ვინ – პირველივით
ჰყვება ძველ ამბავს,
ურცხვად ცბიერი წუთისოფელი
ჟამს, შემპარავი სიცრუით ღამბავს
და ჩაბნელებულ
ყოფის სცენაზე
ისე გიზგიზებს, კარმენის კაბა –
ალარაფერიც აღარ ჩანს ირგვლივ,
ალარაფერი –
სიცოცხლის გარდა!..

* * *

პირველქმნილი ფერი აქვთ
ჰიმალაის შროშანებს,
სურნელება სივრცეთა,
მკლავებს, ნატვრით, მიწვდიდა...

რა ახლოზე ახლოა,
ციდან – დედამინამდე და –
რა შორეთზე შორია,
ცამდე, დედამინიდან!

* * *

ქალაქის მიკროავტობუსის გაქუცულ სკამზე,
სხედან,
როგორც ჩანს,
ახლობელი ქალბატონები
და – საუბარში,
ერთ-ერთი ამბობს –
მე, ჩემი ქმრის სიცოცხლეშიც
ქვრივი ვიყავი...
სამაგიერო პასუხს ველარ მივაყურადე,
გაჩერებაზე,
მეც ჩამოვედი...

* * *

ცას ცრემლიანად წავჩურჩულე –
კახეთი მომენატრა მეთქი, და –
ქუთაისმა,
ისე ეჭვიანად გამომხედა –
მზერა დავხარე...

* * *

ის მოკვდა, მაგრამ,
მან ეს არ იცის!
ჩვეულებრივად მყოფობს,
ანუ
ცხოვრობს თავისთვის...
დადის,
იცინის,
ლაპარაკობს,
ლილინებს კიდეც,
საკუთარ ჩრდილში,
მხართეძოზე წამოწოლილი,
როგორც ადამი სამოთხეში –
გამოდევნამდე...
არადა, უკვე კარგა ხანია,
ის მოკვდა,
მაგრამ, –
მან ეს არ იცის!

* * *

გინახავთ,
ქარში,
ხეებს როგორ უნდათ გაფრენა?
ისე მინდა ამ წუთში
შენთან!

* * *

არა ვეკრძალე,
რაც მომთხოვეს ჩემმა თვალებმა,
ყველა ვირწმუნე,
რაც მასმინეს ჩემმა ყურებმა,
ისეთი რამ თქვეს,
გამაოცეს ჩემმა ტუჩებმა,
ხოლო – ხელები,
რომ იქმოდნენ მრავალს და მრავალს
და თავს არასდროს არ ჰკითხავდნენ
ბოლოს და მთავარს, –
იმიტომაც ვარ ამ ყოფაში,
როგორშიცა ვარ!

* * *

სხვადასხვა სარკე
სულ სხვადასხვას მიჩვენებს სახეს,
ზოგჯერ საკუთარ თავს ველარ ვცნობ,
სულაც არ ვგავარ,
შენი თვალების სარკე მიყვარს
ყველაზე უფრო,
მხოლოდ იქ ვჩანვარ მე ისეთი,
როგორიცა ვარ!

კახეთი

*„მინაზე დაღვრილი წყალივით ჩვენც
ველარასდროს ვერ შევგროვდებით“...*

ვზივარ მოწყენით
ხსოვნის ქალაქში
და დროის მგზავრებს
უთავბოლოდ ვათვალთვლიერებ...

* * *

სულ ცის გემო აქვს
ამ წვიმასაც,
როგორც შენს ბაგეს
და სურნელებს,
ღრუბლებს თმებზე რომ შეფრქვევია,
შიშველა სივრცეს
სახელიც ვერ დაურქმევია,
მზეთუნახავმა ბგერებმა რომ
ცით მიმოქარგეს.
სიცოცხლეს ნეტარს
არსებობის ბეჭედი ადევს,
მინის აჩრდილი
ქარს უცხოზე უცხოდ შემოაქვს,
მუსიკობს სუნთქვა
და წვიმასაც,
როგორც შენს ბაგეს,
სულ ცის გემო აქვს, საყვარელო,
სულ ცის გემო აქვს...

* * *

ჩიტებს რომ წუხელ
ფრთები სადღაც გადაუმაღეთ,
გათენება რისთვისღა უნდათ!
შესაბრალისად ჟივჟივებენ
შიშველ ხეებზე
და გამვლელებიც,
ბუდესავით დაგდებულ ქუდში
სამონწყალოდ უყრიან ხურდას!

* * *

მაშენებელი
სულ ამაოდ აგებს შენობას!
არ იკურთხება ზეცისაგან
მისი ხელობა,
თუ ბალავარში
სიყვარული არ ჩააშენა!

თვალი შევასწარ
კირითხუროს, მზერააცდენილს...
ხურდა ფულს ჰყრიდენ საძირკველში,
ყოფის კაცები!

ექსპრომტი სალხინეთში

ყოფას არ ეთქმის სიცოცხლე,
უტრფოო წვით და დაგვითა,
ღვინომ თქვა, ზოგჯერ, მეც ვთვრები,
ლამაზი ქალის ბაგითა!

* * *

უფალო, ის ქვა,
მარიამს რომ სხვისგან ვიცავდი,
მე მომხვდა ისე,
სისხლი დღემდე მომდის თავიდან,
თვალსაწიერზე
ჩამქოლავი დგას და იცინის,
მარიამი, რომ
მის ცოდვებში
მანაც წავიღა!..

* * *

დედამინიდან, უჩემოდ,
გავალ ხსნილიდან მარხვამდე,
უაზროდ ვითვლი ჟამიერს,
ოთხმოცამდე და ასამდე,
რა მანძილია, ნეტავი,
ჩემს მარადიულ სახლამდე,
მელოდე, წუთისოფელო,
ვიდრე მეორედ მნახავდე!

მხარ
გვეტაძე

მ
ლ
ა
ო
ღ
ა
ო
ღ
ა
ო
ღ
ა
ო
ღ
ა
ო
ღ

სმამალლა ტირის ვიჭარის სიმი —
ეს შემოფგომა მოსულა უკვე,
განეზრებული ნაწრისფერ წვიმიით
ვილარ მთემს ნისლის საკმეველს უკმევს.
და ვიოლინოს ნაღვლიან ტალღას
ვეხები, როგორ მთრთოლოვარე ფოთოლს,
ეს სექტემბერი ძაღზე ჰგავს ახლა
ასი წლის წინათ დაბეჭდილ ფოტოს.
მალავს ზუნება იფუძლო სახეს,
რომელიერ ჩემთვის ამოხსნა არფამ,
ხოლო ვოლტკორნის შექმნილი ჭალი
დაეკიდება ტყეების დარბაზს.

ო. გვეტაძე

ვარდები, გამწლილი ზამთარში

ეს დილა სიხარულს მპირდება,
ჩაენიშნავ დღეს ხსოვნის დავთარში,
მიხედე, ნუ გაგიკვირდება,
ვარდები რომ ჰყვავის ზამთარში!

ინახავს ბუნება ქარ-წვიმას
გახვეულს სიცივის კალთაში,
მაგონებს მე თავის განწირვას —
ვარდები, გამწლილი ზამთარში.

თაყვანს ვცემთ თითქოსდა ადვილად
ყრმას, მხსნელად გაჩენილს ქართაში;
ბავშვები უფსკრულის ნაპირას —
ვარდები გამწლილი ზამთარში!

რაც უნდა გულწნფელად გიამბო,
ვინ არჩევს დღეს ტყუილს მართალში,
დაღვრილი სისხლივით კიაფობს
ვარდები, გამწლილი ზამთარში!

ვთამამობთ ცხოვრებას და ტკივილს
ვერ ვმაღავთ, ვით მახვილს ხალთაში,
როცა ჩანს ღთისმშობლის ხატივით,
ვარდები გამწლილი ზამთარში!

* * *

გასხლულ ვაზის რტოებს ცრემლი მორევით,
წელი ქრილობებით მზეს მიფიცხებთან
გულში გაზაფხულის მწვანე მორევია,
ყველა სატკივარი დამივიწყება!

სადღაც ღრუბელი ჩანს — ერთი ფიორია,
ციდან ყვავილების ველი დახვავენას,
ახლა უკვდავებაც ისე იოლია,
როგორც ოკრიბაში ტყემლის აყვავება!

გარდასახვა

ჩემი ცხოვრება არის თამაში,
ხან კაენი ვარ, ხანაც იობი,
მაგრამ ჯერ შენ არ დაგიკრავს ტაში —
ეტყობა ცუდი ვარ მსახიობი.

ალბათ დავრჩები მაგ მზერის მიღმა,
არ გამომიტან გულწნფელ განაჩენს,
სანამ სხვათა მსგავსს ვატარებ ნიღაბს
და საკუთარ თავს არ ვითამაშებ!

მე ისევ

მე ისევ ძველი სიზმრები მტანჯავს,
ჩემად დანერვილ ლექსივით მორცხვი
და თუკი რამე ძვირფასი დამრჩა,
უკვე მოხვეტა დრომ ოქროს ცოცხით!

დღემდე შემორჩა ახალ სიმღერას
ის ჟრიაშული ძველი სტრიქონის
და მიხმობს უკვე სხვა ბედისწერა,
როგორც საყვირი იერიქონის!

* * *

გავეხვიე ისევ
ფიქრის აბლაბუდაში
და ტკივილის ობობა
მის მარწუხებს მიჭერს,
იქნებ ხსნაა ქრისტეში,
იქნებ ხსნაა ბუდაში,
ვეფიქრობ, რა მოვეუხერხო
მოძალებულ იჭვებს.

რაც ნავიდა, იმისი

არ ჩანს თვალისმომკრავი,
გასულია ამ დღის და
ხვალინდელ დღის ყავლიც,
როგორც უკანასკნელი
ამოსუნთქვა მოკვდავის,
ადის სულის ბუხრიდან
სიგარეტის კვამლი!

* * *

ქუჩებს ივლისი ჟრჟოლად ედება,
სუნსულებს სიცხე,
როგორც ქოფაკი
და თითქოს
ჩემთან ერთად ბერდება
ოთახი ხშული,
ვით სარკოფაგი...

მინდა გაგრძელდეს
სალამოები
და შენი თმების სურნელი ჰქონდეს,
სულ მალე მოვა
წვიმა ნოემბრის
და ის შეგვინდობს
ზაფხულის ცოდვებს!

* * *

ცდილობ და მაინც არ გეძინება,
არც ლექსი მოდის და არც ნუგეში,
ამ ტკივილს არვინ არ გეცილება,
ტყუილად მალავ ახლა უბეში...

თავს არ უტყდები, ვერ ბედავ კილვას,
რომ ერთი სიტყვით, სიტყვით უხეშით,
ვისთვისაც ღირდა სიზმრების ხილვა
დაგრჩა შორეულ სიჭაბუკეში!

* * *

შემოდგომაზე მეც ვიძარცვები,
თუმცა სათქმელი მაჭრობს უღევი,
ჭადრებიც დგანან, როგორც კაცები,
ცხოვრების სიბრძნით დატვირთულები.

ფერს არ კარგავენ რიონის ქვებიც,
ისინი წვანან კვლავ გვერდუცვლელნი,
მოფრინავს ქვემოთ გამჭკნარი ფრთებით
ფოთოლი, ჩვენი სულის ფურცელი!

ომარ გვიტაძე

* * *

დღეს მრავალია სიაში
მოჩანს პოეტთა კრებული,
მწამს ძალა პოეზიაში...
გალაკტიონისებური!

ის მუხის ნერგი დაზრება,
თუ შავმა ნისლმა შებურა,
უნდა გვიშველოს აზრებმა –
გალაკტიონისებურმა!

თუ გვინდა ვიყოთ პირველნი,
მფლობელნი განძად დებულის,

უნდა გვჯეროდეს ხილვების...
გალაკტიონისებურის!

ვუსმენდეთ იმ ქარს დაყურსვით
ატმის რტოს რომ შეხებულა,
თუნდაც გვიყვარდეს ბახუსიც
გალაკტიონისებურად!

არ გაქრეს დილის თრთოლივით
რითაც ვიყავით ქებულნი,
ღმერთო, ერს მიეც ტკივილი...
გალაკტიონისებური!

* * *

ხმამალა ტირის გიტარის სიმი –
ეს შემოდგომა მოსულა უკვე,
გაბეზრებული ნაცრისფერ წვიმით
ვილაც მთებს ნისლის საკმეველს უკმევს.
და ვიოლინოს ნაღვლიან ტალღას
ვეხები, როგორც მთრთოლვარე ფოთოლს,
ეს სექტემბერი ძალზე ჰგავს ახლა
ასი წლის წინათ დაბეჭდილ ფოტოს.
მალავს ბუნება იდუმალ სახეს,
რომელიც ჩემთვის ამოხსნა არფამ,
ხოლო ვოლტორნის შექმნილი ჭალი
დაეკიდება ტყეების დარბაზს.
ჩემი ცხოვრება საესეა ხმებით
და ყველაფერში მუსიკას ვისმენ,
მე ხმებს ვნებდები და ჩუმი ვკვდები,
რომ გაზაფხულზე მოვიდე ისევ,
რომ ვიდგე ქარში დღისით თუ ღამით
და ქარს ვატანდე ფოთლების ნილაბს,
ჯერ არ დამდგარა დოღების წამი,
ჯერ ვიოლინოს ატირებს ვილაც!

* * *

რა ადვილია მიჰყვე დინებას
ვიდრე ლოდებზე ტალღა მიგახლის,
ბოლო წუთამდე გნამდეს იმ სახლის,
სადაც არა და არ გეძინება.

თავბრუნდამხვევი ბრუნავს მორევი,
ჩაგიხვევს ნელა მღვიე სინათლე
და იმით, ბოლოს რასაც ინატრებ
არვინ იქნება შენი მომრევი!

* * *

ხანდახან ფიქრი მტკვრისებრ მდოვრდება
და ველარ წვედება ცისფერ სართულებს,
ალარ ვჯერდებით მარტივ ცხოვრებას
და ამ სამყაროს თვითონ ვართულებთ.

მერე ვერ ვიხსნით სახიდან ნილაბს,
ტყუილუბრალოდ ვწყევლით ქარ-წვიმებს
და ველოდებით, რომ მოვა ვილაც
და რთულ ცხოვრებას გაგვიმარტივებს.

ნუ დამპირდები

კვლავ გადაიხსნა აპრილმა უბე
გამოაჩინა თოთო კვირტები,
იაიების დაგროვდა გუბე,
ალარ მძიმდება ღამით კირთებით,
რომ სულ იქნება მზე და სიცოცხლე,
მითხარი, მაგრამ ნუ დამპირდები!

* * *

იყო და დღემდე ან ვისი
იყო და ალარ არის,
ფიქრი რად უნდა, თავისით
მოვა ტკივილი ხვალის.
ჭრილობა არ დამიცხრება,
ვერც ნაპირს გაირიყოს,
ზღაპარიც ასე იწყება:
იყო და არა იყო...

* * *

როდესაც ქარი ტოტებს ერთმანეთს ახლიდა
შენ მშვიდი იერით გამოხველ სახლიდან
ქუჩის პირს ფარდული გაელო დახლიდარს –
ვილაცას ცხვირსახოცს უქნევდნენ სარკმლიდან.
კაცი ბრუნდებოდა ნასვამი, მაყრიდან...
ქარი კი ხმელ ფოთლებს სახეში გაყრიდა.
მოჩანდა ბაგრატი ქუდმოხდით მალლიდან,
გიმზერდა მღვრიე ცა რიონის ტალლიდან,
თითქოსდა სამყაროს ძერწავდნენ ახლიდან,
შენ ამის შემყურეს, აბა რა დაგლლიდა...

* * *

ჩვენ ერთი გვექონდა ეზო და სახლი,
მთებში ყანებიც გვექონდა ზიარად.
მერე ველოდი შენს ძვირფას ძახილს,
რომელმაც ასე დაიგვიანა.

ნაცრისფერ ქვაზე მიცოცავს სურო
მქროლავი ქარის ნაცნობ მოტივით,
ჩამქრალ სარკმელს და გატეხილ სურას
ვუყურებ ახლა ნატურმორტივით...

ბაგრატის ტაძრის დღესასწაულები

თითქოს მერცხალმა გაჭრა მაკრატლით
ცისფერი ზოლი ზეცის თალების,
დღესასწაულებს ჩემი ბაგრატის
ახლა შორიდან დავენახვები.
თუმცა სამებად, ფუძე უკურთხა,
ტაძრის გარშემო ჩაქრნენ ბალები;
ქვის ზღაპარივით მოჩანს ჩუქურთმა
ხელთუქმნელი და ხელშესახები.
იქნებ ზაფხულის მოსვლას ელოდა,
მიცოცავს სურო, ვით საჭრეთელი,
აქ ყველა ლოდი საქართველოა,
საქართველოა ყველა კედელი.
სხვა ათწლეულის მინდვრებს მონამავს,
რაც გალავანში ჩქეფდა ბადაგი;
ალბათ აგებდნენ ქვეყნის მომავალს,
როცა განმტკიცდა აქ იატაკი.
დღეს ვერ ისვენებ, ფორიაქდები
მარიობიდან მარიობამდე;
და წევს წარსული ფოლიანტებში
როგორც ბინდბუნდში ნარიონალი.
და თუ აქამდე შენს თავს არ ჰგავდი,
დღეს ხვდები ამ გზას გვერდს ვერ აუვლი,
როცა მზის გულზე ფეთქავს ბაგრატი
ვით უკვდავების დღესასწაული.

* * *

გამომალვიძა სიცივემ დილით,
(მარიობისთვე მეფდა სასთუმალს)
და ცის ნათელი იით და ლილით
მომადგა თვალზე ცრემლის დასტურად.
ბოლოს და ბოლოს ერთმანეთს შეხვდით
ასე მიჯნური ხვდება საყვარელს,
მოვიდა ჩემი კეთილი ღმერთი
და შემამატა ფერად აკვარელს...
სანახელივით ავსებას ველი,
მჯერა ოცნების, ცამდე მისულის,
საქართველოში იწყება რთველი
და ღამეები დიონისური.

ელიسو ქაროსანიძე

მ
ლ
ქ
ქ
ქ
ქ
ქ
ქ
ქ
ქ
ქ
ქ
ქ
ქ
ქ
ქ

არასოდეს დაუკვირებია და მოუყოლია საკუთარი ის-
ტორიები, მამაკაცური თავგადასავლები, სძულდა ქალებზე
მოჭორავე კაჩები, თუ რამე ჩასწვდებოდა ზოროტყუად
ნათქვამი, ქალის გამართლების მიზეზს ეძებდა მუდამ...
კარგი იყო ზოლომდე... იწოდა საკუთარი თავის, გარეგნო-
ბის, განათლების ფასი... მუდამ ელევანტურად ერვა,
ყავისფერი, ჩაღისფერი, თეთრი... ერთ ან გარდამავალ
ტონალობაში... ჭრელი არ უყვარდა არაფერი, არც ადამი-
ანები... ქუფსაც კი არ იხურავდა არასოდეს... ოდნავ თმა-
შეთხელეშულიერ კი... ყველა სამკაული ზედმეტი იყო მისი
გარეგნობისთვის.

ე. ქაროსანიძე

მამის ნიგნები

პირველი „დარბევა“ მამის ძველ ნიგნებზე
სახლში პირველი რემონტის შემდეგ განვახორ-
ციელე. მისი ხელით გაკეთებული კარადის ბოლო,
ორი უზარმაზარი თარო სტუდენტობისდროინ-
დელ მის კონსპექტებს, ნიგნებს და ბროშურებს,
გაზეთებს „სოფლის ცხოვრებას“ ეკავა. „მელვი-
ნობა“, „ტექნოლოგია“, „კონსერვების დამზადე-
ბა“, „კონსერვები და მასალები“, „ვაზის ჯიშები“,
„სოფლის მეურნეობა“ და უამრავი სხვა... ყდაგაყ-
ვითლებულ-გაქექილი ნიგნები მიჯრით, სიმაღლე-
თა მიხედვით ეწყო... ფრთხილად გადაწვდა მინას,
გადმოიღებდა, მარჯვენა ხელს აუცილებლად გა-
დაუსვამდა, თითქოს ეფერებო და შეიტანდა მის
ოთახში... აივნის ფანჯრიდან ვხედავდი მის ზვიად
ფიგურას სანერ მაგიდასთან, ლამის ნათურის
ფონზე რომ კითხულობდა, რალაცას წერდა თუ
აკონსპექტებდა, მერე გამოიტანდა და დაბრუნებ-
და ნიგნს მის ადგილზე... ეს რიტუალი, რაც თავი
მასსოვს, გრძელდებოდა... ჰოდა, გავცხრილე
და გავატანე სამშენებლო ნარჩენებს რამდენიმე
ნიგნი, ბევრი კონსპექტი და უამრავი ბროშურა,
ყველა გაზეთი... მაშინ მეგონა, რომ ვერ მიხვდა...
ახლა ვხვდები, რომ არ გამოეპარებოდა შეუმჩნე-
ელი, მაგრამ ხმა არ ამოუღია, მგონი თვითონაც
იცოდა, რომ აღარ იყო საჭირო, საკუთარი ხელით
ვერ გაიმეტებდა და შეეგუა, ვითომ ვერ გაიგო...

მეორე დარბევა მამის ისრაელში წასვლის შემ-
დეგ მოვანყვე, არამარტო მისი ძველი ნიგნების, რა
თქმა უნდა... მხოლოდ დიდი მოცულობის „მელვი-
ნობა“, „საქონელმცოდნეობა“, „ვაზის ჯიშები“,
„ენოქიმი“ და რამდენიმე სალად შემონახული
ნიგნი დავტოვე... ჩამოსვლიდან რამდენიმე ხნის
შემდეგ მოიკითხ-მოიძია რა თქმა უნდა... მანდაა
თქო და მივუთითე მის სტუდენტობა-ახალგაზრ-
დობაზე, სიამაყით დაცულ-შენახულზე... კიდევ-
ბზე მინერილ-ჩანიშნული, გაყვითლებულფურ-
ცლებიანი საგანძური უხმოდ გამოალაგა და თავის
ოთახში ოდნავ კოჭლობით შეიტანა, მისივე ხელით

ამოშენებულ-ამოყვანილ პატარა, ოთხთაგნიან
კედლის კარადაში, საბუთები და პირადი ნივთები
რომ ეწყო, ფრთხილად შეალაგა...
აივნის ფანჯრიდან დავინახე, სანერ მაგი-
დაზე დაედო ლურჯყდიანი „მელვინობა“ და ხე-
ლისკანკალით ფურცლავდა... საერთოდ სულ
კითხულობდა... ლამის ნათურის შუქზე იჯდა და
კითხულობდა, წერდა, არჩევდა, ნიგნებს ინერ-
და შვილთაშვილისთვის და წარწერებს უკეთებ-
და: მარიამ შანიძეს გურამ ბაბუასაგან და ხელ-

მხატვარი სოფიო ქელიძე

მონერა. მისი განსაკუთრებული კალიგრაფიით... მერე, მერე კი ...ნებისმიერ „მისიანთან“ ჩიოდა, რომ დაუკარგე (არავითარ შემთხვევაში არ იტყოდა, რომ გავეუჩანაგე) წიგნები, გავიტანე სახლიდან ინსტრუმენტი, გავყავი და „დავაცუცურაკე“ უზარმაზარი ბიბლიოთეკა... რაც ძვირფასი იყო ის გაიტანა სახლიდან, ბრაზობდა და არ მპატიობდა, მსაყვედურობდა და ვერ ეგუებოდა მისაღებში წიგნების სიმცირეს და „ბელორუსის“ უქონლობას... ხმა უკანკალებდა, ჯოხს აბაკუნებდა და ბრაზისგან მთლად გამწვანებულ თვალებს აკვესებდა...

მოვდივარ რამდენიმე დღის წინ ძველ ბავშვთა სამყაროს წინ და რას ვხედავ, ძველი წიგნების დახლზე დევს მამაჩემის ნადარდებ-გულნაწყვეტი „ღვინის დაყენების ტექნოლოგია“, „ვაზის ჯიშები“, „სოფლის მეურნეობა“... დგას გამყიდველი, პატარა ნანა და ბუზღუნებს: რა ჯანდაბად უნდოდა, რომ დაიტოვა ეს ნაგავიო, ვინაა ახლა ამის მყიდველიოოო... ვუყურებ და თვალს არ ვუჯერებ, ...თითქმის ყველა გურამის სტუდენტო-

ბის თუ მისი ახალგაზრდობის, მისი ბიბლიოთეკის წიგნია... კი, მისია, ნამდვილად ის წიგნებია, მისი... მამაჩემის წიგნები... აკანკალებული ხელით ვშლი და ველოდები სასწაულს, წარწერას: გურამ ქაროსანიძის წიგნებიდან და მის ხელმოწერას... გული სადაცაა ამოვარდება საგულედან, ყურებში არაფერი მესმის, რაღაცას მეუბნება პატარა გამყიდველი... მერე, როგორც იქნა, მენმინდება ხედვა და... არც არაფერი ანერია გაყვითლებულ თავფურცელს, თითქოს ვმშვიდდები... სათითაოდ ვაწყობ მამაჩემის წიგნებს დიდ ჩანთაში, ფულს ვაჩრებ გაკვირვებულ გამყიდველს და ბედნიერი მოვდივარ სახლისკენ... აჩქარებული ნაბიჯით შევდივარ სადარბაზოში, აქომინებული ავდივარ მეოთხე სართულზე და მოუთმენლად ველოდები, როდის გაიღება კარი... გახარებული შევდივარ მის პატარა, მისივე ხელით ნაშენებ-წართავ ოთახში...

კელიდან საყვედურნარევი ღიმილით მიყურებს მამის სურათი...

40 დღე ხდება, მამა აღარაა...

მაპატიე, გუმა!!!!

ქუდი

პირველად ქუდი მამის თავზე ჩემი ბებიის, მისი დედის დაკრძალვაზე ვნახე... 1984 წლის აპრილში...

ბებიარჩემი – ტატინა, მორჩილი ტანის, არაქართული გარეგნობის ქალი იყო, ფერმკრთალი, მწვანე თვალებით და უთხელესი კიდურებით, საოცრად მშვიდი, ტკბილი და თბილი... საერთოდ, წყალტუბოელი ფანცხავეები ყველანი ერთმანეთს გავდნენ... ახსენებდა ბიძას, ანტონ ფანცხავას, ილია ჭავჭავაძესთან ერთად ბანკი დაარსაო... ნათელი იყო ბებია... სიტბო და შუქი მოდიოდა მისგან... ახლაც თვალწინ მიდგას მისი ჩაის დალევის მანერა: გრძელი, სანთელივით ჩამოქნილი თითებით ფაქიზად იღებდა ფინჯანს, ოდნავ ტუჩის შეხებით მოსვამდა და უკან დააბრძანებდა, საჩვენებელ თითს სახელურზე ნელ-ნელა ჩამოატარებდა, მურაბიან კამფეტს უმცირესს მოაკნენტდა და საკმაო პაუზის შემდეგ ისევ ფრთხილად შეახებდა ჭიქას ტუჩებს... 6 შვილი გაზარდა, ერთიც, ახლადმობილი რომ დაღუპულიყო, ჩვენი ეზოს ბოლოში იყო დაკრძალული... ფაქიზი და მგრძობიარე ბუნება ჰქონდა, ახლა ვხვდები, უჭირდა სოფლის ცხოვრება, მაგრამ ოჯახისათვის და შვილებისათვის ყველაფერს აკეთებდა... ნელ-ნელა გაიცრიცა და გაილია ფუსფუსსა და ზრუნვაში, 6 შვილზე სიყვარულის, ფიქრის, დარდის, ნაშრომ-მოსავალის განაწილებაში... ჰოდა, წავიდა უდრტვინველად, უხმოდ, როგორც იცხოვრა თავისი მოკლე 62 წელი, მაშინ რომ ბევრი და გრძელი მეგონა...

მამა ძალიან გავდა გარეგნობით ბებიას... სიმალლით ბაბუას... რაღაც უცნაური, პატივისცემის უმაღლეს ხარისხში აყვანილი, მოკრძალებული და ძალიან ამაღლებული გრძობით უყვარდა დედა...

მასსოვს, ბოლო რამდენიმე ღამეც გაუთია მამიდასთან ერთად საავადმყოფოში... ხომ იციან, ხშირად და ალაღად თქმა მშობელზე, ლამაზი მყავდო... მამაჩემი მართლა საოცარი გარეგნობის კაცი იყო თურმე ახალგაზრდობაში, შემდეგ ხომ მეც ვიცი... ბევრი რამ გამეგონა ბებია-მამიდებისა და მისი ბიძაშვილ-მამიდაშვილებისაგან გურამის „მესახედაობასთან“ დაკავშირებით... როგორ მიდიოდა წყალტუბოსა და ქუთაისის ქუჩებში და უყურებდა გამვლელ-გამოვლელი, დამსვენებელი თუ ძირითადი მაცხოვრებელი, ეპრანჭებოდნენ გოგონები, უგზავნიდნენ წერილებს, მათი მშობლები კი მის სიძეობას ნატრობდნენ... როგორ უყვარდათ თანაკურსელებს სუბტროპიკულში, სოხუმში, და არა მარტო თანაკურსელებს...

თვითონ არასოდეს იქებდა თავს, ან რაში ჭირდებოდა... ერთია მხოლოდ, ყვებოდა, რომ რამდენიმე ცნობილმა რეჟისორმა ფილმში გადაღება შესთავაზა, იგონებდა, სოხუმში „ბერეგზე“ სეირნობისას როგორ შეაჩერა ოთარ კობერიძემ და გამოემცნაურა, შეუქო გარეგნობა და ნამდვილი, უგრძობი ბაში-აჩუკი აგერააო, უთხრა თანმხლებ მეგობრებს. თვალებში უცნაური – ბედნიერი ცეცხლით იხსენებდა, როგორ ძმაცაცობდა ქუთაისის თეატრში მომუშავე ზურაბ ქაფიანიძესთან, დროს ატარებდნენ და ქეიფობდნენ გალა ბაბუას ეზოში მდგარ ბულის ხეზე მისი ოქროსმედლებიანი არღნით... „ათას კაცში რომ ამოარჩევი ისეთი იყო, ესახელებოდა ყველას მასთან ურთიერთობა და მეგობრობაო“ – იგონებდნენ ჩემი დეიდები, „პარადის გადამჩრდილავიო“ – კვერს უკრავდა მეორე ბებია, მისი სიდედრი...

არასოდეს დაუკვეხნია და მოუყოლია საკუ-

თარი ისტორიები, მამაკაცური თავგადასავლები, სძულდა ქალებზე მოჭორავე კაცები, თუ რამე ჩასწვდებოდა ბოროტულად ნათქვამი, ქალის გამართლების მიზეზს ეძებდა მუდამ... კაცი იყო ბოლომდე... იცოდა საკუთარი თავის, გარეგნობის, განათლების ფასი... მუდამ ელევანტურად ეცვა, ყავისფერი, ჩალისფერი, თეთრი... ერთ ან გარდამავალ ტონალობაში... ჭრელი არ უყვარდა არაფერი, არც ადამიანები... ქუდსაც კი არ იხურავდა არასოდეს... ოდნავ თმაშეთხლებულიც კი... ყველა სამკაული ზედმეტი იყო მისი გარეგნობისათვის.

ჰოდა, დედა რომ გარდაეცვალა, რაღაც ფერი მოაკლდა მამას, თითქოს დაპატარავდა, სიმკაცრე მოუტყდა მის გარეგნობას... პირველი ცრემლი მაშინ შევამჩნიე, თუმცა არც მალავდა... მეორე დღეს შავ პერანგთან, ჰალსტუხთან, კაშნესთან ერთად ქუდიც შეიძინა. ხომ გახსოვთ, იმ დროში თითქმის ერთ კვირას აყოვნებდნენ გარდაცვლილებს ოჯახში და ვხედავდი ჩემს ბიძებთან ერთად როგორ იდგა მთელი კვირის განმავლობაში, შავად ჩაცმულ-დახურული წყალტუბოს სახლის აივანზე... იდგა ოთხი ძმა, ოთხი დიდი კაცი და სიგარეტს ეწეოდა... მაშინ პირველად დავინახე მის აკანკალებულ, უზარმაზარ თითებში სიგარეტი... ცივი და წვიმიანი დღეები გვედგა...

ქუდი არც დაკრძალვის შემდეგ მოუხდია მამას. მასზე 16 წლით უმცროსი ძმის, ემზარის გარდაცვალების შემდეგ კიდევ მეტად გაამრავლა და დაათბო ქუდები, ვასო ბაბუას არყოფნის შემდეგ კი უკვე სახლშიც იხურავდა... საოცრად განიცდიდა რომ ვერ მიუსწრო ცოცხალს... არადა გელოდებოდა, „არ დააბოქლომოთ კარები, ხვალ შაბათია და გურამიე ჩამოვა“-ო, უთქვამს ბაბუას უშანგისათვის, უფროსი ბიძისთვის... მართლაც, ღია დახვდა დილით ჭიშკარი...

ბოლო დროს, უშანგი და გიორგი ბიძიას, ნანი მამიდას, ნოდარიკო ფანცხავასა და ლეილა ქაროსანიძის არყოფნის შემდეგ, ორ წელში რომ გამოეცალნენ, საერთოდ არ იძრობდა თავის თეთრ ქუდს, ვხედავდი აივანიდან, იწვა მის საწოლზე ჩაფუთული და მეორე ქუდი ეხურა კიდე, უფრო დიდი და თბილი... ვიცინოდით მე და ანუკა, ორი ქუდით რა

ელისო ქაროსანიძე

აძინებს-თქო, ეკაც კუსკუსებდა და ჭკუას არიგებდა, ეთამამებოდა... ერთადერთი მას არ ეპასუხებოდა, ეკას არ უწყებოდა... სულ ბოლოსაც მას ეძახდა...

ახლაც ყურებში მესმის 10 დეკემბრის ღამით ბრახუნი კარებზე და ანუკას სიტყვები, ბაბუა აღარააო... სანამ ნათქვამს გავიაზრებდი, ვიგრძენი როგორ წამოვიდა გულიდან სიცივე, გაიარა ყელ-კისერი და სადღაც უკან, კისერი რომ თავს უერთდებოდა, მამაჩემი რომ კინჩხს ეძახდა, აი ზუსტად იმ

ადგილიდან თავის სულ ზედა ნაწილამდე გაიყინა... ასე თავ-სულ და გულგაყინულმა მეტუთე დღეს დავეკრძალეთ მამა... მაშინ პირველად მივხვდი, როგორ ვცდებოდი, ტრადიციების შემსუბუქებაზე რომ ვდებდი თავს... ყველაფერი ისე მინდოდა გამეკეთებინა, როგორც მას მოსწონდა... საერთოდ, ვცდებოდი თურმე ბევრ რამეში... მალიზიანებდა ქელეხზე ფიქრი და სამზადისი, ერთს ვნატრობდი მხოლოდ, ჩავლილი ყოფილიყო შაბათი... უკვე მესამედ გადაფასდა ჩემში ყველაფერი ეკას ავადმყოფობისა და ბუთას არყოფნის შემდეგ...

ბუნებრივია, როგორც ყველამ, მეც გადავიტანე ეს დღე... საღამოს ბოლოს, დარბაზიდან გამოსულმა, უსაშველოდ შეცივებულმა წამოვიხურე თბილი პალტოს „კაპიუშონი“ და წამოვედი სახლში... დავჯექი დივანზე, მოძრაობაშეზღუდული დედის გვერდით, თბილ, გაღულუნებულ მამის ნაწინებ სასადილო ოთახში და ვიგრძენი, რომ საშინლად მცოდნა თავზე... ლასლასით წამოვედე და შვილებთან მოვიძიე ქუდი... ამაოდ... მამის ოთახში შევედი... მისი სუნი იდგა... მისი... ჩემი მამის... გურამის ნაცნობი და თბილი სუნი... მხოლოდ მისთვის დამახასიათებელი... საწოლზე ობლად ეწყო მისი ტანსაცმელი, მათ შორის რამდენიმე სხვადასხვა სისქის, ფერის და ზომის ქუდი... თეთრი თან გაყვარდა... ნაქსოვი, მუქი რუხი, თეთრორნამენტებიანი ქუდი ამოვარჩიე და თავზე ჩამოვიფხატე...

რამდენიმე დღის შემდეგ, მეცხრე დღემდე შავი, თბილი ბერეტი შევიძინე, ორი ერთად...

წელს არააო ცივი ზამთარი, ამბობენ...

უსაშველოდ მცივა, მამა...

მოუხდელად მახურავს ქუდი...

რამდენიმე დღეა ვიპოვნე ამ ამბავს, მამისგან ნაამბობს...

თითქოს უნდოდა და არც უნდოდა გაეგო ვინმეს მისი ეს „სისუსტე“, არადა ეტყობა იმდენად ღრმად იყო მასში ის მაშინდელი განცდა, რომ ვერ ივინყებდა და...

ყველაფერი რომ დაინგრა იმ 90-იან წლებში, „მამის“ საკონსერვო ქარხანაც თან მიჰყვა. მისი ახალგაზრდობა, სტუდენტობა, შეგნებული ცხოვრება

და წარმატებები ამ ქარხანასთან იყო დაკავშირებული... აქ გაატარა ყველაზე ბედნიერი წლები, აქ იყო მისი ერთი ცალი სამყარო და უცებ გამოეცალა ხელიდან ყველაფერი... მაშინ ვერ ვგრძობდი და ახლა ვხვდები, რა უბედურება დატყდომია თავს... უცებ სამსახურის და საყვარელი საქმის გარეშე... ოჯახში ყველა უმუშევარი, ავადმყოფი სიძე და შვილიშვილი

– მისი ყველაზე დიდი ტკივილი... თუმცა არასდროს დაუჩივლია და უთქვამს საყვედური... რა ქვეყანა დაანგრისო იტყოდა და ხშირად იმეორებდა, ინყებდა მისი რჩეული პარტიის ქება-დიდებას... ფანტიკურად სწამდა, ერთგული იყო და არც არასოდეს უღალატებია საკუთარი პრინციპებისათვის... ახლა მიკვირს, როგორ გამოვიარეთ ის რამდენიმე წელი... ალბათ როგორც ყველამ... დაუზოგავად მუშაობდა, დადიოდა სოფელში და ბეჭით ეზიდებოდა შემას, მის მოყვანილ სიმინდს, ბოსტნეულს, ხილს და ბედნიერი იყო რომ ახარებდა ანუკას და ეკას... მის შვილიშვილებს საჭმელი ჰქონდათ, მისი ხელით მოყვანილ-მონეული, როგორც ამბობდა, „ნატურალური და სუფთა,“ თუნდაც ცოტა, მაგრამ ქონდათ!!! ყოველ ზამთარში, ტრადიციულად, ვეებერთელა მწვანე ემალის ქვაბში საკუთარი ხელით ამჟავებდა კეჟერას, კომბოსტოს, პრასს და სხვა ბალჩეულს, იგონებდა დედამისის ხელით მომზადებულ სადილ-ვახშამს და გვინუნებდა ნახელავს... მისნაირად ვერავინ და ვერაფერს აკეთებსო, მარტო ნანულის გამოსდის მსგავსადო, ამბობდა დაზე, ჩემ მამიდაზე.

მერე იქ, სადაც თითქმის ყველა მნიშვნელოვან პოზიციაზე მუშაობდა, იქ სადაც ბოლოს მაცივრების უფროსი იყო, დაცვის სამსახურში ადგილი განთავისუფლდაო, გაიგო და გავიდა სამუშაოდ... საერთოდ ოჯახისათვის არაფერ საქმეს არ თაკილობდა, თვითონ მოაშენა ოთახები და დააგო იატაკი, ამოიყვანა კარადები, ჩასვა ფანჯრები... ყველაფერი ეხერხებოდა, ყველაფერს ეჭიდებოდა და გამოსდიოდა კიდეც... მერე კი ამაცობდა...

ჰოდა, გავიდა სამუშაოდ იქ, სადაც მისთვის ყველაფერი ძვირფასი და ახლობელი იყო, იქ, სადაც უყვარდა და უხაროდა, იქ სადაც ყველაზე ბედნიერი წლები გაატარა და ამითაც ბედნიერი იყო: საქმე და სამსახური ჰქონდა!!!! ჰქონდა იმედი, რომ...

თითოეულ ქვას და კედელს ელოლიავებოდა, იმ პოზიციაზე ყოფნაც კი ახარებდა... მორიგეობდა დილისა და ღამის ცვლაში გრაფიკით, ფეხით მიდიოდა კიკვიდის ძეგლიდან ქარხნამდე... ახლა სულ ვფიქრობ, ნეტა რომელი გზით? სალამოს ცხრიდან დილის ცხრამდე... ან პირიქით... მას შემდეგ მიყვარს ეს დრო... მამა რომ სახლში ბრუნდებოდა და სულ რაღაც მოჰქონდა შვილიშვილებისთვის, ის დრო... უბიდან სიხარულით ამოჰქონდა ქარხნის ეზოს თუნდაც ერთი ლეღვი, ვაშლი ან მსხალი... ჩვენ კი ვუცდიდით საერთო ბინის მეოთხე სართულზე, სადარბაზოს უჯრედში მის ამოშენებულ ციცქნა ოთახში, მისი ხელით გაკეთებულ შემის ლუმელთან, მისი ბეჭით მოზიდული შემით დანთებულ სითბოსთან...

ერთხელაც დაამთავრა ჩვეულებრივად დღის ცვლა სალამოს ცხრაზე... დეკემბერია, ახალი წლის წინა დღეებია, ყინავს... მოთოვა იმ წელს ძალიან და ალაპლაპებულია ყველაფერი... ღამით კი არა დღისით არაა ტრანსპორტი... ტკიოდა უკვე მარცხენა ფეხი... როგორც დედაჩემი იტყოდა, „ვირულმა

შრომამ დალი დაასვაო“... გადააბარა საქმე შემცვლელს, თავისი ძველი ოთახის კარი გამოკეტა და დაადგა წულუკიძის ქუჩას, ახლა რომ ასათიანი ჰქვია, ფეხით... მიდის წვლებით, თითოეული ნაბიჯი რომ სახიფათოა, არ მოცურდე... შორიდან ავტომატების კაკანი ისმის... კაციშვილის ჭაჭანება არაა ირგვლივ... იმხნეებს თავს და იმშვიდებს გულს, იქნებ სასტუმრო „თბილისთან“ ბუთას გადაეყაროს, გამყვებოდაო სახლამდე, გაივლო გულში... თითქმის ნახევარი საათი მოუნდა იქამდე მისვლას... ამოდ... ადამიანის ბაიბური არ იყო გაყინულ, ჩაბნელებულ, ჩამკვდარ ქალაქში... მოუხვია ლენინის პროსპექტისაკენ და გულზე იტაკა ხელი... იქ, ჯიბეში, ანუკას სურათი ეგულებოდა, სულ რომ თან დაყვებოდა ბაბუას, უადვილებდა გზას, სამუშაოს, ცხოვრებას, ელაპარაკებოდა და ეტიკტიკებოდა, ესლიფინებოდა და გაყავდა დრო სამსახურში, ათობდა და ახალისებდა, ართობდა და აბედნიერებდა... სიმყარისათვის მიეყრდნო ხეს, ნერვიულად მოიქეჭა ყველა ჯიბე და კუნჭული, არსად იყო ანუკას ფოტო... ელდასავით გაკრა: ოთახში დარჩა გოგოჩიას სურათი, მაგიდაზე დადებული, წამოსვლამდე რომ უღიმოდა და ეალერსებოდა ბაბუკას, ამხნეებდა და ართობდა... ვეებერთელა, ბრტყელთითებიანი ხელი შუბლზე გამეტებით შემოიკრა... ტიტუუუუუუ!!!! – გაუნწვრილდა ხმა... ხომ დარჩა მისი გოგოჩია ჩაბნელებულ-ჩაკუკუნათებულ ფიცრულში, გაყინულ-გალიგვებულში, ხომ შეემინდება ანუკას მარ-

მხატვარი სოფიო ქელიძე

ტო... მთელი ღამე რა უნდა მის დრანცულას იქ, ენაცვალოს ბაბუა, წრუნუნა და მისნაირი არ იყოს და არაფერი ატკინოს... უცებ შემოტრიალდა და გამოუყვა გზას უკან, ოდნავ აუჩქარა კიდეც ფეხს... ის იყო ჩაამთავრა ყინულიანი მონაკვეთი და აუცდა „მაუდის ბინებთან“ ფეხი, მთელი ძალით დაეცა... პირველი გაფიქრება „ხომ არაფერი მოვიტყებო“ იყო... ნელ-ნელა აამოძრავა ხელ-ფეხი, ტანი... ირგვლივ მიმოიხედა – არავინ იყო... გაჭირვებით წამოდგა, დიდი წვალების შემდეგ, კოჭლობით და გადავიდა ქარხნის მხარეს, გაყინული ხელებით გაალოჭიშკარი, შეეხმანა დარაჯს, მივიდა მის ოთახთან, ხელის კანკალით გაალო კარი, ანთო ქრაქი, მიუახლოვდა მაგიდას და... უღიმის მისი ანუკა, ცისფერი ნაქსოვი ზედა აცვია, ბაბუას ხელით გადაწეული „ჩოლკა“ უსწორმასწოროდ აყრია შუბლზე, ეშმაკურად უციმციმებს ბაბუასთვალეებისფერი თვალეები და უხარია, რომ მოაკითხა, არ დატოვა ბაბუამ მარტო. შვებით ამოისუნთქა, სურათს ხელი გადაუსვა, აკოცა და ფრთხილად ჩაიდო გულისჯიბებში, ახლა ჩემთან იქნები, ბაბუო, – ჩაილაპარაკა და კარი გამოიკეტა.

გარეთ უკვე თოვდა და მიწას ფაფუკად ედებოდა... მიდიოდა დათოვლილ გზაზე, გულში შვილიშვილი ჰყავდა ჩაკრული, ვერც სიცივეს გრძნობდა,

ვერც ფეხის ტკივილს, მისი ანაჩკუნა ათბობდა და ესიყვარულებოდა, უხაროდა რომ სახლში მიჰყავდა... როგორ მივიდა სასტუმრო „თბილისთან“ არ გაუგია, არც ავტომატების ხმა ესმოდა, არც ვილაცხეების ღრიალი შორიდან, ლილინიც კი წამოიწყო: ბაბულია, ბაბუა, ენაცვალოს ანუკასო... სურათთან ლაპარაკსა და სიმღერაში გალია ლენინის პროსპექტი, ახლა აღმაშენებლადნოდებული, იმედინად შევიდა მის მოშენებულ-აშენებულ-ნალოლიავებ ბინაში, მძიმედ, მაგრამ ბედნიერი ავიდა კიბეზე და დააბრაზუნა მისსავე გამოთლილ მძიმე კარზე... კარი იმწამსვე გაიღო და ლამპის შუქზე ანუკა დაინახა... ვარსკვლავით კამკამობდა, ფართოდ უცინოდა, თვალეები სიხარულით უბრწყინავდა, ცქმუტავდა, ხელებში უყურებდა და დაგვიანებას საყვედურობდა...

სახლში ბოლის სუნი იდგა, შუბის ლუმელთან, ერთ ციცქნა, სადარბაზოს უჯრედში ამოშენებულ ოთახში უცდიდა ოჯახი... ნათელა დაგვიანების მიზეზს კითხულობდა, ეკუნა ნატკენ მუხლებზე ებლაუჭებოდა და წამოდგომას ამაოდ ცდილობდა, შვილი ოხმივარადენილ კარტოფილს ურევდა... ანუკა კი ბაბუის უზარმაზარ, ნაჯაფ მარჯვენას ჩასჭიდებოდა და არ უშვებდა... ყველა ერთად იყვნენ... გარეთ საშინლად ციოდა, მაგრამ თბილოდა...

მხატვარი ავთანდილ (ავთო) ლელაძე. ჯაჭვის ხიდი

ლია
გვენეტაძე

მ ნღებნი გავიდნენ, ქაღნაჭონო, რა გაენყობა,
 ლ რვდება გრძნობენი, ფერს იცვლიან თმენიერ – გიშერის,
) ჩვენ მოგვეახლოა სიმარტოვე ფოთოლორვენიას
 ლ და სამსუხაროდ, გაზაფხულიერ ველარ გვიშველის.
) ახლოა დიდ სახლოში სიმყუდროვე გამეფებულა,
 ლ შავ როიალოზე ძველებურად ღვივის ტიტები
) და ფაიფურის შირმებთან, უძველეს ლარნაკს,
 მ ისევ ატყვია სითზოდ თქვენი ზროლის თითები.
 ლ დაგვევივდა ფრთები, სიყმანვილომ კარი გახურა,
) დრომ უზოდშიოდ ამოქოლა ხსოვნა ლოდებით
 ლ და ჩემს მოქანრულ და სამინლოდ დაღლილ თვალებში,
) თითქოს წრემლოვით ნვეთ-ნვეთობით უხმოდ გროვდებით.
 ლ ლ. გვენეტაძე

გაიაპრილა

...გაიაპრილა, ცად ღრუბელი თეთრია უფრო
 და ლამაზ სულში ძველებურად მზე გენინდება,
 ნუ გეშინია, უსაზღვროა ჩემი საუფლო
 და გაზაფხულის მოსვლის ნულარ შეგეშინდება.
 ამოაქვთ სუნი მნიფე მინის, ყაყაჩოს ველებს,
 თეთრ კრავებევით მინოლილან ნისლები მთებში,
 ააპყრობ ზეცით მლოცველივით ცახცახით ხელებს
 და ვარსკვლავები ბლუჯა-ბლუჯად გაცვივა თმებში.
 ...გაიაპრილა, ცად ღრუბელი თეთრია უფრო
 და შენს ნაზ სულში ძველებურად მზე გენინდება,
 ნუ გეშინია, უსაზღვროა ჩემი საუფლო
 და სიყვარულის მოსვლის ნულარ შეგეშინდება.

დასანყისი

ამინდი მარტის. არაფერი დღეს ჩემზე მეტი.
 ხმაურობს ნვიმა და სიჩუმე გააქვს სულიდან.
 მტერს რო ჰგონია, ჩამიტანეს დარდის მენყრებმა,
 სიცოცხლეს ვსნავლობ და ვინყები დასასრულიდან.

* * *

დედება ჟამი, ყოფა გახდა სულთა დაცემა,
 ცა არის ლამე, ფანჯარასთან ხმაურობს ფიფქი.
 შენში და შენგან ისაზრებდი გადავინყებას,
 სადღაც შორს, დროში გადაკარგულ დიდების იქით...
 თოვს... იანვარი დამძიმდა ტოტში...

* * *

ნათლობს და მარტით დაჭირხლული სულით ხელდები,
 სუნთქვა ყოველი უნიათო, განვნაა სილის.
 „ცარიელ ჟამში გაიაფდა დაფნის დიდება“ –
 სნუხარ და გულით გიკავია დათმენა დილის.

* * *

მოდინარ, მოგაქვს მზის სიმნიფე თეთრი მკლავებით,
ნედლი სურნელი სიყვარულში თავდავინწყების,
შენა ხარ ჩემი გაღებული სამოთხის კარი,
ადგილი, სადაც დავმთავრდები და დავინწყები...

ქალბატონო!

ო, ქალბატონო!
ო, ქალბატონო, ხომ არ ფიქრობთ დეკემბრის ღამეს,
თითქოს შემთხვევით ამოვყვეი ქუჩას თოვლიანს,
ნუთუ ვერ გრძნობდით, რომ არასდროს შეგთხოვდით რამეს,
თქვენ კი გგონიათ,
ქალბატონო, თქვენ კი გგონიათ,
რომ იმ ღამეში, როცა ფიფქი ხატავდა არეს
და შეჭირხლული ჩემი სუნთქვა ცამდე ატანდა,
რომ მე შემეძლო მარტოდმარტოს ყინვიან ღამეს,
ამ დარჩენილი ტკივილების მშვიდად ატანა.
ან იქნებ ფიქრობთ, გადავწყვიტე თავი შეგნირით
და სულის მჭიდში მოვიტოვე ის ერთი სუნთქვა,
დიახ, მზად ვიყავ მეერთგულა, თავგანწირვამდეც,
მაგრამ თქვენ მუდამ სხვა გიყვარდათ, გხიბლავდათ სულ სხვა.
იცით, რას ნიშნავს უმნეობა, როცა ღამეა?!...
თუმცა ქრებიან იარები, თქვენც განელდებით,
მეც დაებრუნდები სახლში, სადაც მუდამ მელიან,
ჩემი ერთგული, უტყვი, მაგრამ თბილი კედლები.
ო, ქალბატონო, ხომ არ ეჭვობთ, ანდა გგონიათ,
რომ ბოლო სუნთქვა მოვიტოვე სულის მჭიდში,
აჰა, დასრულდა ეს მირაჟი და აგონიაც
და ახლა უკვე აღარ მსურხართ, აღარც მჭირდებით...
ო, ქალბატონო, ხომ არ ფიქრობთ დეკემბრის ღამეს,
თითქოს შემთხვევით ვაცრემლებდი ქუჩას თოვლიანს...

აპრილის 4

ღამეა, ვსხედვართ, გააპრილდა, ჩემო ანაილ,
ერთ ნაბიჯზეა მთვარე, თითქოს ხელით მისწვდები,
გამოპარულან წარსულიდან დანაიდები,
შორს, დათოვლილი მოსჩანს მთები — ზეცის ნისლებად.
გიაბობ, როგორ ეცვლებოდათ ფერი ღამეებს
და როგორც თმები, იზრდებოდა ჩემში ტკივილი,
უნდობლობისგან მოცახცახე მწიფე ბაგეებს,
როგორ სტანჯავდათ საყვედური მწარე კივილად...
ღამეა, ვსხედვართ, გააპრილდა, ჩემო ანაილ!

* * *

იყავით ჩემში, ჩემამდე და, და კიდევ შემდეგ,
(თითქოს სიცოცხლის მოელვარე სხივებით მწერდით)
და იწყებოდა დილა თქვენი უცხო სიმშვიდით,
ჩურჩულით, სუნთქვით, აღმაფრენით, მაღალი მკერდით.

ნლები გავიდნენ, ქალბატონო, რა გაეწყობა,
 ცვდება გრძნობები, ფერს იცვლიან თმებიც – გიშერის,
 ჩვენ მოგვეახლა სიმარტოვე ფოთოლცვენიისა
 და სამწუხაროდ, გაზაფხულიც ველარ გვიშველის.
 ახლა დიდ სახლში სიმყუდროვე გამეფებულა,
 შავ როიალზე ძველებურად ღვივის ტიტები
 და ფაიფურის შირმებიან, უძველეს ლარნაკს,
 ისევე ატყვია სითბოდ თქვენი ბროლის თითები.
 დაგვცვივდა ფრთები, სიყმანვილემ კარი გახურა,
 დრომ უბოდნიოდ ამოქოლა ხსოვნა ლოდებით
 და ჩემს მოქანცულ და საშინლად დაღლილ თვალებში,
 თითქოს ცრემლივით წვეთ-წვეთობით უხმოდ გროვდებით.
 ხედავთ, მოცვივა ფანტელები, თეთრდება ქუჩა,
 (და გვახსენდება რომ სურვილებს ზეცად მიყვავდით),
 ჩურჩულით, სუნთქვით, აღმაფრენით, თრთოლვით, სინაზით –
 ო, მშვენიერო ქალბატონო, მე, თქვენ, მიყვარდით!...
 თქვენა ხართ ჩემში, ჩემამდე და, და კიდევ შემდეგ...

ლია გვინეტაძე

ვერ მოახერხე

რამ დამავინყოს შენი სურნელი,
 როს მონატრების ჟამი იწვილებს,
 ჰკიდიათ თვალებს ცრემლის ავდარი
 და სადაც არის წამოიწვიმებს.
 ვერ მოვახერხე შენთვის სიცოცხლე –
 ეს, სინანული კორტინის იარებს,
 შეუსვამთ მხრებზე ქარებს საღამო
 და გაყინული გული ჭრიალებს.

აქ ტრიალ მინდორზე, სასწაულს დავეძებ
 სუნთქვაშეკრული და წამიც ჩალამდა.
 თითების კანკალით ოცნებებს ვალაგებ,
 გრძნეულ ხეს ნაჭრებით სურვილებს ვაბამ და
 ვლოცულობ: „მალიხე... სალიხე... ალიხე!!!...“
 ფხიზელი სურვილი. ხმაურის სიჩუმე.
 სიცოცხლით დაცლილი დრონი და.
 კალენდრის ჩასაცლელ ფურცლებზე
 უშენო დღეების ქრონიკა...

ფლე

სისულელეა ეძებო ის, რაც არ დაკარგე,
 ან უვიცობით გაგიშმაგდეს სურვილი ტრფობის,
 დღე, როგორც ფუყე აბსურდების ჭრელი იმედი...
 ზისარ და შუბლზე განერია სიმშვიდე ომის.

იოზი

ჩემი სალამი მოლლილ სახეებს
 ნაგრიგალებს და ნაიარქმნილებს,
 სალამი ერთგულთ და მოლაღატეთ,
 ჩემი მოკითხვა, მხდლებსა და გმირებს.
 სალამი მასაც, ვინც მოახერხა
 და გამოფხიზლდა მრუმე სევდიდან,
 იმასაც, ვინაც დამალა სითბო
 და ამომგლიჯა გული მკერდიდან.
 ჩემი სალამი, დაშვებულ დროშით
 ვინც მხოლოდ მტრების ილოცა ნიშზე,
 სალამი მასაც, ვინც დროსთან მოკვდა,
 და აღმოცენდა საკუთარ შიშზე...
 სალამი აზრში დაცემულ სიტყვას,
 მხოლოდ სიძულვილს რომ მოიმეტებს...
 სულში ტანჯვისგან გადამსხვრეული,
 ვდგავარ იოზი, ცის მოიმედედ.

ნაჭვრის ხე

ფხიზელი სურვილი. ხმაურის სიჩუმე.
 სიცოცხლით დაცლილი დრონი და.
 კალენდრის ჩასაცლელ ფურცლებზე
 უშენო დღეების ქრონიკა...

თამარ მამისეიშვილი

მ
ე
მ
ა
ტ
ი
ა
ნ
ე

არ მკითხებთ არაფერს მთვარე
და ფეხაკრეფით მწილდებთ მიძინარს,
აკვარიუმის გამოძმრალ ფსკერზე,
ჩადის და ოქროს თევზივით ზზინავს.
ავგიანდებთ ქუჩაში მგზავრებს,
კვლავ წურხლი სწვივა ტრამვაის ზიგელს,
ეს წხოვრება კი მიდის და მიდის
და უომრადარ ყველა ომს მიგებს.

თ. მამისეიშვილი

დროს გავატანე ყველა ტკივილი

* * *

დროს გავატანე ყველა ტკივილი,
ალარ მივტირი დღეებს მარცხიანს,
ვზივარ და ვუცქერ სერებზე ფიჭვებს,
ქარები ქოჩორს როგორ ვარცხნიან.
არ ვნაღვლობ ახლა ბედის სიმუხთლეს,
ალარ ვიხსენებ მაგ თვალთა გიშერს,
შენი მოკითხვა მაინც ამოაქვთ,
ბარიდან ჩემთან ამოსულ შინშნებს.
მატულობს მწუხრი და სანამ ნისლი,
არხოტის მთებზე დაიბანაკებს,
ჩქარობს მთვარე და ქარაფებიდან,
ჩემს გასაგონად ჰყვება არაკებს.

რა სხვანაირი ალლო აქვთ ქალებს,
გუმანი ყალბი ნიღბის და როლის,
ალბათ, ამიტომ დამყვება ხშირად,
გამწყრალი მზერა ნანყენი ცოლის.
და თუმცა სახლში ჩვენ ორნი ვცხოვრობთ,
სულ ერთმანეთის ვტრიალებთ ახლოს,
ქალური ალლო კარნახობს, ალბათ,
ჩვენს შორის ვიღაც მესამე სახლობს.
მე შენზე ფიქრი დამყვება დღესაც,
თვალსანიერის მიღმა და იცი?
შენს სახელს ველარ დავადე ტაბუ
და ერთგულების გავტეხე ფიცი.
დღეს ჩვენ სხვადასხვა გვახურავს ქერი,
კვლავ სხვისი ვნების კოცონთან ვთბებით
და მერე რა რომ არა ვართ ერთად,
ერთმანეთს ფიქრით ყოველდღე ვვხვდებით.

მემატიანე

იქნებ არც გქონდა სათქმელი

კაკლის ხეებთან ფრუტუნებს ცხენი,
უთრთის ფერდები ჭენებით დალილს,
კვლავ ჩაჰკირკიტებს მემატიანე,
ქართლის ცხოვრების დამტვერილ გრაგნილს.
კედელზე სანთლის ნაღვენი წვეთავს,
გარეთ სამრეკლოს ზარი წკრიალებს
და სტრიქონები ღამენათევი
ჰგვანან მეომრებს ჩაფხუტიანებს.
ტანთ ჩასდგომიათ სიმძიმე წნორებს,
მაინც არ ტოვებთ იმედი მისხლის
და გადამტვერულს წელში თაველებს
ისევე თქრიალით გადმოსდით სისხლი.
სამხრეთისაკენ დაძრულა ურდო
და ხელაპყრობით ადიდებს ალაჰს,
ავგისტოს ხვატი აშრება ღამით,
გადამწვარ ველზე გატრუსულ ბალახს.
კვლავ შიშჩამდგარი თვალებით გავცქერ,
ციხეთა გოდოლს ბრძოლებით დალილს
და ჩაჰკირკიტებს მემატიანე
ქართლის ცხოვრების დამტვერილ გრაგნილს.

მინდვრად თაველებს ვაგროვებ
და მკათათვის მზით ვივსები,
ნეტავ სად გადაიკარგნენ,
ჭალას მომდგარი ნისლები.
მეყლურტულება გულთეთრი,
ჩიტი ნიფელის წვეროდან,
იქნებ არც გქონდა სათქმელი,
ანდა გამხელის გრცხვენოდა?!

* * *

ლობის ქვემოდან იჭყიტება ვეება გოგრა
და სიმინდები ხმალშემართულ მეომრებს ჰგვანან,
ხმელ ნარინჯებში ქარი დაჰქრის თავის ამალით.
ლობზე თითქოს ცეცხლი ბრდღვიანებს,
შემომჯდარა და ფრთაწითელი ყვივის მამალი.

მოუთოვია ჭალებში წუხელ

მოუთოვია ჭალებში წუხელ,
მოლაღურები კვლავ თავმოყრილა,
ბილიკთან შინდი ამპარტავანი,
თოვლის სიმძიმით წელში მოხრილა.
ცელქი ბავშვივით თმააბურღული,
გზა-გზა ძელქვა და ანწლი მხვდებიან,
ტირიფებს თოვლი ჩამოუბერტყავთ
და გასაქცევად ემზადებიან.

თამარ მამისაიშვილი

ჩამოლამდა სათიბებში

ჩამოლამდა სათიბებში,
აღბათ წვიმაც დაიწყება,
დროზე გაიღვიძე ქალავ,
სახლში დედა გაგინყრება.
ღანვზე როგორ მოგდებია,
უჩვეულო ცეცხლისფერი,
თმაზე მიკრულ თივის ბულულს,
რად სწადს გასთქვას ყველაფერი?!
ხეობებში ჭოტი კივის,
მწუხრის დაჰქრის სიო წყნარი,
ადე, მოლაღატე მთვარეს
სახლში მისვლა მოასწარი.

* * *

მესიზმრა გუშინ,
ედემის ბაღში როგორ ძერწავდა უფალი ევას
და გაღვიძებულს ყრუდ ამტკივდა სუყველა ნეკნი.

* * *

სხვისი რა გითხრა,
მე კი მთელი დღის სიხარულად მეყოფა, ღმერთო,
ცაცხვის ტოტებზე ისევ რომ დამხვდა,
გუშინდელ ქარს გადარჩენილი ბუდე ჩიტების.

ჩამოგიჭდები ყაყაჩოვ გვერდით

შემოაშველა მკლავები ცაცხვმა,
შებუმბლულ ბარტყებს აფრენილს ველად,
რიჟრაჟზე ნეტავ ციცქნა ყაყაჩო,
რატომ ტიროდა გულისმომკვლელად?
რად არიდებდა სუყველას თვალებს,
დარდიანსა და ცრემლით ნასველებს,
ჩამოგიჯდები, ყაყაჩოვ გვერდით,
დაღლილ მუხლს შენთან ჩამოვასვენებ.
რა გარგო მეტი, მიუზღალერსებ
მაგ შენი კაბის წითელ არშიას,
რა ვქნა, ღმერთმანი, რას მიგიხვდები,
ამ სათუთ ყვაილს დარდს და ხვაშიადს?!

* * *

ვრცელ ტრამალებზე დაოთხილი მოგელავს ჟამი,
თავს წამომდგარი სიკვდილივით მკაცრი და უნდო
და მტაცებელი ნადირივით გამძლარი ხორციით,
ქართლის მინდვრებზე მიზოზინებს

თათართა ურდო.

ნაალაფარი, საცოდავად ჭიხვინებს ცხენი
და მბზინავ ტანზე სიძულვილის ბასრ

ეკლებს აყრის,

ქანცვანყვეტილი, სისხლიანი ლაშებით ღეჭავს
შეუბრალებლად დამოკლებულ გაქაფულ აღვირს.
კვლავ სისხლიანი ოხშივარი აუდის მიწას,
ეცოტავებათ ქართლის ზეცა სიხარბით

მთვრალებს,

წუხელ თათარი არხენინად წამოწვა ველზე
და თავქვემ ურცხვად ამოიღო ბებერი მთვარე.
ნასახლარებთან უსინათლო მოხუცი ტირის,
წამოსდგომია თავს სიკვდილი მკაცრი და უნდო,
ნაალაფარი, საცოდავად ჭიხვინებს ცხენი,
ქართლის მინდვრებზე მიზოზინებს

თათართა ურდო.

* * *

ეს ორი დღეა ფეხისწვერზე იწევა ძელქვა,
ვერ გაუგია თუ რა ხდება გადაღმა მესრის,
ეს ორი დღეა ლელიანის მწვანე ტევრიდან,
ბებერი წეროს გოდება და ნივილი მესმის.
გულს მიკლავს მისი შიშნარევი, საბრალო მზერა,
მაკრთობს სიცივე წამომდგარი თავზე სიკვდილის,
ცას სამკუთხედად გამწკრივებულ თანამოძმეებს,
ფრთების ფათქუნით რომ უხმობს და
ჩუმად მისტირის

თა ძირითადი დამახასიათებელი ნიშნებია:

I. სამანიღურისთვის (Xს.): ენობრივი სისადავე, სინამდვილის რეალურად აღქმა...

II. ლაზნევიღურისთვის (962-1040 წწ): რთული ენობრივი პოეტური მეტყველებისკენ მიდრეკილება...

III. სელჩუკურისთვის (XI-XI სს.) ენის რთული, მაღალფარდოვანი კონსტრუქციებით დამძიმება და რელიგიური თემატიკის გაძლიერება... (ბართაია 2002).

თამარის ისტორიკოსი, ჩამოთვლილთაგან, ყველაზე უფრო ახლო ურთიერთობას სწორედ ამ უკანასკნელთან ავლენს, რომელიც ამ დროს გაბატონებული იყო მახლობელ აღმოსავლეთში.

უფრო ნათლად რომ გამოიკვეთოს თამარის ისტორიკოსის ხელწერა, შევადაროთ იგი დავით აღმაშენებლის ისტორიკოსის თხრობას.

ამონარიდი ლევან ბრეგაძის წერილიდან:

„სხვა ადგილას ისტორიკოსი მოგვითხრობს, რომ მეფე გამუდმებით ლაშქარს იყო, სწრაფად იცვლიდა ადგილსამყოფელს, ამიტომ მასთან, როგორც უზენაეს მოსამართლესთან, შეხვედრა უჭირდათ „მოჩივართ, დაჭირებულთ და მიმძლავრებულთ“, ანუ მათ, ვინც მისგან სამართალს ელოდა. როცა გაიგებდნენ, ამა და ამ ადგილას უნდა გაიაროსო, მისგან მეფობრივი განკითხვისა და შეწვევის მომლოდინენი მისი ყურადღების მისაქცევად „აღვიდის ბორცუსა რასმე, გზისა მახლობელსა, ანუ კლდესა, გინა თუ ხესა, ვითარცა ზაქე“.

ეს ის ზაქეა, რომელზედაც სახარებაშია საუბარი (ლ. 19, 1-10), ტანმორჩილი უფროსი მეზვერეთა, რომელიც ხეზე ავიდა, რათა უკეთ დაენახა ქრისტე.

როცა დავით აღმაშენებლის ისტორიკოსის თხზულებას კითხულობთ, ატყობთ, რომ ეს კაცი დავითს აღმერთებს, მას მეფე ქართველთა განმახლებლად, მხსნელად, მესიად მიაჩნია, აქილევსი და ალექსანდრე მაკედონელი მასთან ვერ მოვლენო, წერს. გრძნობთ, ერთი სული აქვს, ქრისტე ღმერთს შეადაროს ხელმწიფე, მაგრამ ამას არ აკეთებს — მოკვდავის, თანაც საერო პირის, თუნდაც იგი დავით აღმაშენებელი იყოს, მაცხოვრისთვის შედარება მკრეხელობა იქნებოდა. მაგრამ იმას ვინ დაუშლის, დავითის სანახავად ხეზე ასული ხალხი ქრისტეს სანახავად ხეზე ასულ ზაქეს შეადაროს? ქვეტექსტი ნათელია: თუ დავითის სანახავად ხეზე ასული

ნოშალი ბართაია

ხალხი ზაქეს ჰგავს, მაშინ დავითი იმას ჰგავს, ვის სანახავადაც ზაქე ხეზე ავიდა! ქვეტექსტის საშუალებით სასურველი აზრი ისე მიეწოდა მკითხველს, რომ ეტიკეტი არ დარღვეულა. სხვა ფუნქცია ამ შედარებას არა აქვს (ლ. ბრეგაძე, „სიტყვა ძველი, სიტყვა ახალი“, გვ. 236-237, თბ. 1988).

ღიას, განსხვავებით თამარის ისტორიკოსისგან, დავითის ისტორიკოსს, როგორც ლევან ბრეგაძე წერს, „ერთი სული აქვს, ქრისტე ღმერთს შეადაროს ხელმწიფე, მაგრამ ამას არ აკეთებს — მოკვდავის, თანაც საერო პირის, თუნ-

დაც იგი დავით აღმაშენებელი იყოს, მაცხოვრისთვის შედარება მკრეხელობა იქნებოდა. მაგრამ იმას ვინ დაუშლის, დავითის სანახავად ხეზე ასული ხალხი ქრისტეს სანახავად ხეზე ასულ ზაქეს შეადაროს?“

ამგვარად, დავითისა და თამარის ისტორიკოსები, თავიანთ მეფეთა მიმართ, ეტიკეტს არ არღვევენ. მოდით, დავსვათ ასეთი კითხვა:

დავითისა და თამარისთვის რომ შეგვენაცვლებინა ადგილები, დაირღვეოდა თუ არა მათ მიმართ იმდროინდელი ეტიკეტი?

ალბათ, არა, დავითს მიეწერებოდა ის, რაც თამარს და პირიქით – თამარს ის, რაც დავითს და ძნელი მისახვედრი არ არის, ვინ გახდებოდა ღვთის მეოთხე ჰიპოსტასი.

ცნობილია, რომ ისტორიულად მეფე, სხვადასხვა ხალხებსა და ეპოქებში თუ როგორ იყო აღქმული, როგორც ღმერთთან გატოლებული არსება, ამაზე საუბარი შორს წავიყვანდა. მხოლოდ ვიტყვი იმას, რომ გადმოცემის მიხედვით, ჯერ კიდევ ეგვიპტის პირველი ფარაონი თვით ღმერთი „რა“ იყო, ხოლო შემდგომი ფარაონები კი განკაცებულ ღმერთებად ითვლებოდნენ.

უფრო აქეთ, 332 წელს კი ალექსანდრე მაკედონელი იქნა აღიარებული ეგვიპტის ფარაონად, ანუ დედამიწაზე განკაცებულ ღმერთად.

ამჯერად ჩვენ მხოლოდ კონკრეტული პირითა და ეპოქით ვიფარგლებით, სადაც ქების ობიექტის განმღრთობაში, როგორც აღვნიშნეთ, ჩვენი ვარაუდით, სახოტბო პოეზიასაც უნდა მოეხდინა გარკვეული გავლენა.

აქვე აღვნიშნავთ, რომ თუმცა ჟამთააღმწერლის მიერ თამარის განმღრთობას ოფიციალური აღიარება არ მოჰყოლია, ქართველი ხალხის ხსოვნაში იგი მაინც ღვთიური შარავანდედით არის შემოსილი.

2020

ირმა
ქურასბედიანი

მ
ლ
ა
ნ
ა
ნ
ა
ნ
ა
ნ
ა
ნ
ა
ნ
ა
ნ
ა
ნ

მიყვარდი... და მიტომ ყველაფერს ვიტანდი,
იმ ტკივილს სულში რომ სიწვილით ბარდნიდა.
გიკვირდა... ზოგჯერ რომ ღიმილით გკითხავდი,
ერთხელაც გეკითხა რა მრჯიდა, რა მჭირდა.

შენ მაინც ჯიუტად თვალს და ყურს იხშობდი,
არ გსურდა გაგეგო ჩემს სულში რა დუღდა.
დრო იყო საკუთარ სიწოვს გიყოფდი,
არ გსურდა? – დასრულდა, ზღაპარი დასრულდა.

ი. ქურასბედიანი

32

მ
ლ
ა
ნ
ა
ნ
ა
ნ
ა
ნ
ა
ნ
ა
ნ
ა
ნ
ა
ნ

ზღაპარი დასრულდა

მიყვარდი... და ჩემში კოცონად განთებდი,
მსურდი და საშენო ოცნებას ვბედავდი.
მიყვარდი... უჩვევი იმედით მავსებდი,
ხშირად რომ ვცდებოდი იმასაც ვხედავდი.

მინდოდა გრძნობათა ღრუბლებში მეცურა,
ხელისგულს უთეთრეს ფიფქებით ვქარგავდი.
ჩემს სულს კი სიცივის ნაბადი ეხურა,
ვხვდებოდი ნელ-ნელა ერთმანეთს ვკარგავდით.

არ მსურდა უშენო არც ერთი თამაში,
გულს როგორც ხალიჩა მინაზე გიფენდი.
ვცხოვრობდი საკუთარ მოგონილ ზღაპარში,
და ზამთარს ჩვეული სიკერპით ვითმენდი.

მიყვარდი... და ვიდრე ამ ცეცხლით ვინვოდი,
ყოველგვარ სატკივარს სიმშვიდით ვფუთავდი.
რომ დასრულდებოდი ვხვდებოდი, ვიცოდი,
მიტომ რომ ჩემს ზიარ ჰაერს არ სუნთქავდი.

მიყვარდი... და მიტომ ყველაფერს ვიტანდი,
იმ ტკივილს სულში რომ სიცივით ბარდნიდა.
გიკვირდა... ზოგჯერ რომ ღიმილით გკითხავდი,
ერთხელაც გეკითხა რა მრჯიდა, რა მჭირდა.

შენ მაინც ჯიუტად თვალს და ყურს იხშობდი,
არ გსურდა გაგეგო ჩემს სულში რა დუღდა.
დრო იყო საკუთარ სიცივს გიყოფდი,
არ გსურდა? – დასრულდა, ზღაპარი დასრულდა.

ფერი იცვალე საქართველო

ფერი იცვალე საქართველო, გახდი სხვაგვარი,
ინათე მზეო, გამიბრწყინე ჩემი მთა-ბარი.

დაამხე ყველა სიბნელე თუ ავი ზრახვანი,
აავსე რწმენით, სიყვარულით უფლის ტაძარი.

კვლავ დააბრუნე ჩემს მამულში ძველი დიდება,
ქართველისათვის სხვა განცდაა კაცის ღირსება.

მინა ქართული ღვთისაა და არ იყიდება.
ღვთისმშობლის თვალი დარდისაგან ცრემლით ივსება.

ბოლოს და ბოლოს, უღმერთობას მოეღოს ბოლო,
ქართველო! – შენ ხარ შენი მიწის პატრონი მხოლოდ.

ფერი იცვალე, ამიხდინე ოცნება დიდი,
ყველა გზა, მხოლოდ სიყვარულით, ტაძრისკენ მიდის.

ირმა ქურასბედიანი

მოხუცდა დედა

მოხუცდა დედა, აღარ ერჩის მუხლებში ძალა,
დასევდიანდა, ამ ბოლო დროს ხმაც გაეზარა.

ლოდინად იქცა, მარტოობის გახდა ზიარი,
გასცქერის შარას მონატრებით თვალცრემლიანი.

ვერ დასტრიალებს ძველებურად ეზო-კარს მხნედ და
მისეულ ხიბლით, სტუმარს ველარ მასპინძლობს დედა.

ადრე წავიდა მამაჩემი, კაცი სულმნათი,
დედას სალოცავ ხატად დარჩა მამის სურათი.

ის როგორც ცოცხალს ეკრძაღვის და საუბრობს მასთან,
მარტოა, მაგრამ არსადაც არ აპირებს წასვლას.

და ახალა ჩემზე ბედნიერი არ არის ვინმე,
მისი თვალეხი სიყვარულით მელიან ვიდრე.

შეხვედრის სურვილს არასოდეს არ აქვს საზღვარი,
მისი ლოცვაა ჩემი ყოფის მზე და საგზალი.

მშობლის სიცოცხლეს ქვეყნად ვერ ცვლის ველარაფერი,
დედას უმღერეთ, თუ რამ თბილი გქონდეთ სამღერი.

ვემუდარები ზეციერს და სათხოვარს ვბედავ,
დიდხანს რომ მყავდეს, არ დამტოვოს უდედოდ დედამ.

* * *

სიჭაბუკის ასაკმა ჩაიქროლა ქარივით,
გულს შემორჩა ტკივილი დევის ნამუხლარით.
ჭიუხებთან დაღლილი გზას ვადგავარ დაღმართის,
წლებო, ახალგაზრდობის, როგორ უცებ ჩათავდით.
მოგონება წარსულის მხრებზე მანევს ლოდივით,
ვებრძვი ერთფეროვნებას უკეთესის ლოდინით.
სახნისივით სულ ვშრომობ და ჟანგი არ მედება,
წლები თუ მემატება, გული აღარ ბერდება.
სიყვარული მაცოცხლებს, სულში მზისებრ ბიბინობს,
ჩახმახნივით შემართულს ცერზე მიზის მიმინო.
შენკენ გამოვაქროლებ ტკბილ ალერსზე დაგეშილს,
რომ ეს მზერა გადატყდეს მათ თვალეხის სარკეში.

ქარსაჯ ნაჟლია ნლეზიჯ და სიბერეჯ

რა მოხდა თუ ნლეზი უეცრად გავიდა და კარზე სიმშვიდით მოგადგა სიბერე. ცხოვრებას მე მაინც დავიწყებ თავიდან და მტრების ჯინაზე სიყვარულს ვუმღერებ.

ნლეზი რას მიქვია არ ნიშნავს არაფერს, გულში თუ სიცოცხლის ხანძარი ანთია. კვლავ გადავგორებ დღეებს ვით კამათელს, ჩვეული სიგიჟით შევხვდები განთიადს.

გულს ისევ გრიგალით მივსებენ მარტები და ყოველ გაზაფხულს ოცნების ფერი აქვს. ცეცხლად ინთებიან ბალებში ატმები და ახალ სიცოცხლეს კვირტებად ელიან.

თუ მაინც სიხარულს არა აქვს საზღვარი, გულის კარს მერცხლები იმედით მიღებენ. კვლავაც თუ გრძელდება ეს ჩემი ზღაპარი, ქარსაც ნაჟლია ნლეზიჯ და სიბერეჯ.

ქუთაისი

იმერეთი, აბორგება რიონის და ქუთაისი ჩემი სულის ქალაქი. სიყვარული ნაპირიდან გადმოვიდა მზისფერი და დედასავით ნანატრი.

ქუთაისი ლეგენდების საწყისი და ფრთაშესხმული იუმორის ქალაქი. აქ ზღაპრული იშვა ოქროს საწმისი და სულს მალამოდ ეფინება ბაგრატი.

ქუთაისო, სავარდოვ და სამაისოვ, ჩემი სუნთქვა შეგიერთო მწაღია. აქ სიმღერით, იუმორით, ხალისით და დინოზავრთა ნაკვალევით დადიან.

იმერეთი, წყალობაა თავად ღმერთის, ბაგრატიდან ანგელოზთა ხმა ისმის. რეკავს ზარი გელათის და მონამეთის და პატარძლობს ქუთაისში მაისი.

სიყვარული გვაკლია

თვით არ ვიცი რა გვანუხებს, რა იარა რა ტყვია. მგონია რომ ყველაფერში, სიყვარული გვაკლია.

ეხეთქება ნუთი დღეებს, ყინულიან ზამთრიანს, გაზაფხულის მოლოდინში, სული ყელში გაგვიჩრია.

ვინ მოირგოს ვაჟკაცობის და სიმართლის მანტია. მგონია რომ სამართალი ქვეყანაზე არც კია.

ვერ გაიგებ ქვეყნის ბედი, გულზე რომელს ატყვია. სახეს ნიღბად აფარებენ, ქცევას ყალბს და საქმიანს.

თავში ვიხლი ნეტავ რისთვის, რომელიმე პარტიას, თუკი ვიცი რომ მას ქვეყნის, სიყვარული აკლია.

მომკალით და ვერ ვირწმუნებ, კაცს ლაჩარს და ლაქიას. როცა ვიცი მას შარვალი, ზრდილობისთვის აცვია.

გადარჩენის მოლოდინი, მგონია რომ ფარსია. რადგან ყველას მხოლოდ ერთი, სიყვარული გვაკლია.

შობის დილა

შობის დილა მობრძანდება, ანგელოზთა გუნდი მღერის. უსაზღვროა უფლის ნება, იბადება ქვეყნის მხსნელი.

ანგელოზი შემოაფრენს, ჩვენს სარკმელში წმიდა წერილს, დაესწარით მრავალ დამდეგს, დაგელოცოთ ფუძე-ჭერი.

შობის ღამე, ღამე წმიდა, ციდან ციურ ნათელს ღვრიდა. ბნელში შუქი გამობრწყინდა და უფალი განაღვიდა.

ეფინება უჩვეულო, შუქი ციურ მეფესაო. მინას ავსებს სიხარული, „ქრისტე იშვა ბეთლემსაო.“

**მურთაზ
კანკაძე**

თივის ზუღოვლებს ვფგამდით ზვიენბად,
შორს მთები ჩანდნენ დანისლულები
და ნესტოებში გვილიტინებდა
ხმელი ზალახის ნაზი სურნელი.
მზის სიმსურვლით დამწვარ ველემზე
დახტოდნენ მწვანე კუჭკალიები,
მე თავთუხების გინწავდი გვირგვინს
და თმებს გივსენდი მაცვლის მძივებით.

მ. კანკაძე

ცხოვრების ფილოსოფია

ცხოვრებაში არაფერი
სასწაული არ ხდება,
ბევრს თუ ადრე უთენდება,
ზოგს ადრე უღამდება;
რაც დღეები გვემატება,
იმდენივე გვაკლდება...
თუმცა მომავლის იმედი
კაცთან ერთად არ კვდება,
სული მარადიულია,
სიცოცხლე არ მთავრდება,
ჩვენს შვილ-ძირში გაგრძელდება,
ჩვენს გენში განახლდება.

მოდის ზამთარი...

ისე უეცრად მოვიდა წვიმა,
როგორც სურვილი – მზისკენ გაფრენის,
მდელოზე ძოვენ ლურჯა ცხენები
და უსველდებათ გრძელი ფაფრები...
ამ შემოდგომის გაცრეცილ დღეთა
ქარებს მიმოაქვთ სურნელი მაჭრის,
მოდის ზამთარი მალალ მთებიდან
და ხელთ უპყრია ყინულის საჭე.

კარო, სიკეთით სავსეც!..

თემურ ძიძიგურს

ხდება, ბუნებას ზოგჯერ
ცოტა შეცდომა მოსდის,
თუ შეერია ხინჯი,
ცუდია ოქროს ზოდიც.

თქვენ ამ შეცდომას უმალ
სასწაულ სალბუნს ადებთ
და ლამაზმანთა სახეს
სულ უცხო შტრიხებს მატებთ.
სკალპელს პალიტრით ცვლით და
დადიხართ ბარად, მთა-მთა,
ჯადოსნურ ფუნჯით ტილოზე
ფერებს გვირისტად ართავთ.
ჰგავს მწვერვალები თეთრი
რქებგადაგრეხილ ვერძებს,
ცინცხალი ფოტოკადრი
ჩარჩოში ლამის ვერ ძლებს.
მუსიკალური ნიჭიც
საჩუქარია ღმერთის,
თქვენი ჰანგები ტკბილი
სულს ლოცვასავით ერთვის...
კაცო, სიკეთით სავსეც,
ქველმოქმედებით ფასობთ,
თქვენს ხელოვნებას უხვად
დასტაქრობაში აქსოვთ.

კარგა ხანია, ჩავიდალმართე...

დაოჩნდა ჩემი
თეთრი მერანი,
ალჩუზე ვაჯენ
ბედის კამათელს,
რა სწრაფად გარბის
ნლები – ვერანი,
კარგა ხანია,
ჩავიდალმართე...
ცაო!...
მუხის კუნძივით მზე ტანს მირუჯავს
და ჩემს სხეულზე დნება ივლისი...
ცაო, მწყურია შენი სილურჯე,
როგორც დათრობა შავი ღვინის სმით.
სევდით ამავსო შენმა სიშორემ,
ვერ გავექეცი დარდს შემოწოლილს;

ჩემი ფიქრების ხარ დირიჟორი
და სულში იწვი, როგორც კოცონი.
მიზიდავს შენი ლურჯი ფარდები
და სიახლოვის მძაფრი სურვილი...
და ოცნებათა უნახეს ბადეს
მზეზე გამოფენ მებაღურივით.
ამოვიჩემებ ზოგჯერ თარიღებს
გულში ჩასახულ მიზნის ახდომად,
ჩემს ტკივილს მხოლოდ შენ თუ გაიგებ,
მკერდმოქარგულო ირმის ნახტომით!

ახლა შევიგრძენ...

ახლა შევიგრძენ მთელი არსებით
უკმარისობის ლურჯი საზღვარი,
ვით აღლუმის წინ ჯარისკაცები –
ჩემს სულს ფიფქები თეთრად ხაზავენ.
ფიქრები ბევრს არ მალოდინებენ,
გულის კარს ისე სწრაფად აღებენ,
რომ აჩქეფებულ სისხლის დინებას
ველარ უძლებენ სუსტი ძარღვები...
როგორც ნიაგი ბაბუაწვერას –
გული სურვილებს დააფარფატებს,
თუმცა ხანდახან სევდა მენვევა
და მკერდზე მახლის ეჭვის საფანტებს.
მაგრამ დრო არის სულის მკურნალი
და ოცნებებიც არ დამტოვებენ,
ვინა დაცხრება, როგორც ვულკანი,
გადათქერილი მძიმე ტორებით.
ხსოვნას შერჩება ყოველი წუთი,
ვით ჩაჟანგული – ხის ტანს ლურსმანი,
მე ფრთებს ვინატრებ, რომ გავჩნდე შენთან
და სირინოზის ტკბილ ხმას ვუსმინო;
რომ ერთად ვიგრძნოთ მთელი არსებით
უკმარისობის ლურჯი საზღვარი...
ვით აღლუმის წინ ჯარისკაცები –
ჩემს სულს ფიფქები თეთრად ხაზავენ.

ვერ შეგაშინებს...

სატკივარივით განუხებს რაღაც,
როდესაც მუზა სხეულს გიჟრუოლებს,
ფრთებს შეიბუმბლავს გრძნობათა ტალღა,
ვერ შეგაშინებს რითმის სიშორე.
გულის სასწორზე ანონილ ბგერებს
გვირისტებივით ჰკინდავს მარცვლები,
გახედნი ჯიუტ სიტყვებს და მერე,
მერე სტრიქონებს დაენაცვლები.
ვარსკვლავთა ნაწერ იეროგლიფებს
ქარაგმასავით წინ წაიმძღვარებ,
შეეჭიდები აზრებს და ფიქრებს
და ალგიტაცებს სულის სიმწვანე.
მზე ოქროს სხივით ფილტვებს აგვისებს,

ტკბილ ოცნებებში თვალებს ჩალულავ;
ატივტივდება ცის ლურჯი სივრცე
და შეექმნებათ სტროფებს მარულა.
რა გააცივებს მკერდში ნალვერდალს,
როდესაც აზრის რთვლობა იწყება,
გული როდესაც გიხმობს სამღერლად,
მაშინ ეძლევი თავდავინწყებას...
ვილაც გეძახის, მიგიხმობს, გესმის
და სულის დრტვინვა სხეულს გიჟრუოლებს,
როდესაც მკერდში ფართქალებს ლექსი,
ვერ შეგაშინებს რითმის სიშორე.

* * *

არ მიყვარს ფიცის გამტეხი
კაცი, ქლესა და მზაკვარი,
თეთრკბილება და გულშავი,
ამრევი მოძმის გზა-კვალის.
ლელოს გატანა ვისაც სურს,
მარადჟამს უნდა ახსოვდეს:
ის მარტო სიტყვით კი არა,
საქმიტაც უნდა ფასობდეს!

ბედს არ დამორჩილდე!

განბილებულ სიყვარულს
ალარა აქვს ფასი,
ბედს თუ დაემონე,
ჩაგირაზავს კარებს,
ჭარბად გასმევეს სამსალას
ავსებული თასით,
ადრე დაგაბერებს და
ალარ გაგახარებს.
თუ კი ეძებ, იპოვნი
სულის თანაზიარს,
სიტყვა გაუტეხელი
ერთგულებით ზიდე,
სიყვარული არასდროს
არ იქნება გვიან,
ბედს კარს ნუ მიუხურავ
და არც დამორჩილდე!

* * *

ნაოცნებარი და საკვირველი
გაფრინდა ჩემი ლურჯი ფრინველი;
ჩემი გულისთქმაც გაიყოლია
და დამიტოვა მელანქოლია...
დარდი როგორმე რომ მოვიწილო,
ისევ მენვიე, ლურჯო ფრინველო!

* * *

ძვირფასო, გიცი და მოლოდინმა
გული დაბზარა ძველი ზარივით,
ქრიან ფიქრების ეშელონები
და მე უცვლელად მათი მგზავრი ვარ.
თუთის ტოტივით გავხდი დამყოლი,
ლამაზ ბაღში ვარ შენთვის დარგული,
მოდის, მზის სხივით სული დაამყენე,
რომ შიგ აპრილმა დაისადგუროს...
შენი თვალები ისე მწველია,
ყველა უგულოს გულს გააღბობენ,
დამათრობს შენით თავდავინყება,
შენი სიმორეც და სიახლოვეც...
გრძნობები თავს რომ ვერ დამალავენ,
გული სურვილებს აედევნება
და შენი სულის ლამაზ ტალავერს
შეამკობს ჩემი ფიქრის მტევნები.

როგორ მინდა...

გზების სიგრძეს არ ამოკლებს
აღმართი და თავდაღმართი,
გზა ჰგონია უსასრულო
სიყვარულში გადავარდნილს.
როგორ მინდა, გულმა ჩემმა
გადალახოს ყველა ზღუდე,
სიყვარულიც ამ გზასავით
დაიწყოს და არ დასრულდეს.

* * *

გაფრენილო დღეებო,
ისევ მეხალისებით,
დამიბრუნეთ ზავშეშობის
დაკარგული სიზმრები!

ზაფხულის გახსენება

თივის ბულებებს ვდგამდით ზვინებად,
შორს მთები ჩანდნენ დანისლულები
და ნესტოებში გვილიტინებდა
ხმელი ბალახის ნაზი სურნელი.
მზის სიმბურვალით დამწვარ ველებზე
დახტოდნენ მწვანე კუტკალიები,
მე თავთუხების გინწავდი გვირგვინს
და თმებს გივსებდი მაყვლის მძივებით.
შენ გაიქეცი ფეხმარდ შველივით,
შორს გასაფრენად ვერ გაგიმეტე...
მერე წყაროსთან სავსე პეშვებით
გული აგვივსო მინის სინედლემ.
უხმო აღერსმა და მღელვარებამ
გადაიქროლეს მკერდზე ქარებად,
მინდა, რომ მალე დადგეს ზაფხული,
თუმცა წინანდელს არ ემგვანება.

ახლა იღვიძებს...

საკმარისია მცირე მიზეზიც,
რომ საიდუმლო გასცენ თვალებმა,
შენში სინაზე ახლა იღვიძებს
და ველარ მალავ აღფრთოვანებას.
დაითენთები ლამაზ სიზმრებით
და ტკბილი ჟრჟოლვა ძარღვებს დაივლის,
შენ გააღვივებ გულში სიყვარულს
ღველფში შეხვეულ ნაღვერდალივით.
შეიმოსები თეთრი ლეჩაქით
და ოცნებათა ლურჯი აფრებით;
შენ შეიყვარებ უცხო მზეჭაბუკს
ქალური ლტოლვით და გამძაფრებით...
შენ ახლა გყოფნის მცირე მიზეზიც,
რომ საიდუმლო გათქვან თვალებმა,
წამოგიჩიტდა პატარა მკერდი
და ველარ მალავ აღფრთოვანებას.

მირიან
ეზანოიძე

სერგო

ოცი ნომერი ავტობუსის ხმა მინის სიღრმიდან ინწყებოდა, შორეულ პლანეტაზე ვრცელდებოდა და თანდათან უახლოვდებოდა დედამიწას. კარჩამოღებული, გაცვეთილი, გაჟღენთილი, გახუნებული და დამტვრეული ავტობუსიდან სერგია ჩამოვიდა. ბუგებში ჩანყობილი შიშველი ფეხების გაყინული თითები აამოძრავა და ავტობუსს ნიშანი მისცა, რათა საბოლოოდ გაუჩინარებულიყო ქმენისა და ოხვრის ბოლო ნაფლეთებთან ერთად.

ქეჩის ბაზრობის წინა მოედანზე დილის ბურუსი და ნისლი სიზმრებიდან გამოფხიზლებულ ადამიანებს ფეხის მტვერით ადევნებოდა და აიძულებდა ნაბიჯები აეჩქარებინათ. ღრუბელი ზემოდან დასჩერებია სერგიას, რომელიც გაყინული და დაბნეული დგას მოედანზე. დაკერებული პალტოს შიდა ჯიბიდან სიგარეტი ამოიღო და გადააფურთხა.

სერგია ფიქრობს უფსკრულზე, რომელიც წინა ღამით სიზმარში ნახა. უფსკრულის დაბადების ადგილი – წვიმიანი, ნისლიანი პეიზაჟი, სველი მინდორი. ნაადრევი მშობიარობა, ორმაგი აბორტი.

ღრუბელი შეირხა და სერგია ხედავს: ირგვლივ უამრავი ცხოველი დადის – მულტფილმებიდან, სარეკლამო რგოლებიდან, ზოოპარკიდან თუ ფანტაზიიდან გადმოსულნი. წვიმის ფერუმარილი ვერ მალავს ნაპრალებშეპარულ მინას. საიდანაც, ამომძვრალი არსებები შიშით, სევდითა და მარტოობის იისფერი ტკივილებით გატანჯულნი ცარიელი დახლებისკენ ზღაზვნითა და ტაატით მიიჩქარიან.

– სერგოს ვახლავარ, – გაისმა ექო ბოლოში. ტროტუარზე ჯინსის ჯიბეებში ხელებჩანყობილი კეცს ლეჭავს და კურდღელივით უელავს თვალები.

– ბარო, ჩემი ძმა.

ყრუ სიცილი. ქუჩაში ჩაიარეს. გამყინავი ხმით ახმოვანებენ კედლის წარწერებს. წვიმის გუბებში ჩანან ოთხივე – მინაზე გადაფარებულ მაკააჟს უდარდელად გადააბიჯეს. ერთმანეთს ასწრებენ – თავი, ხელი, ფეხი. მერე ისევ, თავი, ფეხი, ხელე-ბი. გზადაგზა ისევ იცინიან. ბურთივით მიაგორე-

ბენ სიჩუმეს და ქუჩის კუთხეში აქა-იქ შემორჩენილ ნალველს.

– სერგია, ცოლი სადა გყავს? – კურდღელმა ყურები ცქვიტა. სიცილი მოსხიპეს.

მზერა ხედვის გარეშე – ცარიელი, ნეიტრალური. უფსკრული არ გაძლევს საშუალებას, მზერა გაუსწორო. ჯიბეებში რაღაცას ეძებს.

– სად ნავიდა ეს ჩემის გადანგრეული.

– ცოლი ხომ გყავდა, სერგო.

– მოვიყვანე და გავუშვი. ბევრ საჭმელს ჭამდა.

მხატვარი სოფიო ქელიძე

კურდღელი ტურებს აცმაცუნებს და მანქანის გასაღებს ათამაშებს. რადიო არდაიდარდო თავის თავს ელაპარაკება. სარკეში ჟირაფმა ტა-ატით ჩაიარა. კურდღელი ბილნად ქსიტინებს.

სერგო ხედავს: ყინვას მთლიანად ნაეყინა მისი ვარდისფერი ტურები. – „მიყვარხარ, ნინო“. „ნაგავს ნუ დაყრით“ – ღრუბელი თანდათან გაიშალა და მზის სხივებმა კედელზე შესრულებული წარწერა გაანათა.

თვალი უნდა მოარიდო უფსკრულს, თითქოს ის იქ არ არის – უყურო ხეებს, ცას, აივანზე დაყრილ ფეხსაცმელებს. ყოველი გახსენება ისევ გაბრუნებს იქ და არაფერი გხვდება. მხოლოდ ცარიელი ორმო. არაფერი.

ყუთებიდან უკვე ყველაფერი ამოაწყვეს და გაფინეს დახლებზე – ხმაური გაძლიერდა და აავსო არამარტო მოედანი, არამედ მახლობელი სკვერები და ეზოები, შევიდა სადარბაზოებში, შეაღწია კედლებში და ოთახებში. ამიშინდა ჩაიდან, გადმოვიდა და ცეცხლი ჩააქრო.

სერგომ ქუჩის კუთხე გადაიარა, შეჩერდა და უკან მოიხედა. რაც მოძრაობს, დგას. რაც დგას, მოძრაობს. ცილები უფსკრულს და ის მოგყვება. ზურგით გრძნობ, მაგრამ რომ შემობრუნდე, ვერ დაინახავ – ის ხომ ყოველთვის უკან რჩება. უკან და მარჯვნივ. მხოლოდ ხმები... მიდიხარ და მუსიკა ისმის. შეჩერდები და წყდება. კიდევ დგამ ნაბიჯს – ისევ გაისმის. დაგცინიან. ან იქნებ ეს ნაბიჯების ექოა, ცდილობ კანონზომიერებები იპოვო. ხელები გაშალა. ეს-სან-ყა-ლი კურ-დღე-ლიი. მე ვარ რასაც მე ვცეკვავ. მე არსებობს, როცა დადიხარ. ყველაფერი ემორჩილება. ერთი, ორი, სამი. მუშტებში მოექცა მზე. ვაჩერებთ მოძრაობას. გავაქრობთ, დედას ვუტირებთ... ისმის ჟღერიალი. მანქანა ასიგნალებს: გადადი სერგო. შენი დედა.

წვიმა, მზე, ცა და ღრუბლები. სხვა გზაა მოსახი. დავიგვიანეთ. ფარდები. სისხლი. შემობრუნდები და ისევ ქუჩა და დახლებზე გამოტანილი საქონელი. ამერიკის ხმა მოგიყვებათ დღის საინფორმაციო სიახლეებს.

სხვები ვერ ხედავენ უფსკრულს, სადაც კურდღელი გაუჩინარდა. ავარიან ხაშურის ტერიტორიაზე. დაუნახე ტერიტორიაზე გადაირბინა... სოროში გაუჩინარდა. როგორი სექსი აქვთ კურდღლებს. კურდღელს რომ გადაკუზავ, გზა მერე გამოჩნდება. თავისივე სოროში. წადი და მიჩივლე.

სერგო არ გაამხელს, რომ საგნების მიღმა უფსკრულია. რამდენიც არ უნდა იცინონ. მოძრაობისას ეს სიცილი ქრება და ჩნდება. ქრება და ჩნდება. იგი ისეთივე სერიოზულია, როგორც ცა დახლების ზემოთ. ცა გულგრილია, რადგან ყველას თანაბრად ეფინება: ადამიანებს, ძაღლებს, კანალი-

მირიან ეპარაძე

ზაციის ხუფს. ცაზე ამომავალი მზე გუმბათივით დაჰყურებს მემარცხენე ფემინისტებსა და დახლებზე მოვაჭრეთა ზურგს უკან მყოფ ბიზნესმენებს. მას თავისი აგენტები ჰყავს – სანაგვე ყუთებში საჭმელების საძებრად გრძელი რკინის კაუჭით და სკაფანდრით აღკაზმული კოსმონავტები. და მაინც, ეს სერიოზულობაა სასაცილო. სალამოს ცა დახლებზე წვება და ქრება ტკივილები და ტანჯვა. ხუფი ანია და ჩაძვრა. ფეხებზე მკიდია.

კაფესაცხოვის წინ მარჯვენა ანეული თითით მიირთმევენ პონჩიკს მანდილოსნები, დროადადრო

შეისწორებენ ყარაყუმის მოსასხამებს და ვუალის ქვემოდან აპარებენ მზერას. ჩრდილებს დასდევენ ჯიბის ქურდები და ნახტომს აკეთებენ. ფრინველები გამზირს მიუყვებიან.

ხალხი თანდათან იკრიბება და ამფითეატრში ადგილების დაკავებას იწყებს. აგურის კედლის დამრეც ზედაპირზე ნუხანდელი ნაბახუსევენი ღრმა ამოოხვრით, გაძლიერებული კონცენტრაციით აკვირდებიან სცენას. დროადადრო ჩამოჩოჩდებიან და ისევ უბრუნდებიან სანყის პოზიციას, თან გარშემომყოფებს (შედარებითი ნიუანსების აღმოსაჩენად) შემფოთებით გადახედავენ. შემდეგ კი დამშვიდებულნი შორსმიმავალი მზერით უყურებენ ახლომყოფ საგნებს. დახლების მიღმა ანალიტიკოსები კი პირიქით, ფრთხილი და ახლომხედველი მზერით, თითქოს მონოკლის მეშვეობით ცდილობენ მოიახლოვონ სიტუაცია და მთლიანი სურათის ნაცვლად დეტალით კმაყოფილდებიან. მზემ დაიწყო რამპის მოვალეობის შესრულება და სცენაც განათდა.

წნუ წნუ წნუ წნუ, ბელეტაჟზე მოხუცმა ნოქარმა მოჩვენებითი შემფოთებით მონკურა თვალი, რათა სალოკი თითის მეშვეობით ფოკუსში ამოელო მთავარი გმირი.

ბატონო სერგო. გთხოვთ, წარუდგინოთ თქვენი თავი საზოგადოებას. სელფების ჯოხით სამი-ოთხი ახალგაზრდა სერგოს იდაყვებში ამოსდგომია, სხვები ბარძაყებიდან ატრიალებენ ვიდეოს რეჟიმზე ჩართულ მობილურ ტელეფონებს.

– სიამოვნებით. თქვენი ქვეყნის მოქალაქე სერგო ბაბურაშვილი, აბრამოვიჩი. სერგოს წვერებში მთები და ტყეები ღარებისა და ხაზების გავლით იკარგება ტბებსა და გვირაბებში, რაც საბოლოოდ ყურებიანი ქუდით მთავრდება. იგი შეკრულია და გაბანტული.

ფეისბუქზე იტვირთება პირველი სურათები – პალტოს ღილებგახსნილი სერგო მარჯვნივ, თამამი გოგონები მარცხნივ, სერგო შუაში, გვერდით ურია ბუბლიკების გამყიდველი. გამოჩნდება თუ არა ფოტოსურათებში სიცარიელე? არა, მისი გამოცნობა შესაძლებელია მხოლოდ რეაქციით, რასაც ის გარშემომყოფებში იწვევს. ეს არ ჰგავს კატასტრო-

ფასთან შეჯახებით გამოწვეულ აუიოტაჟს, რადგან მას პირდაპირი ობიექტი არ ჰყავს და სრულიად განსხვავებული ემოციებით ვლინდება – სევდა, შიში, უმიზეზო შფოთვა. სერგოს ღრიალი გამაყრუებლად ისმის მოედანზე. ბატონო სერგო, პირველად როდის ნახეთ ტიტველი ქალი? ერთი კვირის წინ, მოედანზე, ბაღში. – მერე როგორ მოიქეცით. ხელი ამოუსვით? ამოვუსვი. მისი სურვილი იყო, მოითხოვა, მაგრამ მე შემრცხვა ჩემო ბატონო, ხალხის. კურდღელი უნდობლად იჭყანება – ხალხმა რომ გითხრას, სერგო, რიონში გადახტით, გადახტები? ლიკლიკაძეა ეს შობელძალი – ბალახვანში, კიბეების ქვეშ, ხელი გავარტყი იმ მანდილოსანს, ჩემო ბატონო – ბატონო სერგო, თუ არის საშიშროება, რომ შვილი ეყოლოს? მე მინდა სერგო შენგან პატარა სერგუნები.

მუხლზე დამაღე ხელი სერგო.

კარიბჭე იღება და უფსკრულის ბოლოს მოჩვენებითი სინათლე მოჩანს.

ეროვნული მოძრაობის მოშიშმიღეთა შორის იჯდა სერგო. თავისუფალი, დემოკრატიული, ქრისტიანული საქართველოსთვის. ენერა ლოზუნგებზე. ცოტა განაპირას იჯდა, მერე გამოაგდეს.

საკაპვილს მოვეტყყან ცოლ-შვილი.

ბიძინას, სერგო?

ჩაფიქრდა. ჯერ არაფერი დაუშავებია, მაგრამ ხომ დამიშავებს. მაგასაც.

ხალხის ტალღა შუაში გაიპო და გზა გამოჩნდა. მოცინარე სახეები, ყურებამდე გახეული პირებით, ლუდხანებიდან, დახლებიდან, ფეხსაცმელების შემკეთებლები, დალაქები მორბიან, აივნებიდან მოცქერალნი რალაცას უყვიროდნენ, მაგრამ რას... მღელვარება ისტერიაში გადადის და საბოლოო სიამოვნება – ქალაქში ლავა შემოიჭრა. სახლები იწვის, ქალები და ბავშვები კვიან, პირებს ალებენ, ოღონდ ხმა არ ისმის. მხოლოდ დუმილი.

გზა გამოჩნდა. იგი უხმობდა, სთავაზობდა, ტოვებდა მოლოდინის შთაბეჭდილებას... უხვევდა კიდეც, რომ მისი ბოლო არ დაგენახა. რომ გადავუხვიო? დაგსჯის. გზა ერთადერთია, მაგრამ მის ბოლოს არავინაა. არც შუაში. არც დასაწყისში. სიჩუმე აქ ვილაცის არყოფნაზე მიანიშნებს. ხელები მოუჭირა კისერში და წყალში დააღრჩო. ისე, რომ თვალები ისევ უყურებდნენ. მაგრამ უყურებდნენ თუ არა ისინი მას? საბოლოო დასასრული გზისა, რასაც ისინი მალავდნენ. სიმშვიდე. ეს უფსკრული მიშტერებოდა. უფრო სწორად მიშტერებოდა რალაცას სერგოს მიღმა.

მხატვარი გურამ გაგოშიძე.
ძველი ქუთაისი

ნაწინობ ქარაფებზე წვიმა ისე ღელავს,
ღრუბლეში შეკედლა ელვა-ხვეულები,
შენ ხარ ერთადერთი ვინც მე ამაღლებს,
და ფეხს ველარ ვაფგამ მინას ჩვეულებრივ.

გრძნობა ქარიზმების, რაჯ რომ არ მქონია,
ერთად მომეძალა გონის აწილებით,
სულში ყვაფილების ჰყვაფის ჰარმონია,
საჯა უკუდაფების საზღვაგარს გავერიღებდი...

მ. რევიშვილი

მარია მრევიშვილი

ვიშვი

ვიშვი ოქტომბრის ოთხში,
ასე გაფშალე ფრთები,
მაგრამ გაფრენა არ მსურს,
ჯერ ხომ ადრეა! ვკრთები...
რალაც მაკლდება თითქოს,
მტკივა, ფოთოლი, მცვივა,
ხან მოლოდინით ვტკბები,
ხან სიმარტოვე მცივა...
ხანაც მზესავით ვთბები,
სევედას პირისპირ ვმარხავ,
ოდესმე მეც მოვკვდები...
ოდესმე ველარ გნახავ...
ოდესმე დამივიწყებ...
ასეა, დროა ავი,
ვინ გიერთაფულებს მუდამ?!
ვინ... საკუთარი თავიც
ილტვის გაექცეს ანწყოს,
თუ ვერ იპოვა შვება,
ქარი საგიჟეთს აწყობს,
გზადაგზა გამომყვება,
რომ დამიმსხვრიოს კვალი...
მოკვდავს სიცოცხლე ერთი,
შემრჩა, სხვა რა მაქვს ვალი,
დანარჩენს ხედავს ღმერთი!
დანარჩენს იტყვის ლექსი.
ერთხელაც... პოეტს რა აქვს
სიმდიდრე?! – მხოლოდ სიტყვა,
რომლითაც არსი ითქვა...
რომლითაც სულს ჩავითქვამ.
ამეტირება რადგან,
რაც უფრო გადის წლები,
რალაც საჩემოს ვკარგავ...
სადლაც ღრჭიალებს ძვლები...
სადლაც მიელავს რაში...
ეს გასაველელი გზაა,
ვერდაგეგმილი მარშით.

არ ვდეგ გვირგვინებს დაფნის,
თავი თუ შემრჩა მყარად,
იცი, რასა აქვს აზრი?!
გიყვარდეს! გწამდეს მარად!
იცი, რასა აქვს გემო?!
სიტყვებს გულიანს! ავშლი
აფრებს ცხოვრების გემო,
ოლონდ მაცურე ზღვაში!
ოლონდ ჰორიზონტს გასცდი...
არ მოიკიდო ჯავრი!
სანამ უფალი მაცდის,
ვიქნები შენი მგზავრი.

ხდება

ხდება, უმიძიესი დღეებია,
ვისხამ ეულ დარდებს მსხმოიარედ,
თითქოს არაფერი შემძლება,
ზოგჯერ დავეცემი ისე მწარედ.
თვალში განთიადი მებინდება,
ვითომ ჩამოეშვა ღამის ფარდა,
გულზე არაფერი მეხიდება,
ჯიქურ არაფერი! სევედის გარდა.
სულის სიხალისე ჩამიქრება,
ვკარგავ ენერგიას, ავიბნევი,
გონში ყველაფერი გამიქრება,
ისე დავმრები და დავიბნევი.
მცირე არსებობაც გაფრინდება,
ველარ გავაგრძელებ გზის დინებას,
ალარც კითხვა – რა მჭირს?! გამიჩნდება,
სრულად დავნებლები მიძინებას.
იქნებ, ჩანჩქერივით ჩამომიწყდეს
ცრემლი, ველარაფრით დავიმალაო,
ჩემი სახელიც კი დამავიწყდეს,
ისე სიკვდილამდე დავილალო...

მაგრამ უსათუოდ მოვალ

ჭრელი სექტემბერი უკანასკნელ სხივებს
 წამით შეაჩერებს, ნავა! დავფიქრდები...
 და მეც უკითხავად ცხრა მთას შევაჯერებ,
 გულში გასარკვევად – ხარ თუ გამიქრები.
 ბრწყინავ! არ მიქრები, ვშფოთავ ოკეანევ!
 გზნებით ვიძირები და მოიარება
 ველარ დაკავებს სულის იადონებს,
 ისევ ამაღლეებს შენთან ზიარება...
 თითქოს სხვა ფრთები მაქვს, უფრო მოფარფატე,
 არაქვეყნიური, არაბინიერი,
 ისე შემშალე და ისე გამაქციე
 ძველი არსებიდან, ბლანტი, მიწიერი...
 თვალზე ცრემლებია მცირე განშორების,
 ცასაც ეტირება, წვიმს, ვერ ვსიხარულობ,
 მაგრამ უსათუოდ მოვალ! დავბრუნდები!
 წვიმაც გადაიღებს ჩემო სიყვარულო.

42

ნენკი ვარ ის ნეკნი რომელიც გაკლია

მომსურდა ნაგვემი ფიქრები გავყარო,
 და ვცდილობ ვიპოვო მიზეზი განდგომის,
 გაყავი! მომეცი სულ ცოტა სამყარო,
 რომ ისევ გაჩაღდეს სურვილი აღდგომის.

სილალე მიკვდება წყვდიადში ნამყოფი,
 ცოტაც და გაქრება წამებში სიცოცხლე,
 რატომღაც მარტოკა ღიმილი არ მყოფნის,
 მიბოძე გრძნობები! მოვრჩები, ვიცოცხლებ.

სად არის იმედი?! დილას რომ აელვებს,
 წყვდიადი ეცემა – მხედარი უთაოდ.
 ჯერ ისევ ვყვავივარ! ჯერ ისევ მალეღვებ!
 დაგჭირდა?! სულს მოგცემ ძვირფასო უდავოდ.

ვინა ვარ ხომ იცი?! ხომ იცი ვინა ვარ?!
 ადამის შვილი ვარ, დაგვარგე ჯავარი,
 აღარას მოვითხოვ ყველაფერს ვფიცავარ,
 მშვიდობით იარე, ეს არის მთავარი.

ვეშვები, წელს ვინყვეტ, დავტანჯე უფალი,
 ვითარცა პილატემ სიბრმავეთ საერთოდ,
 თითქოს ცაც მეკუთვნის, ვარ თავისუფალი,
 არა და ფოთოლიც არ წყდება უღმერთოდ.

ვფიცავარ არაფერს! არაფერს ვფიცავარ!
 რადგანაც ფიცი ცრუ, ცოდვა და ნაკლია.
 ნეტავი, შეიგრძნო მე შენთვის ვინცა ვარ,
 ნეკნი ვარ! ის ნეკნი რომელიც გაკლია.

უნდა ჩაგიკეტო კარი გასაფრენი

ნაცნობ ქარაფებზე წვიმა ისე ლელავს,
 ღრუბლებს შეეკედლა ელვა-ხვეულები,
 შენ ხარ ერთადერთი ვინც მე ამაღლევა,
 და ფეხს ველარ ვადგამ მიწას ჩვეულებრივ.

გრძნობა ქარიზმების, რაც რომ არ მქონია,
 ერთად მომეძალა გონის აცილებით,
 სულში ყვავილების ჰყვავის ჰარმონია,
 საცა უკვდავების საზღვარს გავცილდები...

საცა ღრუბლებია წვიმით აცრილები...
 მსეტყვავს დამსხვრეული ზეცა რა უფლებით?!
 მეტად მეფიქრები ახლა გაცილებით,
 უკვე გისაკუთრებ! გჩემობ! გეუფლები!

გეტყვი ყოველივეს მაშინ ჩემებურად,
 ფრთებს რომ გამოისხამს ქარი ასაფრენი,
 გულში შემოფრინდი ისე უნებურად,
 უნდა ჩაგიკეტო კარი გასაფრენი.

* * *

დღეები წლებს დარდებს ატოვებს,
 რაც უფრო დრო გადის ვფიქრდები,
 ვილაცა თოვლივით დაგტოვებს,
 ვილაცას მზესავით სჭირდები.

და სამყდამოდ

გადაიარეს ღრუბლებმა მარშით,
 ცამ დედამიწას დაუდო ზავი,
 თავს იპოვნინან ტალღები ქარში,
 მე კი ფიქრებში დავკარგე თავი...
 – მარიამ! მარი! მეძახი თითქოს,
 მოდიხარ მყარად, გვერდით მიდგები,
 დარჩენილ ტკივილს იმედით მიქრობ,
 ო, მე არასდროს არ გაგიდგები!
 ჰო, მე ჩაგთვალე უფლის გზავნილად,
 სულის მკურნალო, გულის ლოგო ხარ!
 და ველარ დავთმობ ასე ადვილად,
 მოვალ უთუოდ, გკითხავ – როგორ ხარ?!
 ალბათ მიხვდები შემდეგ დანარჩენს,
 მაინც გამთქვამენ რადგან თვალები,
 დაველოდები ლამაზ განარჩენს,
 და სამყდამოდ დავემგზავრები.

ნუთით დავბრუნდეთ

ნუთით დავბრუნდეთ წარსულეთში! სურვილის მჩენი
„ძველდროობანა“ ვითამაშოთ ნამდვილ კინოში,
გამინატრულდა ტკივილამდე ბავშვობა ჩვენი...
გახსოვს?! ოდესღაც ამ პატარა სარონინოში
ნაძვზე ეფინა გირჩებივით ღიმილი წრფელი,
და ვოცნებობდით დიდობაზე ისე ძალიან...
ზოგჯერ ვაგროვებ ძველებურად კენკრას, არ მშველის,
გაქრა სილალე, თამაშისთვის აღარ გვცალია.
არადა, ვეძებ უნინდელ გულს, უდარდო მინდა!
თუმც ველარ ძალმიძს აღმაფრენა როგორც წინარე,
რადგან გაფრინდა სურვილები ბავშვივით წმინდა,
თორემ ტყეც არის მაშინდელი, მთაც და მდინარეც...

მარიამ რავიშვილი

43

იწი როგორ

მზე სულ ერთია! სულერთია ვინ რასაც ამბობს,
სულს გავაშიშვლებ, დამირნიე გულის აკვანი,
პოეტად მოველ! დავნერ იმას დრო რასაც მანდობს,
შემოვიმსხვრიე ჩაკეტილის ბნელი საკანი.

გრძნობებს ვაშიშვლებ, თამამი ვარ როცა ვნებდები,
როცა მნებდება მუზა – კალმის მრუში მელანი,
გგონია, მარტივ ცხოვრებას ვდევე?! ნუ შეეცდები!
გაფანტო ჩემში ქარიზმები და კაეშანი.

ვივინყებ თავსაც, არ იფიქრო განდეგვა შემშლის,
რა ვქნა, მჩვევია უჩინარი მე მარტვილობა.
ეს მინა მიყვარს! ყველაფერი – რაც ქვეყნად შენც გშლის,
მაგრამ უფრორე მირჩევნია ცის მარტივობა.

ფრთები დაგაფრთხობს?! ვერ მომკვეცავ! დროდადრო ვაჩენ,
იდუმალეებით მოცული ვარ, როგორც მისტიკა,
ნეტავ, რას ფიქრობ?! თვალეში რომ სიმშვიდეს მამჩნევ,
გგონია, მხოლოდ მზერაშია ჩემი ღირიკა?!

ცდები! იცოდე, ყველაფერი ჩემშია თითქმის,
ღმერთიც, დემონიც, ერთდროულად ყველა უფლება,
პოეტად მოველ! ეს რატომღაც იოლად ითქმის,
არადა, ლექსით მოვიპოვე თავისუფლება!

ვნერ მე შუალამე, ღამისთევა მცვლის, თვალეებს მაცვენს...
როცა არავინ მეგულვება ჩუმი მზვერავი
ვაქრობ სინათლეს, სალექსაოდ თაბახებს ვანვენ,
როგორც პატარძლებს, იცი როგორ?! ხვდება ვერავინ...

ეკატერინა
აბუთიძე

მ
ლ
ა
ნ
ა
მ
ლ
ა
ნ
ა
მ
ლ
ა
ნ
ა
მ
ლ
ა
ნ
ა
მ

ზამთარი მოვა თეთრი კარეჭით,
წამ ჩამოანყო ღრუბლის თოფები,
შენ კართან დგახარ კვლავ სიგარეტით,
და ძველებურად გემშვიდობები...
შენზე სიზმრები მიმაქვს ულევით,
სულის ტკივილემს უჩუმრად ვიჭან,
რადგან ამ ქვეყნად შენ მეგულები,
სამყაროს მიღმარ ვიქნები მშვიდად...

ე. აბუთიძე

მ
ლ
ა
ნ
ა
მ
ლ
ა
ნ
ა
მ
ლ
ა
ნ
ა
მ
ლ
ა
ნ
ა
მ

* * *

არ ჩაუვლია ცხოვრებას უქმად,
თუმც უკვდავების არ მასვა წყალი,
იმედი მქონდა მომავლის ლუკმად
და ვფრთხილებდი როგორც მერცხალი...

* * *

მარადისობას ფქვავს ნამცეცებად,
დრო, დღე და ღამის მუნჯი მშობელი,
როცა დაიწყებს ხელის ცეცებას,
უმანკო მზერით, დაუნდობელი...

* * *

მე ოდა მაქვს დაბალ ლობით,
ვარ უძღური შენთვის ვინმე,
ცრემლი მომდის ღაპაღუპით,
ეს ვედრება შეისმინე...
ვარ სასახლის არამქონე,
ღამის ჩრდილში მარტოდ მდგომი,
განწირულს ხმა გამაგონე,
მკლავს მშვიდობის მარად ომი...
სულს მიწამებს შენი ჩხუბი,
ამსხვრევ დროის ფერად მინებს,
ცრემლი მომდის ღაპაღუპით,
ჩემი დარდიც შეისმინე...
მოკაშკაშე შენს ბაღნართან,
ვარსკვლავები ერთუროს ცვლიან,
სადაც სული დამიწყნარდა
ჩრდილად ყოფნა შემიძლია...
სიზმარს ისე ცხადად ვენდე
შევიშალო ღამის ვგონებ,
თუ ოდესმე გაგახსენდე,
დამიძახე, გაგაგონებ...

* * *

სალამი, პასუხს აგვიანდება,
გარეთ თარეშობს ქარი, რას შვრები?
ნახე, სევდიან მზერას ანთებენ
შენს მოლოდინში გარიჟრაჟები...
ამ უსინათლო თვალში მიყურე,
მკლავს უსასრულო ბედთან ჩხუბები,
სამოთხის კარი რად მომიხურე?
ჯოჯოხეთში ხომ დავიღუპები...
დღეს სულერთია რაა მიზანი,
ტკივილებს სულში რატომ ვერ ვიტყვ,
სიზმრად ვარ შენი სულის ხიზანი,
და ჩემი ბედიც შენ გადაწყვიტე...
ლექსები არის აკვიატება?
და ჩვენი გზები ერთუროს არ კვეთავს?
სიხარულს მოსვლა აგვიანდება,
როცა კარს ამტვრევს სასონარკვეთა...
შენ მწუხარება იგრძენი ჩემში,
რადგან სიამის ჩვენ ვართ ტყულები,
წამით მოსული ამ სინორჩეში,
მარადიულად დავიღუპები...
არ მინდა ბედთან მწარე კამათი,
თვალებმა მზერა სულში ჩამალა,
დღეს შენს სიზმრებში ღამეს გავათევ,
გულს არ მინკურნავს მე სხვა წამალი...
მსურს უსინათლო თვალში მიყურო,
ნახო უფრთებო ცრემლის ჩიტები,
სიზმრის კარები არ მომიხურო,
გამეყინება თოვლში თითები...
ავდარი მუდამ ქრება დარებით,
ისმის ხმაური ღამის ქალამნის,
და ფიქრში მაინც გემუდარები,
მიიღო ჩემი ნრფელი სალამი...

* * *

არ ვკამათობ ყოფასთან,
ამინდები ირევა,
მიჭირს უშენობასთან

ფიქრის დაკავშირება...
 მთვარე განვა ღობესთან,
 ღამეს უმზერს ირიბად,
 მაინც რომ არ მომბეზრდა,
 აზრის გადაბირება...
 სიზმარში კი ცხოვრების
 არის სხვა დაპირება...
 არ ვკამათობ ყოფასთან,
 ცამ შეიკრა კოპები,
 ცხადში ველარ მოთავსდა,
 ომი და მშვიდობები!

კახტარინა აბუშიძე

* * *

მესიზმრებოდი ღამე გუშინაც,
 ცაზე უკრავდნენ ღრუბლის რეკვიემს,
 მერე ძლიერად წამოუშინა
 წვიმამ და ცხადში გამოვერკვიე...
 კვლავ იშლებოდა სულის ფიქალი,
 თვალს აწყდებოდა ცრემლების ტბორი,
 ტუჩზე მომვარდა, როგორც გრიგალი
 ბრმად განწირული შენი ამბორი...

* * *

დამსხვრეულ მინებს ვუმზერ ოთახში,
 და დედის ტკივილს ცრემლი ჩამოსდის,
 თითქოს ბავშვობის ლურჯი ცა დახშეს,
 და სამყაროშიც ველარ მოვთავსდი...
 ძირს დახეული სკოლის წიგნები,
 ფეხმოტეხილი გარეთ თოჯინა,
 ბავშვობა მყუდრო სახლის მიგნების
 უიმედობას დაემორჩილა...
 ყოფიერების არ მესმის არსი,
 სიმართლის ზეიმს, კვლავ ახშობს ფარსი...
 ამოუცნობი ბოროტი ძალა,
 მეფობს და სახლში ბავშვობას კრძალავს...
 და საუბარი არვისთან არ ღირს?
 სიძულვილს სუნი აუღის არყის,
 ეს კაცი იყო ქვეყნად უცნობი
 მამა და უფრო სასტიკი ქმარი...
 ცრემლით ვათენე მზის მოლოდინში,
 თავს მეცემოდა ღამე მეხივით,
 და მერე დიდხანს, რკინის ლოგინში,
 ვინეჭ ბავშვობის ფრთებმოტეხილი...

ცხოვრება...

ვისთვის იებით სავსე ბილიკი,
 ბედნიერებით სავსე სავანე,
 ვისთვის უსხივო, ცივი დილეგი,
 უბედურებით ჩუმი სამარე...

* * *

მომაგონდება როცა ცამეტი,
 დრო გონებიდან შლის სხვა თარიღებს...
 მერე ვით მშვიდი ცა მონამეთის,
 ტკივილით გიმზერ და ხმას არ ვიღებ...

* * *

თვალეში ცრემლებს ვმაღავდი დღემდე,
 და არ მინდოდა გრძნობის გამხელა,
 რადგან არასდროს ამ წვიმის შემდეგ,
 არ მომახვევდი თავს ცისარტყელას...
 არ შეგანუხებ, მე შორს ვიქნები,
 სულში მინთია რწმენის ლამპარი,
 მერე სიჩუმედ გარდავიქმნები,
 შენში წვიმებად შემონაპარი...

* * *

ცივ ზამთარვით წამართმევ ძალებს,
 რომ ძველებურად ცრემლები ვღვარო,
 შენ უთქმელ ფიქრში უკვე დამკრძალებ,
 მაგრამ თავიდან მსურს შეგიყვარო...
 შავი ფიფქები მეყრება სულში,
 ჩემი სიკვდილი გინდა მახარო,
 სიზმრად შენს გზაზე ბრმად სიარულში
 ცხადად ვიხილე მთელი სამყარო...
 სევდა ვატარე გულით ობოლი,
 და ცოდვიანი ვფეთქავდი ევა,
 თოვლის კაბაში გამოწყობილი
 ნახე, შენს ბაღში რა ჩუმად ვწევარ...
 დავემშვიდობე მე ყველა მათგანს,
 გონებას შენზე ფიქრში რაც უყვარს,
 რადგან ვერ ამჩნევ, ფეხს ისე ადგამ
 სიზმრად ნაჩუქარ წუთებს სანუკვარს,
 შემომესია სულში ბინდები,
 უკანასკნელად მართმევენ ძალებს,
 მზის საყდარში რომ შემოვფრინდები,
 ჩემი სხეული თოვლში დაკრძალე...

* * *

ლამე ჩამონვა კვლავ შემზარავი,
და მიეძალა ფიქრები თრობას,
ქვეყნად შენს გარდა არ მწამს არავინ,
ბედი უცნაურ როლით ერთობა...
ან გასაკვირი რაა ამაში,
დროს ჩემი გრძნობის არა აქვს ხათრი,
კალენდარული წლების თამაშით,
მიხმობს ცხოვრების დიდი თეატრი...

* * *

ღვთისმშობელო მარიამ,
სევდამ ხელი დამრია
და რამდენი ხანია
ალარც მზე, არც დარია...
სადაც თვალეზს მოვავლებ,
სადაც მზერას მივაპყრობ
ყველგან ცრემლის მხარეა,
სხეულის ხარხარია...
ბრმად შემოილი ღამეა,
აუხდენელ ოცნების
ღურჯი სიკამკამეა
და ვერსაით გაქცევამ
სული მთლად გადარია...
ღეჟსით სავსე ფურცლების
ფერფლი და ნაცარია,
ტკივილის ვერ მორჩენა
კიდევ უფრო მწარეა...
ყელზე შემოხვეული
ეკლების ბანარია,
ღვთისმშობელო მარიამ,
ღამემ ფიქრი არია
სულში უამინდობა
და მარად ზამთარია...
ძვლებგაცვეთილ სხეულში
სიცოცხლის სიმკრთალეა,
უსუსური წამია,
თაფლიანი შხამია,
ქვეყნად ასეთი ყოფა
უდილაო ღამეა...
იმედიც კი დანისთვის
განწირული კრავია,
სიჩუმე პირაკრული
დაჭრილი აფთარია,
ღვთისმშობელო მარიამ
ცას ვერ ვხედავ მთვარიანს
თვალში სევდის ცვარია,

ველარ გამოვერკვიე
ცხადი თუ სიზმარია...
ბედი რა საბრალოა
დაჰკრავს კედომის იერი,
როცა გრნობა ძლიერი
მის თვალში უბრალოა...
ახლა ქარში რომ ბუუტავს
მომავლის ღამპარია,
არ ჩამიქრო იმედი,
სული შენ გაბარია,
უიმედოდ ეს ღამე,
ტკივილების ამარა
შავბნელი სამარეა...

* * *

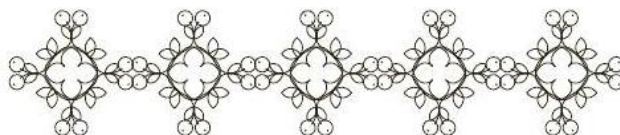
სულის წუხილი ზიდეს თვალეზმა
ღუმლით გითხრეს სულის კვილი,
ბედნიერება არის ტკივილი,
უშენობა კი გარდაცვალება.

* * *

სულ სხვადასხვაა ჩვენი განცდები,
ვხვდები უთქმელად და საუბარში
ერთ დროს ნაცნობი პატარა ბავშვი,
ახლა უცნობად როგორ კაცდები...

* * *

ცხოვრება რა მწარე შარბათია,
და მაინც რა ტკბილად ვეტანები
დღეს ისევ უშენო შაბათია,
ამ მტანჯველ განაჩენს ვერ დავენებდი...
კვირაა საოცრად ნისლიანი,
თითქოს ბრმა პოეტის ბარათია,
წამი თვალში ჩაკვდა სისხლიანი,
განცდით შენს ფიქრში რომ მარადია...
ციდან ჩამოაბნევს სავსე მთვარე
ღამით ბრილიანტებს კარატინს,
სიზმრად შორ გზაზე რომ დამედარე,
ზამთრის თეთრ ქათქათა ხალათიანს,
ახლა ეს სიჩუმე ამ ნეტარი
წამის სიკვდილამდე ღალატია...

ლევან
გორვანელი

მ
ლ
ე
ვ
ან
ე
ლი
მ
ე
ნ
ა
ს
ე
ლი

თეიმურაზ ლანჩავას ნიგნი – „ფიქრის გასამართლება“ მატალი დონის მხატვრული ნაშრომია, მასში შემავალი ტექსტები ერთმანეთთან დიალოგში არიან, გამოსხვივის სათნოებან და კეთილშობილებან, ადამიანური სიკეთენი. ყოველი ჩვენგანი ნაწარმოებების ნაწილად ვიგრძნობთ თავს. იძულებად დახვეწილი და ზუნებრივი ენით მოგვითხრობს ავტორი საკუთარ განცდებან, რომ სიყალბისა და მოჩვენებითობის განცდა სრულიად არ გვეუფლებან. ვგრძნობთ, რომ ლანჩავას საკუთარი ტექსტების მკითხველად გვევლინებან, ქმნადობის პროცესში გათავისებულო აქვს, რომ ტექსტი ზოგადდებან დროისა და სივრცის უსასრულობანში, თვითონ კი – ამ ტექსტებში ინადებან ყოველ ჰერზე.

ლ. გორვანელი

ო
ლ
ე
ვ
ან
ე
ლი
მ
ე
ნ
ა
ს
ე
ლი

გამოსაუბრება თეიმურაზ ლანჩავას ნიგნის
(„ფიქრის გასამართლება“) შესახებ

როცა ადამიანი ფანჯრიდან იხედებან, მრავალი საინტერესო მოვლენის დანახვან შეუძლიან, მაგრამ სახლის ცნებან მის ცნობიერებანში იმთავითვე ფიქსირდებან და გადაულახავ ნინალობად იქცევან. გამოსავალი ბუნებად ყოფნან, სახლებისა და ფანჯრების გარეშე. ხედვის პერსპექტივები ლოკალურ სივრცეებან ვერ სცდებან; მარნუხები, რაც რაციოს ბოჭავს და აფერხებს – მუდმივიან, დაბადებამდელი ვიბრაციული ძვრების გამოძახილიან, რაც შიმშილს მოჰგავს. საგნობრივი, განხორციელებული ფანჯრები და სახლები იმსხვრევან, ჰქრებან და იფანტებან შიმშილის განცდა, როგორც ნყალი, – ხორციელი სასონარკვეთილებან, მაგრამ რჩებან ხედვის ქვიშიერი იდეან, რაც განფენილი და მცხუნვარეან... მას მზისებრი ბასრი სხივები აქვს, – პალეოლითური არქექტიპებით.

თეიმურაზ ლანჩავას

თეიმურაზ ლანჩავას საქართველოს სახალხო მწერალიან, ხელოვნების ქურუმი; ილიან ჭავჭავაძის, ნიკო ნიკოლაძის, გალაკტიონ ტაბიძის, აკაკი წერეთლის, ვაჟა ფშაველას, ალექსანდრე პუშკინისა და კიდევ რამდენიმე მნიშვნელოვანი პრემიის ლაურეატი. მის მდიდარ პოეტურ და პროზაულ შემოქმედებანს კიდევ ერთი მნიშვნელოვანი ნიგნი შეემატან, ავტორმან საკუთარ ნაშრომს „ფიქრის გასამართლებან“ უწოდან, ჩვენ კი დღეს არც მოსამართლენი ვიქნებით, არც ადვოკატები და პროკურორები, არც ნაფიც მსაჯულთან კრებული, არამედ ჩვენ ვიქნებით მტაცებლები, რომლებიც თ. ლანჩავას ნავართმევთ ტექსტს და მის მკითხველად ვაქცევთ... სწორედ ეს არის ნამდვილი კრიტიკის დანიშნულებან: ჩავკლათ ავტორთან კულტი საკუთარ თავში და ტექსტებში დავბადოთ... აქ მხოლოდ ტექსტები ლაპარაკობს და არაფერი მის მიდმან! დღეს ჩვენ ვკლავთ და ვაცოცხლებთ; დმერთები ვართ – ადამიანთან სხეულებში!

ლი ნამუშევრები, რომლებიც ავტორის სულის გამოძახილიან. ნიგნის პირველი ნაწილი პოეზიას ეთმობან, ხოლო მეორე ნაწილი – პროზას.

თ. ლანჩავას ლექსებში სხვადასხვან თემის განაზრებასან და გაშლას ვხვდებით, მნიშვნელოვანი ადგილი უჭირავს მძაფრი რომანტიზმით გაჟღენთილ ლირიკასან და ნოსტალგიურ ალუზიებს. რეალიზმის დრამატულ კანონზომიერებანს ავტორი გაურბის, ცდილობს რან იმოგზაუროს ტრივიალურ სამყაროებში, მისი ლექსების სტროფებით გარემოფაქტორების მონაწილედაც გვევლინებან, რადგან მან იცის, რომ თვალთახედვის გარეშე არ ყალიბდებან იდეალიზებული აზრიც. თხრობის დინამიკან შეუქცევადიან; ლანჩავას ახასიათებს ბუნებრიობან და გულწრფელობან, სისადავე, მაგრამ, ამავდროულად, სიხისტე და კრიტიკულობან. მის პოეზიანში ვხვდებით სარკასტულ პასაჟებს, სადაც თვითირონიის ეფექტი განსაკუთრებით მომხიბვლელიან.

თავმდაბალი, მაგრამ საკუთარ ძალებში ობიექტურად დარწმუნებული ავტორი პირველი ლექსით ყველას გვესალმებან; „სალამი ყველას“ – ამ

ლექსით იწყება წიგნი. ის ესალმება მოყვარესა და მტერს, ადამიანის სულიერ გამონათებას და ბუნების უზოგადეს მოვლენებს, ესალმება სიკეთისა და ბოროტების ცნებობრივ იდეებს, რომლებიც არსებობის ყოფიერ სინამდვილეს ანხორციელებენ, რის შედეგადაც ასეთი მომხიბვლელია სიცოცხლე. მომდევნო ლექსები ადამიანად ყოფნის დრამატიზმის გამოაშკარავებით გრძელდება. თ. ლანჩავა გვიმხელს, რომ მარადიულად არსებობა უგრძენია სიცოცხლესა და სიკვდილს შორის ყოფნაში, ცამდე აფრენაც კი უცდია ამ დროთა დიქტომიაში, პარადოქსალური აპათიის სამდურავსაც გვეუბნება თავისი გულწრფელი ემოციით, დროში ფანტავს სტრიქონებს და იმედოვნებს, რომ ამ გარდაუვალი დროის მარწმუნებლაც კი გააოცებს ადამიანის სიტყვა, რომელიც მარადიული გონიდან მომდინარეობს. ვხვდებით სიკვდილთან შეხვედრის მზაობასაც, როგორც ადამიანური სიმტკიცისა და ცნობიერი სიმაღლის გამოხატულებას. „ჩემო სიკვდილო, ჩემთვის ვბერდები და უკვდავებას ვინახავ შენთვის“ – ამბობს ავტორი და ამ სტრიქონებით ამულანებს მონივნებას გარდაუვალი მოცემულობის – სიკვდილის მიმართ, ამავდროულად კი – სიცოცხლის თავისუფლების საზღვრულ ესთეტიკასაც გვისახავს. სამშობლოსადმი მიძღვნილ ლექსებსაც ვხვდებით, დარდი და ტკივილი სჩანს ლანჩავას სიტყვებში, უსამშობლოდ მას ვერ წარმოუდგენია საკუთარი არსებობა; საზოგადოდ, იდენტობისა და სუბიექტის არსებობის გამართლებად სამშობლოს განცდა მიიჩნია. ავტორი გულდანყვებილია თანამედროვე ვითარებით, ვაჟკაცობასა და გამჭრიახობას უწუნებს ბოლო საუკუნეებში (დღევანდელის ჩათვლით) მმართველებს ჩვენი ქვეყნისა, ის შეჰნატრის დავით აღმაშენებელს და სიმამაცეს ხელისუფალთა, რომელ ხელისუფალთაც შეეძლებათ აღმშენებლობის, სტაბილურობისა და მშვიდობის მოპოვება ჩვენი საქართველოსთვის. გამჭრიახობა, ბრძოლისუნარიანობა და სიმამაცე მიიჩნია მტრისგან თავის დაღწევის ერთადერთ გზად. ვხვდებით პოეტის როლისა და დანიშნულების განხილვასაც, რომ პოეტი ყოველთვის უსასრულო თავდავინყებას ესწრაფვის, სიკეთისა და სათნოების ცალსახოვანი სფეროა, რომელშიც ყველა ვერ აღმოჩნდება, მაგრამ ვინც აქ არის, ის ჭეშმარიტად ეზიარება უსასრულობას. ავტორი ლექსებს უძღვნის თავის სათაყვანებელ ქალაქს – ქუთაისს. „ამ ქალაქში არ კვდებიან, იბადებიან“, – ამბობს თეიმურაზ ლანჩავა და მთელი გრძნობით გადმოსცემს ლექსში საკუთარ დამოკიდებულებას ქუთაისის მიმართ, რომ აქ მაცხოვრებელი ადამიანისათვის სიკვდილსაც კი განსაკუთრებული ხიბლი აქვს. აღსასრულის სასონარკვეთილების განცდასაც უგულვებელჰყოფს ავტორი და ადამიანურ, ზნეო-

ლევან ბორჯანი

ბრივ-მორალურ ურთიერთობებს ამარჯვებინებს სიკვდილის საშინელებაზე. მეტიც: სიკვდილს სიცოცხლის განუყრელ ნაწილად წარმოგვიჩენს და მიგვანიშნებს, რომ საშიში არაფერია.

„ფიქრის გასამართლებაში“ შესული პოეტური ტექსტები პალიმფსესტური პათოსით ხასიათდება, როგორც მრავალ ფენაგადაფხეკილ ეტრატებზე ახალი სიტყვიერების ნიშნებით გამოკვეთა სხვადასხვა აზრისა, რომელ აზრებშიც ეპოქებს ერთმანეთის ექო მოესმით. თ. ლან-

ჩავას გათავისებულებული აქვს ორთოეპიის მნიშვნელობა, მისი ტექსტუალური ექსპანსია უარყოფს მამონას იდეოლოგიურ ქვეტექსტს, როგორც სიმდიდრისა და მომხვეჭელობის სრულქმნილებას; ობივატელური განკერძოების საგიტალურ პარადიგმას ანგრევს და აუფასურებს, რაც მდგენელად გვისახავს არსის გადაულახავ მონადას. ლანჩავას პოეზიაში ორგანულად შეთვისებულია დრამა და სატირა. როგორც ძველინდური ანდაზა გვეუბნება: „ყოფნა ყოფნამდეა და ყოფნის შემდეგაც არის ყოფნა“. საკრალური მისტიფიკაციებით გაჯერებულია ავტორის პოეზია, გზების ძებნა რელიზმის მარწმუნებიდან გაქცევისა სჩანს, თუმცა ფაქტობრივ მოცემულობათა გავლენებიც იგრძნობა. ხედვითი სიმულაცია განაზრებული აქვს თ. ლანჩავას, შეგრძნებებით იმდენადვე მოქმედებს, რამდენადც გონებით. მჭვრეტელობას მნიშვნელოვანი ადგილი უჭირავს მის პოეზიაში, მაგრამ მგრძნობელობას იმდენად შეესატყვისება, რომ განცალკევებულად რომელიმე მათგანს ვერც კი დავასახელებდით. კლასიკა უყვარს და მიისწრაფვის მისკენ, არც თანამედროვეობას უშინდება და არც მომავლის პერსპექტივებს, ამკარად იგრძნობა ნოსტალგიური ფონი, რაც ავტორისეული სუბიექტივიზაციის ნიშანი ნამდვილად არ არის, არამედ საყოველთაობასთან შეთავსებისაკენ მიიღტვის. სურს, რომ საუკუნეთა ვიბრაციული მუხტი გაითავისოს. განიცდის ეგზისტენციალურ შიშსაც, რაც მულტიფუნქციური სრულიადაც არ არის, – ეს მისი ლოკალური შიშია, როგორც თვითრეალიზაციის აუხსნელი სუბსტრატი. ინდივიდუალისტური პრაგმატიზმიც ახასიათებს თ. ლანჩავას ლექსებს, რაც მექანიზატორულ როლს ასრულებს. რთულია, თვალები გაახილოს ადამიანმა და უსასრულო სამყაროს წინ მდგომმა, საკუთარი არსებობის განაზრების შემდეგ, მოძრაობა განაგრძოს. ავტორი სრულად აცნობიერებს, რომ მისი სიტყვა დროისა და სივრცის ნაწილია, ბუნების ხილვადობა კი არაფერს კარგავს, არამედ პერმანენტულად აღმოაჩენს.

წიგნის – „ფიქრის გასამართლების“ მეორე ნაწილი თეიმურაზ ლანჩავას პროზაულ ნაწარმოებებს ეთმობა, წარმოდგენილი გვაქვს მოთხრობები და ნოველები. თემატური სხვადასხვაობაა მოცემულ

მოთხრობებში, გვხვდება როგორც ზოგადიდაქტიურ-დამრიგებლობითი, ისე პრაგმატულ-ცხოვრებისეულ სიბრძნეთა გადმოცემა. ლაკონური და გასაგებია ავტორის განწყობები, ყოველგვარი გადატვირთვის გარეშე, მსუბუქად და ძალდაუტანებლად ავტორს შევყავართ ნაწარმოებთა სპეციფიკაში. გვხვდება ავტობიოგრაფიული ნოველებიც, სადაც თეიმურაზ ლანჩავა იხსენებს მის ირგვლივ მყოფ ადამიანებს, მათ ფსიქოპორტრეტს გვიხატავს, მათ დამოკიდებულებებსა და ურთიერთობებს, რაც მეტად ადამიანური და უშუალოა. აღმოვაჩინეთ ისეთ ჩანაწერებსაც, სადაც ავტორი ალევგორიებით გვესაუბრება, არსებობის დასაწყისის სიხარულითა და დასასრულის მწუხარებით არის გაჯერებული მოთხრობათა სრული უმრავლესობა. განსაკუთრებით გამოსარჩევია რამდენიმე ნაწარმოები, მათ შორის: „დაკარგული უკვდავება“, „დაბრუნება“, „წვიმის ფარდის იქით“, „ინგლისურის გაკვეთილები“, „სცენაზე იდგა სავარძელი“, „სიმალღე“, „სიყვარული“.

„დაკარგულ უკვდავებაში“ ავტორი მისტიურ სამეფოს წარმოგვიდგენს, სადაც შთაგონებით მეოცნებეების დაშოშმინება მოინდომა ხელისუფალმა... აუსრულეს რა მათ ყველა ოცნება და სურვილი, ქვეყანაში მონყენილობამ დაისადგურა, შემოქმედებითი მუხტიც დაიკარგა და ზოგადი ინტერესიც, დათმეს და გაასხვისეს უკვდავების წყაროც, რაც ავტორისათვის ყოფითი სინამდვილის ხიბლის სიმბოლოა, სადაც უკვდავების შეგრძნება იბადება გამუდმებითი წინააღმდეგობებისა და გარდასახვების კვალდაკვალ. მდორე, სტატიკურ ერთსახოვანებას, რაოდენ სრულყოფილადაც არ

უნდა მიგვაჩნდეს ის, არანაირი გამართლება არ გააჩნია, ადამიანური ფსიქიკა კვდება და ნადგურდება პროცესუალური ცვალებადობის გარეშე. თ. ლანჩავა ეთანხმება თვალსაზრისს, რომლის თანახმადაც, – მუდმივი მხოლოდ ცვალებადობა შეიძლება იყოს.

თეიმურაზ ლანჩავას ნიგნი – „ფიქრის გასამართლება“ მაღალი დონის მხატვრული ნაშრომია, მასში შემავალი ტექსტები ერთმანეთთან დიალოგში არიან, გამოსჭვივის სათნოება და კეთილშობილება, ადამიანური სიკეთენი. ყოველი ჩვენგანი ნაწარმოებების ნაწილად ვიგრძნობთ თავს. იმდენად დახვეწილი და ბუნებრივი ენით მოგვითხრობს ავტორი საკუთარ განცდებს, რომ სიყალბისა და მოჩვენებითობის განცდა სრულიად არ გვეუფლება. ვგრძნობთ, რომ ლანჩავა საკუთარი ტექსტების მკითხველად გვევლინება, ქმნადობის პროცესში გათავისებული აქვს, რომ ტექსტი ზოგადდება დროისა და სივრცის უსასრულობაში, თვითონ კი – ამ ტექსტებში იბადება ყოველ ჯერზე.

ყოველი მხატვრული ნაწარმოების დანიშნულებაა, რომ საკუთარი თავი დაგვანახოს გარე საგნებისა და მოვლენების კონტექსტში. სარკისებური ეფექტი გააჩნიათ ტექსტებს. ფანჯრიდან ოთახს გადავისვრით, შემდეგ ვამსხვრევთ პირველ მათგანს; ბუნებაში გადავაბიჯებთ... განუყრელ მთლიანობად აღვიქმებით ბუნება და ჩვენ, – ჩვენ და ბუნება. ტექსტიც ასეა, ის გაურბის ავტონომიებს... საბოლოოდ კი – აღარც ფანჯარა რჩება... მხოლოდ ქვიშა და მცხუნვარება.

მხატვარი გურამ დოლენჯაშვილი.
ქუთაისის პეიზაჟი

**მარიამ
ვაჩიბერაძე**

ჩემი თვალეზით დაგანახათ ნეტა ქვეყანა,
საკვირველია რასაჯ ვუყუქერ ირგვლივ ყოველი.
უსასრულობის სიხარულმა ერთად შეგვყარა,
განაჩენს ღვთისას შენთან ერთად, შენით მოველი.
წვიმა მუსიკის ჰანგებზეთ ეზნევა მინას,
რას რისარტყელა გადაეკრა ლამაზ ფერებით,
ბედნიერება ორმაგდება ძვირფასო იმ წამს,
ერთმანეთს მზერით და ღუმილით რომ ვეფერებით.

მ. ვაჩიბერაძე

მ
ე
რ
ი
ა
მ
 ვ
ა
ჩ
ი
ბ
ე
რ
ა
ძ
ე

* * *

ნითელ ხიდზე აყვავილდა მაგნოლია,
გაზაფხულის მობრძანებას გვამცნობს,
გვინათებს და მიგვატოვებს არმგონია
ესალმება უცნობსა და ნაცნობს.
თავბრუს ახვევს სიყვარულით შექმნილ წყვილებს
სილამაზით შეაფხიზლებს ტატნობს.
გაზაფხულზე სიხარულთან იქორწინებს,
მარადიულ უკვდავებას ნატრობს.
დაივინყე ჩემო ტკბილო ქუთაისო
მარადიულ სიხარულის გლოვა
გული შენი მოგონებით თუ აივსო
გაზაფხული უეჭველად მოვა.

მარიამ ვაჩიბერაძე

* * *

ჩემი თვალეზით დაგანახათ ნეტა ქვეყანა,
საკვირველია რასაც ვუყუქერ ირგვლივ ყოველი.
უსასრულობის სიხარულმა ერთად შეგვყარა,
განაჩენს ღვთისას შენთან ერთად, შენით მოველი.
წვიმა მუსიკის ჰანგებზეთ ეზნევა მინას,
ცას ცისარტყელა გადაეკრა ლამაზ ფერებით,
ბედნიერება ორმაგდება ძვირფასო იმ წამს,
ერთმანეთს მზერით და ღუმილით
რომ ვეფერებით.
ბედნიერი ვარ სიყვარული რომ შემძლია
ამ ქვეყანაზე არ ჩანს ვინმე შენი მომცველი,
შეძახილებით, მიყვარხარო, ცაც შემძვრია,
რა ვქნა ძვირფასო სიყვარულით მე ეს შევძელი.

ჩემი ქუთაისი

სუნთქვაშეკრული ველოდები რიონის ბორგვას
და ქუთაისურ ულამაზეს დილის ალიონს,
საოცარია სიხარული სიყვარულს რომ ჰგავს
და ცდილობს შენი სიყვარულით მეც გადამრიოს.
აქ, ამ ფერებში იზადება მუზა ლექსების
აქ, ამ ქალაქში სიხარულის ქარი ნავარდობს,
მე შენ სიყვარულს არასოდეს არ დავებსენები
მსურს შენზე ფიქრმა სიყვარულის ცეცხლი
გადამდოს.
ჰგავს საოცრებას, ქუთაისი კალმით ნახატი
შენზე ოცნებამ სიხარული ბოძვად მიქცია,
მიყვარდი, მწამდი სანამ თვალით დაგინახავდი,
გული შენ განდე, არავისთვის არ მიმიცია.

პოეზია

ბექა ქეჭულაძე

მ
ლ
ა
მ
ლ
ა
მ
ლ
ა
მ
ლ
ა
მ
ლ
ა
მ
ლ
ა

და როცა მძიმედ მიიღენწავ სხეულზე მაგ ფრთებს,
მთვარის კაუჭზე შემოკიდებ ოცნების ღვეჯას.
და გაიხსენებ, სამყაროსი თუკი რამ გმართებს,
ის ეჭვი არის, დაე ვალორ დაღეჭოს ეჭვმა.

თუმცა ღმერთია უფიფესი და სუნთქვარ მაგ წის
ღრუბლების ქვემოთ, ერთგულების დამზნევი მძივად.
მეჩვენება თუ სიყვარული მართლმად მკარნი?!
მეჩვენება თუ მონატრების სილურჯე გრვება?!

ზ. ქეჭულაძე

მ
ლ
ა
მ
ლ
ა
მ
ლ
ა
მ
ლ
ა
მ
ლ
ა
მ
ლ
ა

დატოვე ღამე...

ბამბუკის ტარზე ნამოცმული დროშა და ქარი,
საუფლო სივრცე, ღიმილი და ტკივილი ცოტაც.
მითხარით ერთი, ჩემს სამშობლოს რაში აქვს ბრალი?!
რომელ აკორდში აერია ნამღერი ნოტა?!

შემორჩა მთებში ყიჟინა და ყიჟინის ექო,
კურცხალი – ბალახს, როგორც ნამი იფერებ ამ როლს.
სათქმელად წარსულს, მომავალი რომ აღარ ეყო,
ახლა მის სათქმელს მატყანე აწმყოდან ამბობს.

შორიდან შორით შემოძახილს აკეთებს კლარჯი.
წყაროზე ისევ ღალატია, ღალატის წონის.
დარჩი შენს შვილთან, წინაპართან, შენს ცოლთან დარჩი!
აქეზებს მის ქმარს, ცრემლებამდე ნატანჯი ცოლი.

ბექა ქეჭულაძე

ნუ წახვალ იქით, რომლის ზეცა არ გელის შვილად!
ნუ გიყვარს მინა, საიდანაც ღვარძლის ხმა ისმის!
ნუ ამბობ ლოცვას იშვიათად, ილოცე ხშირად!
თაფრაქინდრულმა შეიგრძენი ტკივილი კისრის.

დატოვე ღამე სიზმარით გლუვი და ვინრო,
თუ კიდევ ცრემლი შეგრჩენია – მირონის სუნის.
მიდი უფალთან სინანულით, თუ გინდა გიცნოს
და გსურს ახდენა დაებედოს შენს გულწრფელ სურვილს!

აჩრდილის მარში

როცა მსუბუქად შემოიგდებ ბეჭებზე ხურჯინს
და ნებისყოფა პარალელებს გაგივლებს სულთან...
გეტყვი, რომ შენი მონატრების ფერია ლურჯი,
სწორედ ამიტომ, შავი ზღვიდან, სილურჯე გაქულდა.

და როცა მძიმედ მიიღენწავ სხეულზე მაგ ფრთებს,
მთვარის კაუჭზე შემოკიდებ ოცნების ღვეჯას.
და გაიხსენებ, სამყაროსი თუკი რამ გმართებს,
ის ეჭვი არის, დაე ვალორ დაღეჭოს ეჭვმა.

თუმცა ღმერთია უდიდესი და სუნთქვაც მაგ ცის
ღრუბლების ქვემოთ, ერთგულების დამბნევი
მიივად.

მეჩვენება თუ სიყვარული მართლაა მკაცრი?!
მეჩვენება თუ მონატრების სილურჯე გცივა?!

ჰო, სიყვარული გაგიკვირდათ? რა დაგრჩათ მაშინ?
ფეხი აიდგით, შეხმატკბილდით მზიავ და ზეზვაე!
სამყაროც ისე უსაზღვროა, როგორც ეს მარში,
როგორც ეს მინა, ოკეანე, ცხოვრება, მზე, ზღვა...

ვიცი, ჟამია, ვირტუალი რომ ძალავს ცოცხალს.
და ისიც ვიცი, ამ აჩრდილის რომ ხდები
მსხვერპლი.

რომ სენი არის, აქაოდა გართულდა მოცლაც..
სიყვარულისთვის არ გცალია – იტყვიან სხვები.

მივხვდი, რომ შენი მონატრების ფერია ლურჯი,
სწორედ ამიტომ, შავი ზღვიდან, სილურჯე
გძულდა.

როცა მსუბუქად შემოიგდებ ბეჭებზე ხურჯინს,
მე გამიხსენე... პარალელებს გაგივლებ სულთან...

ღამესიზმრე...

ღამესიზმრე ამდენი წლის შემდეგ.
ღამელანდა შენი სახის კონტური.
დაბადების თარიღიდან დღემდე
(რაც არ უნდა გასაკვირად ჟღერდეს),
შენ მაინც ხარ „ბრენდული“ და „მოღური“.

შენს სურვილებს როგორ უნდა ვებრძოლო,
ჩემს ოცნებებს შემოვაჭრა ფრთები?
უშენობა, გახსოვს როგორ მეძნელა?!
დაბადება ხელმეორედ გეცადა,
სიკვდილისთვის რახან გვიანდები.

ცრემლიანი მონატრების მოჰიკანს,
ხშირად არა? იშვიათად მისმე.
არ იდარდო, ვინმე ცოლად მოგიყვანს,
მერე მოვალ, ჩემი ხელით მოგიტან,
შენს სახეზე შემოგლეჯილ ნიღბებს.

უთქმელობის განცდაც გამოაცალე –
ფერჟანგიან სიმარტოვის ლიობს.
ვზივარ ახლა, თავს სხვა ლოცვებს ვაძალე,
უფლის ლოცვის სადიდებელს ვიძალე,
შენზე ფიქრმა რომ არ გადაძლიოს.

ერთხელ მაინც (ღიმილით ან ქილიკით),
ერთი სიტყვა ჩემთვის მაინც გეთქვა...
ნარსულიდან მომავალი ბილიკი...
და ანმყოზე გამავალი ბილიკი...
მომავლისთვის გასავლელი ბილიკი...
გიკურთხოს და დაგილოცოს ღმერთმა!

შარშან ამ დროს...

შარშან უფრო გიხაროდა დეკემბერი,
შარშან უფრო გახარებდა ჩემი ხმა.
ემოცია ფილტვებივით დაგებერა,
დაგებერა და ხმაურით შეგნიღბა.

ვარსკვლავები დეკემბერშიც კიაფობენ;
ამ ზეცაზე მზე ამოდის ყოველთვის.
ზღაპრებს თითქოს ნარსულიდან მიაშობობდი
და ნარსულსაც ამ ზღაპრებში ტოვებდი...

ახლა ფერმკრთალ ჰორიზონტში იხლართები,
სურვილი გაქვს ხელთავიდან გადარჩე.
ჩემს განცდებზე გიყვებოდნენ მიხაკები,
დრო გიამბობს უსათუოდ დანარჩენს...

არასოდეს არსად ნაჰყვე ეჭვებს ნებით,
ყვავილს მაინც გაზაფხული მოგიტანს.
ახლა ისეთ მოსისხლე მტრად გეჩვენები,
დაბრუნებას რომ არ აცდი ომიდან.

ემოცია ფილტვებივით დაგებერა,
დაგებერა და ხმაურით შეგნიღბა.
შარშან უფრო გიხდებოდა დეკემბერი,
შარშან უფრო მშვიდი იყო შენი ხმა!...

ცხოვრება – თეატრი

წინა რიგში სალამოა, ბოლო რიგში – ბნელა.
ბენუარის ლოჟის ჩრდილში იმალება ყველა.

გაფრენილან, სიმარტოვე ცარიელ სახლს ფარავს,
შენს საკუთარ ოდას გიჯობს, შეხიზნება კარავს?!

წინა რიგში დაღამდა და ბოლოში კვლავ ბნელა.
ცხვრის ქურქს მეთასედ ილაშბავს „ღვანლმოსილი“
მელა.

კონინდება კომმარები სიუცხოვის ჩრდილში,
ალარ შეგრჩა ალარც ღმერთის, არც სინდისის
შიში?!

გონებაში რა ეშმაკი ჩაგისახლდათ ხალხო,
სარეველას ახარებთ და ატმის კვირტებს ახმობთ.

ისტორია მდინარეს ჰგავს, მიაბიჯებს ნელა.
წინა რიგში გათენდა და ბოლო რიგში ბნელა.

მარია მარჯანიშვილი

ფილოლოგიის დოქტორი

მ
ლ
ა
ნ
ი
შ
ვ
ი
ლ
ი
მ
ა
რ
ჯ
ა
ნ
ი
შ
ვ
ი
ლ
ი

კოტე მარჯანიშვილმა გადაწყვიტა რამდენიმე წლის შემდეგ უკვე გამოყრილი მსახიობად დაბრუნებულიყო ქართულ სცენაზე. იგი სამშობლოდან ჯერ კიდევ ჯაბუკი გაემგზავრა, რომელმაც აქტიორული ხელოვნების მხოლოდ პირველი ელემენტარული კანონები შეიწრო კოტე მესხის რეჟისორობით. და ამასთან, მეტკვიდრობით მიიღო მალა-ლი ზნეობა და სინშინდე – ადამიანის სულის ხატვა სცენაზე, – რომელიც რხოვრების უკანასკნელ დღემდე წმინდათ შემოინახა და ამ გზიდან არსად და არასოდეს გადაუხვევია.

მ. მარჯანიშვილი

ო
ლ
ა
ნ
ი
შ
ვ
ი
ლ
ი
მ
ა
რ
ჯ
ა
ნ
ი
შ
ვ
ი
ლ
ი

ისტორია ანეკდოტის

(ნაწყვეტი წიგნიდან „მარჯანიშვილთა და მესხთა ხომლი“)

ჩვენმა საუკუნემ ბევრი ძველი შეხედულება და თითქმის ექვმიუტანელი დებულებები გადააყირავა და გააფერმკრთალა, მაგრამ ძიება წინაპრებისა და მათი შთამომავლებისა ისევ ძალაშია...

გამოჩენილი მეცნიერის მიხაკო წერეთლის თქმით: „... ჩვენი მამანი და წინაპარნი, რომ არაფერნი ყოფილიყვნენ, ჩვენც არარანი ვიქნებოდით. უნარსულო ერი, უისტორიოა, – იგი საუკუნეთა განმავლობაში არაფრის შემქმნელი არ ყოფილა და არც მომავალი აქვს! რაც ქართველ ერს წარსულში შეუქმნია, დღესაც მით გვიდგას კულტურული ადამიანის სული და ჩვენი მოქმედებაც წინაპართ შექმნილის საფუძველზე სწარმოებს“...

და, დღეს, წარსულის ხსოვნის არდაკარგვა ამიტომაც გახდა თაობის ვალი... ჩემმა შორეულ-ახლობელმა წინაპრებმა, მარჯანიშვილთა და მესხთა გვარის შთამომავლებმა, ისტორიის მძაფრ ქართველობსა და დროის გამოცდას მათ არსებაში ჩამარხული სინდისის ძალით გაუძლეს.

შექმნეს და დაგვიტოვეს „ერთხელ, საუკუნოდ და სამუდამოდ“ დიდი თეატრალური პოეზია...

სწორედ, აქედან დაიწყო მარჯანიშვილთა გვარის წარმოჩენა, რამეთუ ისტორიაში გვარის აღზევება და დამცრობა გვარიშვილთა საქციელზე იყო დამოკიდებული.

მარჯანიშვილთა გვარის წინაპრებს არცთუ ისე შორეულ წარსულში მოუხდათ საზოგადოებრივ ასპარეზზე გამოსვლა.

მარჯანიშვილები წარმოშობით იმერეთიდან არიან, სოფელ მალაკიდან, სასულიერო აზნაურიშვილები. ისტორიული წყაროების შესწავლა გვარწმუნებს შემდეგს: 1823 წელს სამეგრელოს მთავარმა ლევან გრიგოლის ძე დადიანმა წყალობის წერილი უბოძა აზნაურ ანდრია იოსების ძე მარჯანიშვილს: „მე ქუმორე ხელის მომწერმა სამეგრელოს მთავარმა ლენერალ ლეიტენანტ ლეონ გრიგოლის ძე დადიანმა გიბოძე სახასო ყმანი ჩემნი საშვილის შვილოდ და სამკვიდროდ სახელდობრ სოფელ საჭილაოს ცხენის წყლით გაღმით იმერეთისკენ, ერთი კომლი გლეხი სეხნიელა დუნდუა და მისი შვილები იესიკა და გოგიელა მათის ცოლშვილითა და ადგილმამულით“ (ქიმ. საბუთი 1826).

ანდრია მარჯანიშვილის უბრალო, კეთილი დამოკიდებულება დადიანებთან დამოყვრება-დანათესავებით დამთავრდა, რაზედაც მიუთითებს ქუთაისის სახელმწიფო

ისტორიულ მუზეუმში დაცული ლევან დადიანის უფროსი შვილის დავით დადიანის წყალობის წიგნი, რომელიც ანდრიას თავის ნათლიმამად იხსენიებს: „ჩვენ სრულიად მენგრელიის მემკვიდრემან დავით ლევანის ძემ... დადიანმა ნებითა მშობლისა ჩემისათა გაჩუქეთ თქვენ ჩემს ნათლიის მამას იმერეთის აზნაურს ტიტულიარნის სოვეტნიკს ანდრიას იოსების ძე მარჯანოვს საშვილის შვილო სამფლობელოდ ყმა ჩემი საკუთარი ლეჩხუმელი მოჯალაბე კიკოლა ხეცურანი ცოლით მარინეთი“... (ქიმ. საბუთი 1798).

ანდრია მარჯანიშვილს კარგი დამოკიდებულება ჰქონდა ქუთაისის მიტროპოლიტ დოსეთეოზ ბერიძესთან, რომელმაც 1814 წელს სასულიერო აზნაურს არქიელის გორაზე სამოსახლო ადგილი უბოძა: „წყალობითა ღირსითა, ჩვენ ყოვლად სამღვდელომ ქუთათელ მიტროპოლიტმან დოსეთეოზმან ესე მტკიცე და არ ოდეს მოსაშლელი წყალობის წიგნი გიბოძე შენ ჩვენის ეკლესიის კაცს იმანჯანიშვილს ანდრიას ესე... რომე შემოგვეყვადრე და ჩვენ ვისმინეთ ვედრი და მოხსენება შენი და აქ ქუთაისს ჩემ სასახლეს მახლობლად სამოსახლო ადგილი მთხოვე და გიბოძე ქსათან ნიკოლოზ დეკანოზის გაბაონის საზღვარს იქეთ ხახუ (ტი) შვილის საზღვარს აქეთ... ასე რომ არავინ მოგიშალოს ეს ჩვენ მიერ ბოძებული წყალობის წიგნი“ (ქიმ. საბუთი 1836).

დოსეთეოზის მიერ ნაბოძებ მიწის ნაკვეთზე, პოეტ ბესიკ გაბაშვილის შთამომავალთა მეზობლად ანდრია მარჯანიშვილმა ერთი წლის განმავლობაში მოჩუქურთმებული აივნით დამშვენებული სახლი ააგო, რომელიც მთელს ქუთაისში ყველაზე ლამაზი სახლი იყო.

„სობოროზე“ აქ უპირველესი სახლი იყო ბაბუაჩემის ანდრია მარჯანიშვილისა. ეს ანდრია რუსულს საყველპუროდ ამტვრევდა და სასამართლოს „პრაგოიკი“ კი გახლდათ. მერე ქუთაისის „კვარტალი“ იყო – ხელოსანი. დიდი გავლენიანი კაცი იყო და თავის ქალიშვილებისათვის სასიძოებს არჩევდა. კაი „წმინდა აზნაურიშვილი“ თავადაც არ იყო, მაგრამ სიძეებს თავადებს არჩევდა. „კარგ აზნაურებსა და ჩინოვნიკებს ეძებდა“, – წერდა დავით მესხი.

ანდრია „ცოლად ჰყავდა ბიბილეიშვილის ქალი ანა, რომელთანაც ექვსი ასული და ორი ვაჟი შეეძინა. მათ სანიმუშო ოჯახი ჰქონდათ... უფროსი ქალიშვილი ანა ქუთაისის მარხის უფროსის თანამემწის, შესანიშნავი მწიგნობრისა და

მოლექსის ზურაბ ერისთავის თანამეცხედრე გახლდათ. მათი ქალიშვილი პოეტი დომინიკა ერისთავი მოგვითხრობს: „მე დავიბადე მდიდარ ფეოდალის ოჯახში. მამაჩემი ძველს გამოჩენილ გვარს ეკუთვნოდა, დედა მაიორის ანდრია მარჯანიშვილის ქალი იყო, მდიდარ ოჯახში აღზრდილი, დარბაისელი ქართველი ქალი ზედმინეწვით მცოდნე სამშობლო მწერლობისა“ (ქიმ. საბუთი 5261).

ჩინებულად დააბინავა ანდრია მარჯანიშვილმა დანარჩენი ქალიშვილებიც. უფროსის მომდევნო ქუთაისის მოურავის ბაქრაძის ვაჟმა შერთო ცოლად. მესამე ქალიშვილი მაგდალინა მარჯანიშვილი „ღვთის მონათესავე და კეისრის შთამომავალ“ ტახტის აზნაურს სიმონ მესხს მიათხოვა. ეკატერინე კი ცნობილ იურისტს სოლომონ ლულაძეს გაჰყვა, ხოლო ბოლო ორი ჩარკვიანებმა წაიყვანეს რძლებად. მათ შორის ერთი მღვდელი იყო, მეორე კი კანცელარიის ჩინოვნიკი.

მაიორ ანდრია მარჯანიშვილის ვაჟები ალექსანდრე და კოტე სამხედრო ჩინოსნები იყვნენ. ალექსანდრე კახეთში დამკვიდრდა, ხოლო უმცროსი ვაჟი კოტე მარჯანიშვილთა ფუძეზე დარჩა.

ბუნებრივი ნიჭით დაჯილდოებული და ხელოვნებით გატაცებული ანდრია შინაგანი იმპულსებით გრძნობდა მარჯანიშვილთა გენში ჩადებული ნიჭის კოდირება – ადამიანის სულის ხატვა სცენაზე – თავის აპოგეას ოდესმე მიაღწევდა.

სახელოვანი პაპის წინასწარმეტყველება ახდა. მარჯანიშვილთა გენის – აქტიორული ხელოვნების ტალანტმა მძლავრად იფეთქა მის მემკვიდრეებსა და შთამომავლებში, რომელთა მოღვაწეობამ ძირფესვიანად გადაატრიალა ქართული თეატრი. ეს ნამდვილი გრიგალი იყო და ისტორიამაც, ამიტომაც შემოინახა მათი სახელები.

მოდით, ავნიოთ ფარდა წარსულისა.

მარჯანიშვილთა გვარის აქტიორული ხელოვნების ტალანტმა პირველად ანდრიას შუათანა ქალიშვილის მაგდალინას შვილებსა და შვილიშვილებში იფეთქა.

ქუთაისის თეატრს მუდამ ჰყავდა თავის ნიჭით გამორჩეული მსახიობები, რეჟისორები, საზოგადო მოღვაწეები, რომელთა ღვაწლსა და ამაგს ქართული კულტურისათვის გამორჩეული მნიშვნელობა ჰქონდა.

ამ დღე თანავარსკვლავედში განსაკუთრებით ბრწყინავდა კოტე მესხის სახელი, რომლის შემოქმედებითმა მოღვაწეობამ დროის გამოცდას გაუძლო.

ჯერ კიდევ მონაფე იყო, როცა ქუთაისში წარმოდგენილ სცენისმოყვარეთა სპექტაკლში მონაწილეობას დაიწყო. სცენური ნათლობის შემდეგ „პატარა კოტიკო კოტედ იქცა“ და მანაც მთელი მისი შემოქმედება მშობლიური ქუთაისის თეატრალურ ცხოვრებას დაუკავშირა.

კოტე მესხმა თეატრში მიიტანა მაღალი პროფესიული ხელოვნება, პრინციპულად გაემიჯნა ყოველგვარ სცენისმოყვარეობას, შექმნა ერთი მთლიანი, კარგად ორგანიზებული პროფესიული თეატრი, რომელმაც სცენიდან განდევნა უმიზნო, მხოლოდ გამართობი იაფფასიანი კომედიო-ვოდვილები.

თეატრში გატარებული რეფორმის საფუძველი გახდა პარიზის თეატრალური ცხოვრების გამოცდილების შესწავლა-გაანალიზება.

მარიამ მარჯანიშვილი

მსახიობმა და რეჟისორმა კოტე მესხმა ქართულ სცენაზე რუსული დრამატურგიის გვერდით დასავლეთ ევროპის კლასიკა დაამკვიდრა.

საქართველოში პირველმა კოტე მესხმა დადგა ქუთაისის თეატრში ი. მაჩაბლის მიერ თარგმნილი შექსპირის „ოტელო“, „ჰამლეტი“, „მეფე ლირი“. ასევე პირველმა დადგა ქუთაისში „ურიელ აკოსტა“, „ესპანელი აზნაური“, „მარგარიტა გოტიე“, „მადამ სანჟენი“, „სეველიელი დალაქი“, „დონ-ჟუანი“ და სხვ.

ამასთან იგი თეატრში ქართული დრამატურგიის დამკვიდრებისათვისაც იბრძოდა. გულისყურით მუშაობდა მწერლებთან,

მთარგმნელებთან. მისი ძალისხმევით შედეგი იყო, რომ ქუთაისის თეატრის სცენაზე დაიდგა: ა. ნერეთლის „პატარა კახი“, „თამარ ცბიერი“, დ. ერისთავის „სამშობლო“, ვ. გუნიას „და-ძმა“, დ. მესხის „ონიკა ბატონიშვილი“, კ. მესხის „ბაგრატი მეოთხე“, ა. ყაზბეგის „არსენა“ და სხვ.

ქუთაისის, საქართველოს ამ უძველესი კულტურული ცენტრის, დიდი სანახაობითი კულტურის ტრადიციები ორგანულად შეერწყა ახალს. თითქმის ერთბაშად გამოცოცხლდა ყველაფერი, რაც ქუთაისის თეატრალურ ცხოვრებაში იყო მანამდე, გაიღვიძა ქართული არტიციზმის დიდმა პოტენციალმა, ნიჭიერი და გამოცდილი კაცის ხელში ურთიერთს შეერწყა ტრადიცია და თანამედროვეობა.

ცხრა წლის განმავლობაში – 1885 წლიდან 1894 წლამდე – ქუთაისში თეატრი მხოლოდ და მხოლოდ კოტე მესხის ორგანიზატორული და რეჟისორული უნარის წყალობით არსებობდა.

„კოტე მესხმა გზა გაუხსნა აქტიორთა მთელ თაობას. მან ისეთი ნერგი დარგო ქუთაისის თეატრში, რომ მისი წასვლის შემდეგაც იხარა“, – აღნიშნავდა ნუცა ჩხეიძე.

რეჟისორმა გააფართოვა ქართული თეატრის თვალსაწიერი, აამალა რეპერტორების კულტურა, გააღრმავა კავშირი მწერლობასა და თეატრს შორის, შემოიღო საგასტროლო სისტემა, მსახიობებს დაუნიშნა გადაჭრილი ხელფასი.

ქუთაისის კოტე მესხის მიერ დაარსებულმა თეატრმა თავისი დალი დაასვა და საბოლოოდ განუმტკიცა აზრი, ქუთაისში პროფესიული თეატრის დაარსების შესახებ.

ხანძრის შემდეგ, როცა შეუძლებელი გახდა ქუთაისის თეატრის აღდგენა იგი სამოღვაწეოდ თბილისში გადავიდა.

„კოტე უპირველესად მაინც იყო დიდი ოსტატი და პოპულარული მსახიობი. თავის შესაფერ როლებში მას არც მეტოქე ჰყავდა და არც ბადალი. ვისაც შემთხვევა ჰქონია ენახა კოტეს მიერ შესრულებული პეტრუჩიო, ნაპოლეონი, ნერონი, დე ბაზა, სკაპენი, გოჩა, რუსთაველი, ლევან ხიმშიაშვილი, ოტია, ანანია და მრავალი სხვა სახასიათო როლი, ის კოტეს არასოდეს დაივიწყებს“, – წერდნენ მასზე „დროების“ ფურცლებზე.

კოტე მესხი როგორც მსახიობი და რეჟისორი რამდენიმე წელი მოღვაწეობდა ბაქოს ქართული თეატრის სცენაზე, სადაც 30-ზე მეტი სპექტაკლი დადგა.

კოტე მესხი ფართო მასშტაბის მოღვაწე იყო, რომელსაც სავსებით შეგნებული ჰქონდა თავისი მისია ქართულ ხელოვნებაში. თავისი სიმართლითა და სამართლიანი რეფორმებით კოტე მესხის მოღვაწეობა დარჩა, როგორც წარსულისა და მომავლის რეჟისორის ცოცხალ ლეგენდათ.

მაგდალინა მარჯანიშვილის 13 შვილიდან ქართული თეატრის სცენისმოყვარეთა გვერდით იდგნენ ივანე და დავით მესხები, მათი სახელოვანი დები ცნობილი მსახიობი ეფემია, ანა და მარიამ მესხები, რომლებიც დიდ ქართველ მამულოშვილებთან ერთად ყველაფერს აკეთებდნენ არსებული ვითარების რამდენადმე შესაცვლელად. სამშობლოს უანგარო სამსახური და თავისუფლებისაკენ სწრაფვა იყო მესხის ქალების მარად ჩაუქრობელი განცდა.

სახელგანთქმული მესხების ვაჟიშვილი და 60-იანელთა თაობის დიდი მოაზროვნე სერგეი მესხი მნიშვნელოვან როლს ანიჭებდა თეატრს: „სამშობლო სცენა, – არის ძალა, რომელიც თითქმის ისეთივე ღირსია ყურადღებისა, როგორც, მაგალითად, შკოლა, ლიტერატურა და სხვა საზოგადოების წინ – წამწვეი სახსრები... ამ დროში არა რა ლიტერატურას, არა რა შკოლას არ ექნება ისეთი ზნეობითი ზემოქმედება საზოგადოებაზედ, როგორც თეატრს“.

მან თავისი განათლება, ძლიერი ნებისყოფა და მასშტაბური ხედვა თოთხმეტი წლის განმავლობაში ერთადერთი გაზეთის „დროების“ წინსვლას შეაღია. სერგეი მესხი ყოველთვის გულმამულოდ ქართული თეატრის აღორძინებას.

ქართულ სცენაზე თავისი გენეტიკური კოდის გამლა-გამომზეურება უმაღლეს მწვერვალზე აიყვანა ანდრეა მარჯანიშვილის მეორე შვილიშვილმა კოტე მარჯანიშვილმა, რომელიც დღესაც საყრდენად და დედაბოძად უდგას ქართული თეატრის ნათელ მომავალს.

ვახსენებთ თუ არა კოტე მარჯანიშვილს, მისი გვარი მაშინვე საქართველოს უღამაზეს კუთხესთან კახეთთან ასოცირდება. დღესაც ბევრმა არ იცის, რომ ეს გვარი კახეთში ერთი ლამაზი წყვილის სიყვარულმა დაამკვიდრა.

მაიორ ანდრია მარჯანიშვილის უფროსი ვაჟი ალექსანდრე, როგორც მაღალი რანგის სამხედრო ინჟინერი კახეთში გაამწესეს ოფიცრად. იგი თბილისის იმერეთის მილიციას ჩამოჰყვა ყვარულში, სადაც გაიცნო სოლომონ ჭავჭავაძის ასული ელისაბედი. ეს ის ღიზაა, ილია ჭავჭავაძე რომ ეტრფოდა ყმანვილკაცობისას და სიყვარულის ნიშნად მისი უკვდავი სტრიქონები – „გახსოვს, ტურფავ...“ – ლექსად შეკონილი უძღვნა.

მოხდენილ იმერელ აზნაურს მდიდარმა მემამულემ ასულის ხელის თხოვნაზე უარი მხოლოდ ერთადერთი პირობით არ უთხრა, თუ იგი ზედსიძედ ჭავჭავაძეანთ ფუძეზე დარჩებოდა.

ელისაბედ-ღიზა ჭავჭავაძემ, 1872 წლის 9 ივნისს მერვე შვილად და პირველ ვაჟიშვილად მზეჭაბუკ ალექსანდრე მარჯანიშვილს – კოტე აჩუქა, რომელსაც თავისი უმცროსი ძმის სახელი დაარქვა.

„თბილისში შევხვდი ახალგაზრდა 21-22 წლის კოტე მარჯანიშვილს. ამ ხნის განმავლობაში მას თითქმის ყველანი შემოეცალნენ. დედა გარდაეცვალა. ორი უფროსი დაც. ერთი მონაზუნად აღიკვეცა. ერთი გათხოვდა. უმცროსი ძმა ვლადიმერი მეზღვაურად წავიდა. ასე რომ, ეხლა მარტო იყო გამგე და პატრონი თავისი მამულისა. მას კახეთში ჰყავდა მოურავი, თვითონ კი მომეტებულ დროს ატარებდა თბილისში უსაქმოდ, სხვადასხვა თეატრებში სიარულითა და ქეიფით. შევხვდი ამ მშვენიერ ყმანვილს, რომელიც ბავშვობიდან მიყვარდა და გული მეტკინა, რომ ასე უქმად ატარებდა დროს.

– რა კარგი მსახიობი ყოფილხარ. გუშინ ვიყავი თეატრში და ძალიან მომეწონე, – მითხრა მან.

– შენ, რას აკეთებ კოტე? მსახურობ სადმე?

– არაფერსაც არ ვაკეთებ... დავდივარ თეატრში და ვქეიფობ...

– მერე როდემდის ეგრე? არ მოგებზრდა ასეთი ცხოვრება?

– მართლაც მომებზრდა! დროა... ეხლა მსახიობობა მინდა დავინყო, მაგრამ ვერა ვბედავ... არ ვიცი გამოვდგები თუ არა...

– სინჯე, მაგაზე ადვილი რა არის, – ვუთხარი მე.

– უნდა ვსინჯო.

– მაშინ ჩემმა ძმამ კოტემ ურჩია მას წამოსულიყო ჩვენთან ქუთაისში და იქ დაეწყო მუშაობა.

კოტეს ძალიან გაუხარდა ეს წინადადება და სიტყვა მოგვცა, რომ ორ კვირაში ის ქუთაისში ჩამოვიდოდა... მართლაც ორ კვირასაც არ გაუვლია, რომ კოტე მარჯანიშვილი მოვიდა ჩვენთან ქუთაისში. ჩემმა ძმამ კოტემ მას დაუწყო მზადება დებიუტისათვის.

მახსოვს, როგორ ლელავდა ის ამ დროს, როგორ ვამხნევებდით ჩვენ. ამბობდა: „თუ შევრცხვი და ცუდად ვითამაშე, იმავე ღამეს გავენე თბილისში, რომ არავის დავენახო“, – ნერდა ეფემია მესხი.

ასე რომ, თავის ძირძველ კუთხეში ქუთაისში აკურთხა დიდი ხელოვნების მომავალ რაინდად კოტე მარჯანიშვილი მისმა პირველმა რეჟისორმა, სისხლისა და გენით ნათესავმა (მამიდაშვილი) კოტე მესხმა: „ნიჭს გაუფრთხილდი... ყველას უჩვენე კოტე მარჯანიშვილი ვინ არის!“...

ქუთაისის სცენაზე პირველ ნათლობასთან ერთად კოტე მარჯანიშვილმა დაოჯახებაც გადაწყვიტა. აქ გაიცნო მან მოსკოვიდან ჩამოსული რუსული დასის მსახიობი ნადეჟდა დიმიტრის ასული ჟივოკინა, რომელიც ძალიან შეუყვარდა.

„...ალარავის რჩევას ყური არ უგდო. ხანი აღარ დააყოვნეს, იმათ დაინერეს ჯვარი თბილისში და როდესაც ეს დასი წავიდა, ჩვენი კოტე ჩაენერა მათთან მსახიობად და თან გაჰყვა ახალგაზრდა ცოლს.“

კოტე მარჯანიშვილმა გადაწყვიტა რამდენიმე წლის შემდეგ უკვე გამოცდილ მსახიობად დაბრუნებულიყო ქართულ სცენაზე. იგი სამშობლოდან ჯერ კიდევ ჭაბუკი გაემგზავრა, რომელმაც აქტიორული ხელოვნების მხოლოდ პირველი ელემენტარული კანონები შეიცნო კოტე მესხის რეჟისორობით. და ამასთან, მემკვიდრეობით მიიღო მაღალი ზნეობა და სინძინდე – ადამიანის სულის ხატვა სცენაზე, – რომელიც ცხოვრების უკანასკნელ დღემდე წმინდად შემოინახა და ამ გზიდან არსად და არასოდეს გადაუხვევია.

25 წლის მანძილზე კოტე მარჯანიშვილმა რუსეთში, უკრაინასა და რიგაში მრავალი თეატრალური კოლექტივი გამოიარა და დაარსა. 25 წლის მანძილზე ღრმად და ყოველმხრივ შეიცნო ცხოვრება, ადამიანები, სხვა ხალხების კულტურა, გაიცნო მთელი მსოფლიოს ხელოვნება, თავისი ძალები გამოსცადა მრავალფეროვან თეატრალურ სისტემის განხორციელებაში.

ამბობენ, რომ ხელოვანი უკეთესად, სრულად და უფრო ღრმად მხოლოდ თავის ხალხთან კავშირის საფუძველზე, მშობლიურ ნიდაგზე, მშობლიური მიწის სურნელთან ერთად შეიცნობა. მარჯანიშვილი სულის სიღრმეში გრძნობდა, რომ ერთი დიდი ვალი გადაუხდელი დარჩა, – ვალი სამშობლოს წინაშე. ამის შეგრძნებამ და ახალის შექმნის წყურვილმა ჩამოიყვანა იგი 1922 წლის 6 სექტემბერს საქართველოში.

თუკი გულწრფელად აღიარებენ, ბევრ მაშინდელ თე-

ატრის მომუშავეს არ ესმოდა ყოველივე ის, რაც თეატრში ხდებოდა. „მე შემდგომში, მარჯანიშვილთან მუშაობის დროს ბევრჯერ შემიმჩნევია, როდესაც რაიმეს აკეთებდა, მისი მუშაობა ბევრისათვის რჩებოდა სრულიად გაუგებარ და მიუწვდომელ საიდუმლოებად“, – წერდა თამარ ვახვახიშვილი.

რუსთაველის სახელობის თეატრში სულიერების დამკვიდრებისათვის იბრძოდა კოტე მარჯანიშვილი: „...მე არ ვამბობ, რომ ხელოვანი არ ცდება, მაგრამ ხელოვნებაში ყველაზე საშინელი და საძაგელი შეცდომა სიმართლის დამახინჯებაა. ეს ყოვლად დაუშვებელია... და ისევე, როგორც უნამუსობის ლაქას, მას ვერაფრით ვერ წაშლი, ვერც ჭკუით, ვერც ნიჭით, ვერც ვაჟკაცობით... ადვილია, როცა არ სტყუი, და ძნელია, როცა თამაშობ, ცრუობ“, – ასეთი იყო თეატრის უდიდესი რეფორმატორის კრედო.

მარჯანიშვილი ძმათა გაუტანლობის მსხვერპლი გახდა, რაც მუდამ ყველა დიდი ადამიანის ხვედრი იყო. 1926 წლის 4 ივლისს რეჟისორმა თეატრი დატოვა.

მარჯანიშვილისა და საზოგადოების სურვილით ქუთაისში მეორე სახელმწიფო თეატრი შეიქმნა. მან ქუთაისში ჩამოსვლისთანავე დასს მიმართა: „იცი, როცა ოჯახი შედუღებულია, ქვას გახეთქავს. თეატრი კი იგივე დიდი ოჯახია და საკმარისია ერთმა რომელიმე წევრმა უღალატოს, რომ დაინგრეს. ჩემი ერთადერთი პირობაა დისციპლინა, ერთსულოვნება და ერთუზიანობა“...

იყო რაღაც სიმბოლური იმაში, რომ მრავალი წლის წინ კოტე მარჯანიშვილის შემოქმედებითი გზა ამ შესანიშნავ თეატრალურ ტრადიციების ქალაქში, ქუთაისში, მარჯანიშვილთა ბუდეში დაიწყო. აქ მიიღო მან პირველი „ნათლობა“ და ქართული რეალისტური კორიფის კოტე მესხის ლოცვა-კურთხევა. ხეტიალის, ძიებისა და შემოქმედების მრავალი წლის მანძილზე – სანთელივით ატარა მარჯანიშვილმა ეს ლოცვა-კურთხევა. და აი, ის კვლავ დაუბრუნდა მშობლიურ კერას. წინ კი ფართო გზა ელოდა, ისევე ძიებები, მშფოთვარე შემოქმედება და განუწყვეტელი მოძრაობა.

ოცდაცამეტი წლის შემდეგ ქუთაისში ახალი თეატრი კვლავ ანდრია მარჯანიშვილის შთამომავალმა დაარსა. ხელოვნების სამყაროში მარჯანიშვილის პირმშო დაიბადა და დამკვიდრდა ქუთაისში, რომელმაც ორი სეზონი იარსება და დაიდგა 27 პიესა, აქედან 19 თანამედროვე ავტორს ეკუთვნოდა.

კოტე მარჯანიშვილის ნიჭისა და ტალანტის აპოგეა, მისი სცენური შედეგები ქუთაისის თეატრში „ურიელ აკოსტა“ გახლდათ. „გუშინ (1929 წლის 2 თებერვალს) ტრიუმფით ჩაიარა გუცკოვის „ურიელ აკოსტას“ პრემიერამ. მაინც რა სპექტაკლია! უფრო სრულყოფილ დადგმას ვერც კი წარმოიდგენ. როგორ გამოიკვეთა ჩვენი მსახიობების ნიჭი. თვითონ მარჯანიშვილი? „მარჯანიშვილს რომ ვუყურებ, მეშინია. ზოგჯერ მგონია, ეს ადამიანი არაა. მას შეუძლია ხე ამტყვევლოს და მკვდარი ამღეროს“, – აღფრთოვანებას ვერ მალავდა პეტრე ოცხელი.

მარჯანიშვილმა თავისი თეატრი საგასტროლოდ უკრაინასა და მოსკოვში წაიყვანა. ეს იყო ქართული თეატრის პირველი დიდი მასშტაბის გასვლა რესპუბლიკის გარეთ და იგი წილად ხვდა თეატრალურ კოლექტივს, რომელიც ქუთაისში ჩაისახა.

ხალხი, მოწინავე ინტელიგენცია, მარჯანიშვილის თბილისში დაბრუნებას მის მიერ შექმნილ ახალ კოლექტივთან ერთად მოითხოვდა. სამშობლოში დაბრუნების შემდეგ თეატრი თბილისში გადმოიყვანეს.

„ჩვენ მარჯანიშვილის ხელით ვართ შექმნილი“, – წერდა თამარ ვახვახიშვილი.

სცენის პოეტმა კოტე მარჯანიშვილმა თავისი დიდი მხატვრული ქმნილების „ურიელ აკოსტას“ მთავარი გმირის ივდითის სახით ვერიკოში შექმნა პოეტური ტალანტი, დიდი ტრაგიკული ტემპერამენტის მსახიობი, რომლის განცდა ურუანტელს ძრავდა გულში.

ანდრია მარჯანიშვილის ნაშეიერმა კოტე მარჯანიშვილმა და მაგდალინა მარჯანიშვილის უფროსი შვილის გიორგი მესხის შვილიშვილმა ვერიკო ანჯაფარიძემ ივდითის როლით ერთმანეთი შემოქმედებითად იპოვეს და ერთმანეთის გენეტიკური ტალანტი უკვდავების სიმბოლოდ აქციეს, რითაც ქართულ სცენაზე შექმნეს „გამარჯვებული სიყვარულის ზეიმი“.

„ვისაც აქვს ძალა და ნებისყოფა, ის მთელს ქვეყანას დაიმორჩილებს.“

და მასწავლებელმა და მოსწავლემ ქუმარიტად დაიმორჩილეს მთელი თეატრალური სამყარო.

ერთმანეთს მათ არც სიკვდილის შემდეგ უღალატეს და სასუფეველად ერთმანეთს მთანმინდაზე დაიდეს ბინა.

„სულელური სიტყვაა სიკვდილი. სიკვდილი არ არსებობს. ის, რასაც დატოვებ შენს შემდეგ, ერთგვარი გამარჯვებაა იმაზე, რასაც ეწოდება სიკვდილი“, – რამდენიმე თვით ადრე წერდა კოტე მარჯანიშვილი თეატრის მხატვარს პეტრე ოცხელს.

გარდაცვალებიდან ზუსტად ორი კვირის თავზე, 1933 წლის 30 აპრილს საქართველოს მეორე სახელმწიფო თეატრს კოტე მარჯანიშვილის სახელი მიაკუთვნეს.

თეატრალურ კულტურას მარტო დიდი ოსტატები როდი ქმნიდნენ. მართალია, ანდრია მარჯანიშვილის შთამომავლები და მაგდალინა მარჯანიშვილის შვილები მიხეილი, ნესტორი, კონსტანტინე, ანა, მარიამი, ნინო, ივანე ქართულ სცენაზე ისე არ ბრწყინავდნენ, როგორც კოტე, ეფემია და დავით მესხები, მსახიობი და პირველი რეჟისორი ქალი საქართველოში ნინო გამრეკელ-თორელი (მარიამ მესხის ქალიშვილი), მაგრამ ეს პატარა სანთლებიც იმავე საქმეს აკეთებდნენ, რასაც მნათობნი.

მათ შორისაა ასევე კოტე მარჯანიშვილის ძმა ვლადიმერ მარჯანიშვილიც, რომელიც იყო შორეული ნაოსნობის ლოცმანი და საქართველოში, ქალაქ ფოთში, პირველი საბავშვო თეატრის ფუძემდებელი.

იგი 1918 წლიდან 16 წლის განმავლობაში ხელმძღვანელობდა ფოთის საბავშვო თეატრს, სადაც ნორჩი თაობის მხატვრულ-ესთეტიკური აღზრდა თვით ბავშვების უშუალო მონაწილეობით ხორციელდებოდა.

აქვე საყურადღებოა ისიც, რომ 1929 წელს ქუთაისში რეჟისორმა კოტე მარჯანიშვილმა მუსიკალურ სკოლაში დადგა საბჭოთა თეატრში პირველმა საბავშვო ოპერა – შ. თაქთაქიშვილის „პირველი მისი“.

აშკარა იყო, რომ ძმები მარჯანიშვილები უკანასკნელ ამოსუნთქვამდე რჩებოდნენ თეატრალური ხელოვნების თავყვანისმცემლები და თავისუფლებისაკენ სწრაფვას მოზარდებშიც ბავშვობიდანვე ნერგავდნენ.

აქ შეეჩერდეთ... სათქმელი შემდეგ გავაგრძელოთ... რადგან ანდრია მარჯანიშვილის ღირსეულ შვილიშვილებზე მჯელობა და ისტორია აწმყოსათვის ისევე და ისევე, კვლავ და კვლავ დაინერება, ვინაიდან რეჟისორმა კოტე მარჯანიშვილმა ქართულ სცენაზე დაამკვიდრა ის სიმართლე, რომელიც ყველა დროსა და ეპოქას გაუძლებს.

თაგაზ
მონიავა

მ
ე
მ
ი
ხ
ა
რ
ო
დ
ა
შ
ენ
ს
გ
ვე
რ
დ
ით
გ
ავ
ლა,
ბ
ედ
ნი
ერ
ე
ბ
ი
ვი
დე
ქ
ით
ხ
იდ
ზე,
მ
ერ
ე
ნ
ახ
ვე
დი,
ს
ად
ლ
არ
ნ
ახ
ვე
დი,
მ
ე
კ
ი
უ
შ
ენ
ო
დ
გ
ამ
ო
ვი
ლ
ვი
ძ
ე.

მე მიხაროდა შენს გვერდით გავლა,
ბედნიერები ვიდექით ხიდზე,
მერე ნახვედი, სადღარ ნახვედი,
მე კი უშენოდ გამოვიღვიძე.

მაშინ ვიგრძენი სიმძიმე ქვეყნის,
როდესაც მარტოდ დავრჩი იმ ხიდზე,
როს შენს ლოდინში ჩამეძინა და,
როცა უშენოდ გამოვიღვიძე.

თ. მონიავა

მ
ე
მ
ი
ხ
ა
რ
ო
დ
ა
შ
ენ
ს
გ
ვე
რ
დ
ით
გ
ავ
ლა,
ბ
ედ
ნი
ერ
ე
ბ
ი
ვი
დე
ქ
ით
ხ
იდ
ზე,
მ
ერ
ე
ნ
ახ
ვე
დი,
ს
ად
ლ
არ
ნ
ახ
ვე
დი,
მ
ე
კ
ი
უ
შ
ენ
ო
დ
გ
ამ
ო
ვი
ლ
ვი
ძ
ე.

* * *

რამდენი ზღვაა,
რამდენი მთაა,
და ერთი ცაა,
ეს ცოტაცაა და ბევრიცაა,
გზებიც ბევრია,
ერთი კი სხვაა,
მთავარი სწორედ ის ერთი გზაა,
რამდენი ზღვაა,
რამდენი მთაა,
და ერთი ცაა,
ეს ცოტაცაა და ბევრიცაა.

* * *

წვიმის წვეთები,
ძირს,
მინას ეცემა
სცრის,
დღეს ხეტიალი მჭირს,
მიყვარს –
სიცოცხლე ღირს,

ეს გაზაფხულის წვიმა,
ვის ეპრანჭება, ვის?
წვიმის წვეთები
ძირს,
მინას ეცემა
სცრის...

* * *

საათივით მკაცრი იყო,
ჩემი ბედის ტრიალი,
ბევრი შეხვდა უმადური,
ყალბი ღიმილიანი,

დრო არავის არ გვინდობდა,
გადიოდა დროდადრო,
მაგრამ ამდენ სიცხვეში,
სიკეთემაც მომაგნო,

ბევრი ვნახე მე სიკეთე,
სულ, არაფრის სანაცვლოდ;
გულალალი და მზრუნველი,
შენთვის რომ არ ბარბაცობს,

საათივით მკაცრი იყო,
დროის დროით ბრუნება,
არ ვიმჩნევთ და ყველას გვინდა,
ისევ იქ დაბრუნება...

* * *

მე მიხაროდა შენს გვერდით გავლა,
ბედნიერები ვიდექით ხიდზე,
მერე ნახვედი, სადღაც ნახვედი,
მე კი უშენოდ გამოვიღვიძე,

მაშინ ვიგრძენი სიმძიმე ქვეყნის,
როდესაც მარტოდ დავრჩი იმ ხიდზე,
როს შენს ლოდინში ჩამეძინა და,
როცა უშენოდ გამოვიღვიძე,

შენი ლოდინი ისევ ჩემია,
და უშენობის ქარები ქრიან,
ალარ ვეძახი ქარიშხლებს არა,
უკვე მზიანი დღეებიც მლლიან,

და ვდგავარ ხიდზე გავყურებ სივრცეს
დღეები როგორ მიიჩქარიან,
იმ ნაპირიდან ამ ნაპირამდე,
რად აგვიანებ დიდი ხანია...

* * *

ღმერთო ფრთები, ფრთები მინდა,
ფრთები მინდა საფრენი,
სამშობლომდე ცხრა მთა არი,
ღმერთო გადასაფრენი,

ღმერთო ძალა, ძალა მოგვეცე,
ქართველთ ის გვაქვს სასჯელი,
სამშობლოში სამშობლო გვაქვს,
ღმერთო გადასარჩენი,

58

იბერიის გაბრწყინება,
ვიცი, ჩვენი ხვედრია,
ქართველებო, ქართველებო,
ქართველობა ძნელია...

ჩვენ ქრისტეს გზას მივუყვებით,
სიკეთისგან ვერ გვცლიან,
ქრისტეს გზაა ეკლიანი,
იუდას გზა ვერცხლია...

ნიკალა ფიროსმანს და ამაღო (ღეღო) მოღელიანის

ფიროსმანი და მოღელიანი,
რალაცით ჰგავდნენ ერთმანეთს ბედო,
სხვისი კი არა თავისი ხოშით,
ხატავდა ნიკო, ხატავდა ღეღო,

თავისუფლება ჰქონდათ საერთო,
არ ჰგავდნენ ოქროს გალიის მხატვრებს,
ბედისწერა კი ისე გაერთო,
ფერები ყველა ბორკილებს ამსხვრევს,

ალარც ნიკალა და ალარც მოდი,
მეტს რა ტყუილად ამოდ ვყბედობ,
წუხელ ნიკალას ქუჩაზე ვიდექ,
სადღაც სივრცეში ვეძებდი ღეღოს...

* * *

მე საქართველო ლამაზი
ღმერთმა რომ ცხადად მაჩვენა,
ისევ ავაგოთ ტაძარი,
თუნდ ისევ მოგვჭრან მარჯვენა,

ისევ დიდგორის მადლითა,
ისევ კრწანისის დარდითა,
არაგველების მკლავითა,
ისევ დავინწყოთ თავიდან.

თამაზ მონიავა

და ავაშენოთ უკვდავი,
საქართველოსთვის ტაძარი,
რომ მტერი არ გავახაროთ,
ჩვენივე სისხლით მაძლარი,

მიდი ოსტატო გაბედე,
მე შენი მკლავის კვლავ მჯერა,
ისევ ააგე ტაძარი,
თუნდ ისევ მოგჭრან მარჯვენა!...

* * *

როდესაც ლანდებს ვესაუბრები,
როდესაც ვკარგავ სრულიად განცდებს,
მინდა რომ მოვწყდე ამ წუთისოფელს,
ამ უსასრულო ცას მინდა გავცდე,

მინდა რომ მარტო, სულ მარტო ვიყო,
ლექსებით მთვრალმა ვიარო მარტო,
მინდა მივიდე, მივიდე ღმერთთან,
და შევეკითხო, –
ო, ღმერთო რატო?!...

* * *

მიყვარს წვიმა სევდიანი,
მიყვარს წვიმა უდავოდ,
წვიმა უფრო მეტი არი,
ვიდრე წვიმა უბრალოდ,

ქუჩა ქუჩა წვიმის წვეთებს,
ვაგროვებ და ვაგროვებ,
მერე დილით მე და წვიმა,
ქუჩას ერთად დავტოვებთ,

მიყვარს წვიმა, მიყვარს წვიმა,
მიყვარს წვიმა უდავოდ,
წვიმა უფრო მეტი არის,
ვიდრე წვიმა უბრალოდ.

პოეზია

მამა ექვთიმე ჩივაძე

მ
ლ
ა
ო
ლ
ა
ო
ლ
ა
ო
ლ
ა
ო
ლ
ა
ო
ლ
ა

შენიღვინათ ღრუბლებს ლოყები,
დამსგავსებულან ძველ ჭიანჭურებს,
ნეტავ ვიწოდე ვისი ბრაღია
ვინც მზის ამოსვლას აჭიანჭურებს.

თოვლის ფიფქები ძლიერ წდილობენ,
მინას შეუძრონ კალთით წრემლეები.
ყველას დარდი მაქვს თქვენი მჭირიძე
მეტყინებით და თან მეწრემლენით.

მამა ექვთიმე ჩივაძე

59

ო
ლ
ა
ო
ლ
ა
ო
ლ
ა
ო
ლ
ა
ო
ლ
ა
ო
ლ
ა
ო
ლ
ა

ღვინობისთვის

მე გულს მივუშვერ სამშობლოსაკენ გასროლილ ტყვიას,
არ უნდა იყო ქართველი კაცი ლაჩარი, მხდალი
და თუ მომკლავენ შთამომავლობა იტყვის გამირია,
თვალის მოჭუტვით მავანი იტყვის მისი ბრაღია.

საოცარია ცხოვრების ნყოფა და დროთა ბრუნვა
და განსაცდელიც შევეცადოთ სწორად გავიგოთ.
ბედნიერია, ვინც ცხოვრებისთვის დაინყო ზრუნვა,
მე თქვენს სიყვარულს უეჭველად თქვენვე გაგიყოფთ.

ღვინობისთვის დაღვინდება ჭურში ზედაზე,
პურსა და ღვინოს გარდასახავს ღმერთი სისხლ-ხორცად.
ერთ ბარძიმიდან ვეზიარებით შვილო მე და შენ,
ქრისტე უფალო, აგვაცილე იუდას კოცნა.

მამა ექვთიმე ჩივაძე

გამარჯვებული ქართველი

ვერ დაამარცხა ვერასდროს მტერმა
შინდისი, ხალდე.
მანამ იცოცხლე ქართველო
თესავდე, ხნავდე.
არ იყოს არსად ომები
მხოლოდ გვირგვინებს ვწნავდეთ,
მტერი, მოყვარე ერთად,
წისქვილში საფეხავს ფეხავდეს.
ცოლ-ქმარს უყვარდეს უფალი,
ბევრი შვილები ჰყავდეთ
და ყველა მანდილოსანი
ღვთისმშობელს უნდა ჰგავდეს.
ნეტავ, ისეთ დროს მოვესწროთ
ძმა ძმას რომ აღარ ჰკლავდეს,
მთელი მსოფლიო გვიყვარდეს,
მხოლოდ მაცხოვრის გვნამდეს.
წყალობის თვალით მოხედე,
შენ საქართველოს ღმერთო,
ორთავ სოფელში პატრონო
მაცხოვრებლო კვერთხო.

ღმერთო გვაკურთხე ყველა

ურმის ბორბალი წრე არის,
და ამიტომაც გორავს.
სატანურია პაპიზმი,
ისლამი, ბუდა, თორა.

ღმერთი ყოველთვის იმარჯვებს,
ცეცხლში წვავეს სოდომ-გომორს.
ვერ ავაშენებთ ვერასდროს
ჩვენ ბაბილონის გოდოლს.

ვერ გამარჯვებს ეშმაკი
თავის ბოროტი ძალით,
თუ რამე ხდება ცუდი
მხოლოდ ჩვენია ბრაღი.

ჩვენ ხატება ვართ მაცხოვრის
შეგვქმნა უკვდავი სულით,
ღმერთო გვაკურთხე ყველა
გაგიერთგულე გული.

ექ, რიონ რიონ

ნამონოლილან ქვეები ნაპირზე
 უსმენენ რიონს,
 ჩასაფრებულან ქართა ჯვარები
 ტალღებს რომ სდიონ.
 თეთრი თოლია გაჰკვივის ციდან,
 მე ვილას ვზდიო.
 მზე ღრუბლებიდან პატიჟებს
 მთვარეს,
 ლუკმა ვიხმიოთ,
 და თეთრი ქვეები მეხვევნიბან
 ჩემთან დარჩიო,
 მე მინდა მხოლოდ შენთან ვიყო
 ბებერო რიონ,
 შენ ჩემი თხოვნის არ გესმის, არა,
 ექ, რიონ, რიონ.

60

მოგზაურობა გალაქტიკაში

ყველაფერი მოგზაურობს, გალაქტიკის
 ვინრო წრეზე
 და ეზოში როცა ვზივარ
 ნაზამთრალ ძვლებს ვითბობ მზეზე.
 როგორ არის ეს ცხოვრება
 აწყობილი საათივით,
 თუ სიმართლით არ ვიცხოვრეთ
 დაგვკარგავენ ბარათივით.
 ყვაფილებიც გადაურჩნენ ჩემნაირად
 ამ ცივ ზამთარს,
 უარი ვთქვით სიცრუეზე, გაუმარჯოს
 სიტყვას მართალს!

მზისფერი აფრენი

დღეს ნამოვიდა პირველი თოვლი,
 თოვლის ფიფქებმა მე დამაფიქრა.
 შენ შეუსრულე უფალო ნატვრა,
 თოვლის ფიფქებთან ვინც ჩაიფიქრა.

დაიხუნძლება ხეები თოვლით,
 და მიადინებს ყინვა სანვეთლებს.
 ჩამოიქროლებს სალამოს ქარი,
 ჩვენთვის იმღერებს ლექსის ნანყვეტებს.

შენითლებიათ ღრუბლებს ლოყები,
 დამსგავსებულან ძველ ჭიანურებს,
 ნეტავ ვიცოდე ვისი ბრალია
 ვინც მზის ამოსვლას აჭიანურებს.

თოვლის ფიფქები ძლიერ ცდილობენ,
 მინას შეუშრონ კალთით ცრემლები.
 ყველას დარდი მაქვს თქვენი ჭირიმი
 მეტირებით და თან მეცრემლებით.

ვიცი დრო მოვა და ჩვენ ყველანი,
 დავუბრუნდებით ჩვენ ძლიერ ფესვებს,
 და ამიტომაც ღამენათევი
 ვესაუბრები ნამთვრალევე ლექსებს.

დროა დავხუროთ ლექსთა კრებული
 სად იძინებენ ტკბილი ზღაპრები,
 მოვა მაისი, ატმის ყვაფილებს
 შეეგებება მზისფერ აფრებით.

ერთად ვიყოთ ღმერთთან

ავიფარე მე თვალბუხე ხელი,
 რა კარგია, რომ ვერაფერს ვხედავ.
 მახსენდება ჩემი ბრძენი მამა,
 სათნოებით შემოსილი დედა.

ხელისგული სიბნელეში მინდა
 გავარკვიო მე სადა ვარ თვითონ,
 ამ ქვეყანას რომ ვუყურებ ახლა
 მეჩვენება სიზმარში ვარ ვითომ.

ეს ამინდიც დღეს რატომღაც ნახდა
 შემინუხდა გულიც, სულიც ცოდვილს,
 ქართველების ბრალი არის ალბათ
 ივერია მტრის საჯიჯგნი გახდა.

მალე თოვლი მოგვადგება კარზე,
 ლურჯა ცხენებს გადაპენტავს თეთრად.
 ჭირშიც, ლხინშიც ერთად ვიყოთ ყველგან,
 ყველგან ვიყოთ, ერთად ვიყოთ ღმერთთან.

ჭაძრის ზარები

ჩემო სამშობლო ლამაზო
 დღესაც გიგზავნი ამ წერილს
 და ეს წერილი ძლიერ ჰგავს
 დედაზე ლექსად დანერილს.

მე ლოცვებს როცა ვკითხულობ
 თავი მლოცველი მგონია,
 ღარიბს არა აქვს სიმდიდრე
 მდიდარიც არას მქონია.

ახლა წავიდეთ საყდარში
 რეკავენ ტაძრის ზარები,
 შენდობა ვთხოვოთ მაცხოვარს
 გავულოთ გულის კარები.

კაცობრიობას არ სძინავს
 ხან ანგრევს, ხან კი აშენებს,
 მაგრამ ვერაფრით ქართველებს
 მტერი ვერ გადაგვაშენებს.

მოღვაწეებს და ა. შ.

გაზეთის ფრუცლებზე სისტემატურად ქვეყნდებოდა ლეგიონერ ავტორთა მხატვრული ნაწარმოებები. მათგან ყველაზე მეტად პოპულარული იყო ვახტანგ ურდოელისა და ტ. ბარათელის ფსევდონიმებით ცნობილი პოეტი ტერენტი ყიფიანი. იგი ერთადერთი ლეგიონერი პოეტია, რომლის ლექსები ცალკე კრებულადაც გამოიცა ბერლინში 1943 წელს.

სამწუხაროდ, ომის დამთავრების შემდეგ სამშობლოში დაბრუნებული ამ ნიჭიერი და ტრაგიკული ბედის მქონე პოეტის ცხოვრება და შემოქმედებითი მოღვაწეობა ისე წარიმართა, რომ მან თავისი პოეტური შესაძლებლობების სრულყოფილად გამოვლინება ვერ შეძლო და ამ ქვეყნიდან ისე წავიდა, რომ საქართველოში დაბრუნების შემდგომ არა თუ საკუთარი ლექსების წიგნად გამოცემა ვერ მოახერხა, არამედ რომელიმე პერიოდულ გამოცემაშიც კი არ გამოუქვეყნებია თავისი ნაწარმოებები.

ტერენტი ყიფიანის პოეტური შემოქმედების შესახებ საუბრის დაწყებამდე რამდენიმე სიტყვა მის დრამატულ ბიოგრაფიაზეც მინდა ვთქვა. პირველი მკვლევარი, რომელმაც ლიტერატურული საზოგადოებისათვის ფაქტობრივად სრულიად უცნობი ამ ნიჭიერი პოეტის ცხოვრებასთან დაკავშირებული ცნობები მოიძია და გახადა საცნაური, ქართული ემიგრაციის ისტორიის ცნობილი მკვლევარი გურამ შარაძე იყო. კერძოდ, 1993 წელს გამოცემული მისი ნარკვევების – „უცხოეთის ცის ქვეშ“ მესამე წიგნში შეტანილ წერილში, რომელიც ტერენტი ყიფიანის ცხოვრებასა და შემოქმედებას ეძღვნება, მან პირველმა გააცნო ფართო საზოგადოებას მისი ბიოგრაფია.

ტ. ყიფიანი დაიბადა 1918 წელს სენაკში. 1935 წელს, სენაკის პედაგოგიური ტექნიკუმის დამთავრების შემდეგ, სწავლა განაგრძო ქუთაისის პედაგოგიურ ინსტიტუტში ფილოლოგიის ფაკულტეტზე, რომელიც დაასრულა 1939 წელს და მუშაობა დაიწყო აბაშის რაიონში ქართული ენისა და ლიტერატურის მასწავლებლად. 1941 წელს, მეორე მსოფლიო ომის დაწყებისთანავე, გაიწვიეს საბჭოთა არმიაში. ომში ყოფნის დროს მონაწილეობას იღებდა ქერჩის ნახევარკუნძულზე გამართულ საბრძოლო ოპერაციებში. 1942 წლის მაისში, ათასობით საბჭოთა ჯარისკაცთან ერთად, გერმანელებმა ისიც დაატყვევეს და ამ დროიდან მოყოლებული 1945 წლამდე ტყვეობაში მყოფი პოეტი, როგორც ქართული ლეგიონის წევრი, მონაწილეობას იღებდა გერმანელების მიერ განხორციელებულ საბრძოლო ბატალიებში. მისი

**აკჰმედ
ნიკოლაიშვილი**

თქმით, იგი ასე იმიტომაც მოიქცა, რომ მაშინ, მის მდგომარეობაში მყოფი კაცისთვის, სწორედ ეს იყო „ფიზიკური გადარჩენის ერთადერთი გზა.“

გერმანელთა ტყვეობაში ნამყოფი ათასობით საბჭოთა მეზრძოლის მსგავსად, ტ. ყიფიანი 1946 წელს სამშობლოში იმის პირობით დაბრუნდა, რომ მას დანაშაულს აპატიებდნენ. მაგრამ ხელისუფლებამ ეს დაპირება არ შეასრულა და პოეტი 1952 წელს დაიჭირეს. სამშობლოს ლალატში ბრალდებული მწერალი სასჯელს სამი წლისა და რვა თვის განმავლობაში იხდიდა რუსთავის კოლონიაში, შემდეგ კი ამნისტიის საფუძველზე გაათავისუფლეს და მუშაობის უფლება მისცეს.

ამ დროიდან მოყოლებული, სასჯელმთხილი პოეტი სენაკში დამკვიდრდა და გარდაცვალებამდე მუშაობდა ქართული ენისა და ლიტერატურის მასწავლებლად.

გარდაიცვალა 1995 წელს. დაკრძალულია სენაკში.

ლექსების წერა ტ. ყიფიანს მონაფეობის წლებშივე დაუწყია და შემოქმედებითი მოღვაწეობა მისი ცხოვრების უმთავრეს საქმედ დაუსახავს. თუმცა საკუთარ თავს ამ მიმართულებით იმდენად დიდ მოთხოვნებს უყენებდა, რომ გაზეთ „საქართველოში“ თანამშრომლობის დაწყებამდე არც ერთი ლექსი არ ჰქონია გამოქვეყნებული. სამწუხაროდ, მანამდე შექმნილი მისი ლექსები დაკარგულია, გარდა იმ რამდენიმე ტექსტისა, რომლებიც ავტორმა ზეპირად აღადგინა და ბერლინში 1943 წელს გამოცემულ პოეტურ კრებულში დაბეჭდა.

პირველი ავტორი, რომელმაც ტერენტი ყიფიანის პოეტური შემოქმედების შესახებ პოზიტიური მოსაზრება წერილობითი ფორმით გამოთქვა, გრიგოლ რობაქიძე იყო. მხედველობაში მაქვს გაზეთ „საქართველოს“ 1944 წლის 12 ივნისის ნომერში გამოქვეყნებული მისი წერილი „წყაროს თვალი“, რომელშიც ამ გაზეთში დაბეჭდილი მხატვრული ნაწარმოებებია განხილული. გრ. რობაქიძის შეფასებით, „ლეგ. ვ. ურდოელი ღრმად გრძნობს საქართველოს წარსულს... სასიხარულოა, რომ ჩვენი დროის ახალგაზრდა ქართველში საქართველოს შორეული ფესვები ასე ცოცხლად ირხევიან... ლეგ. ტ. ბარათელი (როგორც ითქვა, ესეც ტ. ყიფიანის ფსევდონიმა – ა. ნ.) ცდილობს ქროლვაში დაიჭიროს სუნთქვა ბედისწერისა“ (ქართველები გერმანული დროშის ქვეშ მეორე მსოფლიო ომში, მასალები გამოსაცემად მოამზადა, წინასიტყვაობა და შენიშვნები დაურთო ვიქტორ რცხილაძემ, თბ. 1994 წ. გვ. 423).

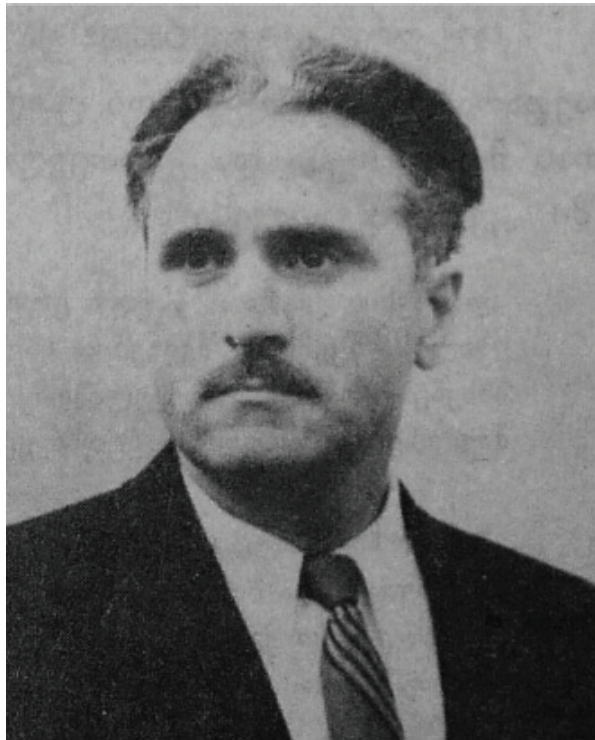
შემდეგი ავტორი, რომელმაც ტ. ყიფიანის პოეტურ შემოქმედებას ასევე წერილობითი ფორმით მისცა მაღალი შეფასება, ბერლინში 1943 წელს გამოცემული მისი კრებულის პასუხისმგებელი რედაქტორი პაატა ვარძიელი (მიხეილ მამულაშვილის ფსევდონიმია) იყო. მხედველობაში მაქვს ხსენებული წიგნის მისეული წინასიტყვაობა. პ. ვარძიელის შეფასებით, ვ. ურდოელი „უდაოდ განსაკუთრებული ნიჭით დაჯილდოებული მგოსანია,“ რომელმაც „მნიშვნელოვან წარმატებებს მიაღწია როგორც შინაარსის, ისე ლექსის ტექნიკის მხრივ... ვ. ურდოელი ორი წლის მანძილზე ისე დავაუკაცდა, რომ დღეს თამამად შეიძლება მისი ამოყენება თანამედროვე ცნობილ ახალგაზრდა ქართველ პოეტთა გვერდით“.

თავისი ცხოვრებისეული ხვედრიდან გამომდინარე, ტერენტი ყიფიანის შემოქმედების უმთავრეს თემად ავტორის პატრიოტულ და ნოსტალგიურ გრძნობათა გამოხატვა იქცა. ამ მოვლენის მისეულ გააზრებას განსაკუთრებულ მნიშვნელობას ისიც სძენდა, რომ აღნიშნულ თემაზე შექმნილი თავისი ლექსებით იგი მარტო მის პიროვნულ ფიქრებსა და ემოციებს კი არ წარმოაჩენდა, არამედ მისი ბედის მქონე ათასობით ქართველი ლეგიონერის გულისთქმასაც გამოხატავდა სენტიმენტალიზებული ფორმით.

ამ მიმართულებით გამოვლენილი ავტორისეული ნააზრევის შეფასების დროს განსაკუთრებული მნიშვნელობა იმ გარემოებასაც მინდა მივაქციო, რომ გერმანელთა ტყვეობაში მყოფი პოეტი საქართველოს სახელმწიფოებრივი მომავლის ძიებას აქტიურად უკავშირებდა საბჭოთა კავშირსა და გერმანიას შორის მიმდინარე ომში გერმანელების გამარჯვებას. საამისო იმედს მას და იმხანად მისებური თვალთახედვის მქონე ათასობით ქართველ ლეგიონერს ის აქტიური თანადგომაც განუმტკიცებდათ, რომელიც გერმანიამ გამოიჩინა ჩვენი ქვეყნის მიმართ 1918 წელს სახელმწიფოებრივი დამოუკიდებლობის მოპოვებასთან დაკავშირებით მიმდინარე მოვლენებში.

როგორც ზემოთ უკვე აღინიშნა, ტ. ყიფიანის ტყვეობის დროინდელი ლექსების უმთავრესი თემა ავტორის ნოსტალგიურ გრძნობათა გამოხატვა იყო, სამშობლოს მონატრებით განპირობებული ტკივილის ემოციური ფორმით წარმოჩენა. ნათქვამის ნათელსაყოფად არაერთი ლექსის გახსენება შეიძლება მისი შემოქმედებიდან. ამ სიყვარულის გამოხატვას ავტორი მეტ სიმძაფრეს იმითაც სძენს, რომ მას იმ რეალობასთან შეპირისპირებული ფორმით წარმოსახავს, რაც რუსეთის მიერ ჩვენი ქვეყნის დაპყრობის შედეგად იყო აქ დამკვიდრებული. მაგალითად:

გვიყვარს, ვუმღერით ხშირად მიტომაც,
სამშობლო ჩვენი ყოფნის ფესვია,
გული იქითკენ მუდამ ილტვოდა,

ტერენტი ყიფიანი

სადაც მამულის წმინდა თესლია,
გამაგებინეთ – რისთვის გვინდოდა
ქვეყანა, სადაც ყინვა თესია?!

ტ. ყიფიანის პოეტური შემოქმედებისადმი დღევანდელი მკითხველის ინტერესს არსებითად განსაზღვრავს ის გარემოება, რომ პოეტმა „ყინვის მთესველი“ ამ ქვეყნის მიერ მიტაცებულ მის სამშობლოში არსებული სწორედ ეს რეალობა აქცია პოეტური წარმოსახვის საგნად. განსხვავებით საბჭოთა ეპოქაში მცხოვრები მისი კოლეგებისაგან, რომლებიც მაშინდელი ხელისუფლების მიერ გატარებული უმკაცრესი მმართველობითი პოლიტიკის გამო არსებულ რეალობას კონიუნქტურული სახით წარმოაჩენდნენ. ტ. ყიფიანი, მისი მდგომარეობიდან გამომდინარე, ამგვარი შებოჭილობისაგან თავისუფალი იყო, რაც შესაძლებლობას აძლევდა ყოველგვარი შეზღუდვისა და შელამაზების გარეშე ეთქვა თავისი სათქმელი და მკვეთრად ნეგატიური ფორმით გამოეხატა თავისი პროტესტანტული დამოკიდებულება საბჭოთა რეჟიმის შედეგად ჩვენს ქვეყანაში შექმნილი მდგომარეობისადმი. მაგალითად:

ჩამონგრეულან ციხე-კოშკები,
ქარი დაჰკივის ცოდვილ თაობას
და თავდახრილი ჩვენი დროშები
სტირიან თავის არარაობას!..

საქართველოში ახლა თბილისი
უფსკრულებს შუა დაკიდულია:
კრწანისის ველის ბრძოლა და სისხლი
მოსკოვში ოქროდ გაყიდულია!..

განზოგადებული ფორმით გაკეთებული ამგვარი შეფასებებისთვის მეტი დამაჯერებლობის

მისაცემად ავტორი კონკრეტულ არგუმენტებსაც იშველიებდა იმხანად მცხოვრები ჩვენი დიდი მოღვაწეების: მ. ჯავახიშვილის, გ. ტაბიძის, კ. გამსახურდიასა და სხვათა შემოქმედებითი მემკვიდრეობიდან და კიდევ ერთხელ დაასკვნოდა: „ჭკნება თბილისი, კვდება თბილისი, დგება თბილისის გაქრობის რიგი... კიდევ რა ელის ახლავინ იცის, იყო და უკვე არ არის იგი!“

მიუხედავად იმისა, რომ არსებული ვითარების ამგვარი სახით წარმოჩენის დროს პოეტი აშკარად აჭარბებდა და იმდროინდელ რეალობას მხოლოდ ნეგატიური კუთხით წარმოსახავდა, ამ რეალობისადმი მის პროტესტანტულ დამოკიდებულებას ნამდვილად ჰქონდა საკმაოდ მყარი საფუძველი.

მხატვრული ოსტატობის დონითა და ხარისხით ტერენტი ყიფიანის შემოქმედება აშკარად აღემატება გაზეთ „საქართველოს“ ავტორთა უმეტესობის პოეტურ ნააზრევს. მიუხედავად იმისა, რომ მის ცალკეულ ლექსებში დროდადრო ნაცნობი პოეტური ინტონაციების გამოძახილიც შეიძლება შევიგრძნოთ (მაგალითად, გალაკტიონის ამა თუ იმ ლექსისა), არ გადავაჭარბებთ, თუ ვიტყვი, რომ იგი მაინც უნდა მივიჩნიოთ პოეტური სიტყვის პროფესიონალ ოსტატად.

ასეთია უმთავრესი შტრიხები ტერენტი ყიფიანის ტყვეობის დროინდელი პოეტური შემოქმედებისა. როგორც ითქვა, მიუხედავად იმისა, რომ პოეტმა ლიტერატურული მოღვაწეობა სამშობლოში დაბრუნების შემდგომაც გააგრძელა, ამ დროს შექმნილი მისი ნაწარმოებები მას თავის სიცოცხლეში აღარსად გამოუქვეყნებია, რაც იმ დიდი ფსიქოლოგიური ტერორის პირდაპირ შედეგს წარმოადგენდა, რომლის ზემოქმედების ქვეშაც გაატარა მან მთელი მაშინდელი ცხოვრება.

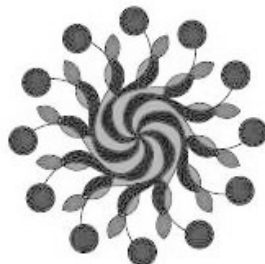
მართალია, საქართველოში დაბრუნების შემდგომ სამშობლოს მოღალატეობის ბრალდებით ერთხელ უკვე სასჯელმთხედის პოეტი მეორედ აღარ დაუჭერიათ, მაგრამ საამისო შიში მას ფაქტობრივად საბჭოთა კავშირის არსებობის მთელი პერიოდის განმავლობაში სდევდა თან, რაც შემოქმედებით თავისუფლებას უზღუდავდა და საკუთარი ნაფიქრ-ნააზრევის სამზეოზე გამოტანისთვის

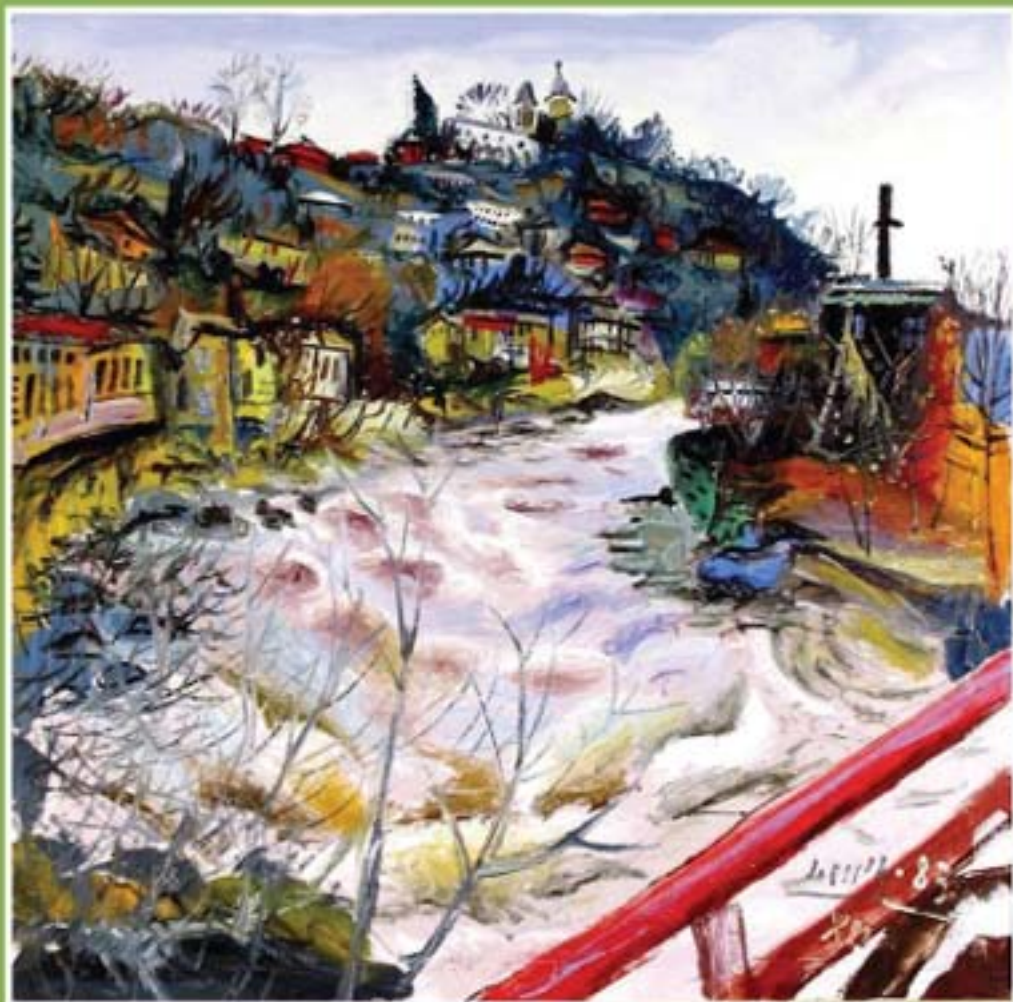
გზას უღობავდა.

მაგრამ, ამისდა მიუხედავად, ტ. ყიფიანი მაინც რომ დარჩა არსებულ სახელისუფლებო რეჟიმთან შეურიგებელ და შინაგანად მემამბოხე პიროვნებად, ეს სამშობლოში დაბრუნების შემდეგ შექმნილი მისი ლექსებითაც თვალნათლივ ჩანს. სწორედ ამის დაუეჭვებელ დადასტურებას წარმოადგენს საქართველოში დასტამბული მისი ერთადერთი პოეტური კრებული, რომელიც პოეტის ქალიშვილმა ნანი ყიფიანმა გამოსცა მამის გარდაცვალების შემდეგ, 1996 წელს. ხსენებული კრებულისადმი ინტერესს არსებითად განსაზღვრავს ის ფაქტი, რომ მასში ავტორის მიერ ტყვეობის პერიოდში შექმნილი ლექსების გარდა სამშობლოში დაბრუნების შემდგომ შექმნილი პოეტური ტექსტებიცაა დაბეჭდილი.

მკითხველი ხსენებული ლექსებიდანაც თვალნათლივ დაინახავს, რომ ტ. ყიფიანი კვლავაც დარჩა არსებულ სახელისუფლებო რეჟიმთან შინაგანად დაპირისპირებულ პიროვნებად. მიუხედავად იმისა, რომ გარეგნულად იგი მორჩილი და ბედს შერიგებული ადამიანის ცხოვრებით ცხოვრობდა, მისი იმდროინდელი შემოქმედებიდან აშკარად ჩანს, რომ ტყვედნამყოფი პოეტი მსოფლმხედველობრივად ქედს მაინც არ იხრიდა და ამჯერად უკვე თავისი ლექსებით გამოხატავდა მწვავედ პროტესტანტულ დამოკიდებულებას იმ რეალობისადმი, რომელიც ჩვენს ქვეყანაში იყო დამკვიდრებული ეროვნული და სოციალური თვალსაზრისით.

სწორედ ამ გარემოების შედეგს წარმოადგენს ის ფაქტი, რომ ტ. ყიფიანის იმდროინდელი შემოქმედების ჩვენთვის ცნობილ ნიმუშებში არანაირი ფორმით არ გამოვლენილა მაშინდელი ჩვენი მწერლობისთვის დამახასიათებელი იდეოლოგიზებული ტენდენციები. როგორც მკითხველი პოეტის მიერ ომის შემდგომ პერიოდში შექმნილი ლექსებიდან თვალნათლივ დაინახავს, სამშობლოში დაბრუნების შემდეგ ქვეყნის მოღალატეობის ბრალდებით სასჯელმთხედის, იგი სულიერად მაინც არ გატყდა და კვლავაც დარჩა არსებულ სახელისუფლებო რეჟიმთან და ქვეყანაში დამკვიდრებულ რეალობასთან უკომპრომისოდ დაპირისპირებულ პიროვნებად.

აპოინადილ (აპოო) ლელაძე

დავით კუბეჯაძე